

Institutul Național de Cercetări Economice

TENDINȚE în ECONOMIA MOLDOVEI

Nr. 33 (trim. I) 2019

ISSN 1857-3126

Chișinău

ISSN 1857-3126

ECHIPA TEM:

Alexandru Stratan, Alina Ianioglo, Alexandru Ceban, Olga Timofei, Corina Gribincea, Cristina Ungur, Tatiana Iațișin, Alexandra Novac, Tatiana Colesnicova

Echipa **TEM** este recunoscătoare pentru cooperare instituțiilor publice din Republica Moldova: Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, Biroul Național de Statistică.

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o informație din această publicație nu poate fi retipărită sau reprodusă sub nici o formă fără permisiunea scrisă a INCE.

© Institutul Național de Cercetări Economice

Pentru informații adiționale Vă rugăm să ne contactați:

Institutul Național de Cercetări Economice

2064, RM, Chișinău, Str. Ion Creangă, 45

Tel: (+ 373 22) 50-11-00, Fax: (+ 373 22) 74-37-

94 e-mail: info@ince.md, web site: www.ince.md

CUPRINS

Principalele evenimente politice, economice și sociale din Republica Moldova	8
Rezumatul ediției	12
Capitolul I. PRODUCȚIA.....	18
Capitolul II. PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ.....	23
Capitolul III. FINANȚE	29
Capitolul IV. SECTORUL EXTERN.....	41
Capitolul V. MEDIUL DE AFACERI.....	45
Capitolul VI. SECTORUL SOCIAL.....	48
ANEXE STATISTICE	53

DATE GENERALE

Denumirea oficială	REPUBLICA MOLDOVA
Capitala	Chișinău
Președinte	Igor Dodon
Președintele Parlamentului	Zinaida Greceanîi (Adrian Candu - până în 8 iunie 2019)
Prim-ministru	Maia Sandu (Pavel Filip - până în 8 iunie 2019)
Parlamentul Republicii Moldova	101 deputați: Frațiunea Partidului Socialiștilor din Republica Moldova – 35, Frațiunea Partidului Democrat din Moldova – 30, Frațiunea PAS, Blocul ACUM – 14, Frațiunea ACUM PLATFORMA DA – 12, Frațiunea Partidului ȘOR – 7, Deputați neafiliați – 3.
Obținerea independenței	27 august 1991
Suprafața	33,8 mii km ²
Unități administrative	32 raioane, 13 municipii, UTA Găgăuzia, Unitățile administrative-teritoriale din stânga Nistrului
Populația stabilită	3547,5 mii locuitori (la începutul anului 2018)
Principalele religii	ortodoxă (93,34%), protestantă (1,98%), creștină de rit vechi (0,15%), catolică (0,14%) etc.
Moneda națională	Leu moldovenesc (cursul mediu de schimb, trimestrul I, 2019: 1 USD = 16,8 MDL; 1 EUR = 19,8 MDL)

ABREVIERI

ACECL	Acordul Central European al Comerțului Liber
ACR	Avantajul Comparativ Relevant
AGCS	Acordul General asupra Comerțului cu Servicii
AHPCC	Analiza hazardului și punctul critic de control
AID	Asociația Internațională pentru Dezvoltare
ALSAC	Acord de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător
ATP	Preferințe Comerciale Autonome
APC	Acordul de Parteneriat și Cooperare
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	Biroul Internațional al Muncii
BMA	Biroul Migrație și Azil
BNM	Banca Națională a Moldovei
BPN	Bugetul Public Național
BNS	Biroul Național de Statistică
BPA	Bune practici agricole
BTC	Bariere Tehnice în Comerț
CBN	Certificatele Băncii Naționale
CE	Comisia Europeană
CFA	Consumul Final al Autorităților Publice
CFP	Consumul Final al Populației
CNPF	Comisia Națională a Pieței Financiare
CNT	Capital Normativ Total
CPE	Coeficientul Protecției Efective
CSCI	Clasificatorul Standard de Comerț Internațional
CSI	Comunitatea Statelor Independente
CT	Contingent Tarifar
DPI	Drepturile Proprietății Intelectuale
DST	Drepturi Speciale de Tragere
EAD	Echivalent ad-valorem
FMI	Fondul Monetar Internațional
INCE	Institutul Național de Cercetări Economice

IHH	Indicele Herfendahl-Hirschman
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
IPC	Indicele Prețurilor de Consum
IPP	Indicele Prețului de Producție
IPPI	Indicele Prețurilor Producției Industriale
ISD	Investiții Străine Directe
IVF	Indicele Volumului Fizic
IVU	Indicele Valorii Unitare
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MAIB	Moldova Agroindbank
MDL	Leu Moldovenesc
MF	Ministerul Finanțelor
MSF	Măsuri sanitare și fitosanitare
NCMF	Națiunea cea mai Favorizată
NEER	Rata Nominală Efectivă de Schimb
NPC	Coeficientul Protecției Nominale
OCEMN	Organizația Cooperării Economice a Mării Negre
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
OIM	Organizația Internațională a Migrației
OMC	Organizația Mondială a Comerțului
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PIB	Produsul Intern Brut
RC	Rata de concentrare
REER	Rata Reală Efectivă de Schimb
SGP	Sistemul Generalizat de Preferințe
TEM	Tendințe în Economia Moldovei
TN	Transnistria
TVA	Taxa pe Valoare Adăugată
UE	Uniunea Europeană
USD	Dolar SUA
UTA	Unitate teritorial-administrativă
VAB	Valoare Adăugată Brută
VMS	Valorile Mobiliare de Stat

TABELE

Tabelul 4.1 Evoluția schimburilor comerciale pentru anul 2018, mil. USD
 Tabelul 5.1. Evoluția indicatorilor „Doing Business” pentru Republica Moldova
 Tabelul 5.2. Poziția Republicii Moldova în clasamentul Indicelui de libertate economică
 Tabelul 6.1. Migrația internă determinată de schimbarea domiciliului pe grupe de vârstă a populației, pers.

FIGURI

Figura 1.1. Evoluția PIB în perioada T1:2008 – T1:2019 (%)
 Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB în T.I 2019 și la creșterea acestuia față de T.I 2018, %
 Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la formarea PIB-ului în T1:2019 și la creșterea acestuia față de T1:2018, %
 Figura 1.4. Indicii volumului producției industriale față de T1:2010 – T1:2019 (%)
 Figura 1.5. Indicii lunari ai producției industriale februarie 2018 – martie 2019 comparativ cu anul 2010, (%)
 Figura 1.6. Evoluția volumului producției agricole în T1:2008 – T1:2019
 Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale, %
 Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și inflației de bază, %
 Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %
 Figura 2.1.4. Ritmul anual de creștere a prețurilor la produsele agricole, %
 Figura 2.1.5. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EUR
 Figura 2.2.1. Evoluția ratelor la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei
 Figura 2.2.2. Evoluția activelor oficiale de rezervă și volumului de valută procurată de BNM de pe piața interbancară a Republicii Moldova
 Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3
 Figura 3.1.1. Structura veniturilor în BPN în I trimestru 2019, %
 Figura 3.1.2. Structura veniturilor după sursă în BPN în I trimestru 2018-2019, mil. MDL
 Figura 3.1.3. Deficitul BPN, mil. MDL
 Figura 3.1.4. Structura datoriei sectorului public în perioada 2018-2019, mil. MDL
 Figura 3.2.1. Evoluția activelor bancare
 Figura 3.2.2. Evoluția calității capitalului bancar
 Figura 3.2.3. Nivelul lichidității sectorului bancar
 Figura 3.2.4. Evoluția creditelor neperformante în sectorul bancar
 Figura 3.2.5. Evoluția structurii depozitelor atrase de bănci
 Figura 3.2.6. Evoluția creditelor după valuta în care sunt acordate și categoria debitorilor
 Figura 3.2.7. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare
 Figura 3.3.1. Intermedierea financiară (I trimestru al anului 2019), %
 Figura 3.3.2. Indicatori generali privind activitatea organizațiilor de creditare nebancară
 Figura 3.3.3. Ponderea beneficiarilor de împrumuturi în totalul populației active
 Figura 3.3.4. Cota de piață a organizațiilor de creditare nebancară în tr. I al anului 2019
 Figura 4.1. Poziția investițională internațională în dinamica, pe trimestre 2017-2019, mil. USD
 Figura 4.2. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din Republica Moldova pe trimestre, în anii 2011-2019, mil. USD
 Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în T I în anii 2010-2019, pers.
 Figura 6.2. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar și a celui real în perioada T I 2018 – T I 2019, MDL

PRINCIPALELE EVENIMENTE POLITICE, ECONOMICE ȘI SOCIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Începutul anului 2019 a fost marcat de o serie de evenimente importante atât de ordin politic, cât și economic și social.

18 ianuarie

Conform hotărârii Executivului, instituția publică Fondul de Investiții Sociale din Moldova va fi responsabilă pentru pregătirea, implementarea și raportarea implementării listei proiectelor finanțate de Guvernul României. Recent a fost debursată suma de 3 mil. EUR, destinată dezvoltării infrastructurii de învățământ și creării unor condiții mai bune pentru copiii care frecventează instituțiile preșcolare în cadrul „Programului de asistență tehnică și financiară acordată de Guvernul României pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova”. Astfel, cu sprijinul financiar al României vor fi renovate 244 de grădinițe din 33 de raioane ale țării, va fi cumpărat mobilierul, reparate acoperișurile, blocurile alimentare și sanitare, vor fi procurate materiale didactice, construite terenuri de joacă, săli festive și sportive. Guvernele de la Chișinău și București au semnat în 2010, un Acord cu privire la punerea în aplicare a Programului de asistență tehnică și financiară în baza unui ajutor financiar nerambursabil în valoare de 100 mil. EUR acordat de România Republicii Moldova. Până în prezent, din această sumă au fost deja renovate peste 845 de grădinițe (circa 940 de subproiecte).

21 ianuarie

Banca Națională a Moldovei a aderat la Memorandumul de cooperare încheiat între Autoritatea Bancară Europeană (ABE) și autoritățile de supraveghere bancară din unele țări ale Europei de Sud-Est. Republica Moldova este prima țară din cadrul Parteneriatului Estic care a aderat la acest memorandum. Odată cu aderarea la Memorandum, va fi instituit un cadru de cooperare și schimb de informații între BNM și ABE în domeniul reglementării și al supravegherii bancare. ABE este o autoritate independentă a Uniunii Europene, creată în anul 2011, cu scopul de a asigura un cadru eficient și consecvent de reglementare și supraveghere prudențială în întregul sector bancar al UE.

6 februarie

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a adoptat menținerea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul actual de 6.5% anual. Se mențin ratele de dobândă la creditele overnight la nivelul actual de 9.5% anual și la depozitele overnight la nivelul actual de 3.5% anual. De asemenea se mențin norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă la nivelul actual de 42.5% din baza de calcul și norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în valută liber convertibilă la nivelul actual de 14.0% din baza de calcul.

11 februarie

Guvernul Elveției va oferi Republicii Moldova circa 6 mil. EUR pentru implementarea fazei a II-a a Programului „Valorificarea potențialului migrației în Republica Moldova”. În acest sens, Cabinetul de miniștri a aprobat inițierea negocierilor și aprobarea semnării Memorandumului de înțelegere dintre Cancelaria de Stat și Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare. Odată cu semnarea documentului, Biroul Relații cu Diaspora al Cancelariei de Stat va implementa două proiecte din cadrul Programului, care vor contribui la îmbunătățirea cadrului instituțional, combaterea sărăciei și consolidarea capacităților diasporei de a se implica activ în dezvoltarea socială și economică a țării. Implementarea Programului va contribui la realizarea strategiei naționale „Diaspora-2025” și a Planului de acțiuni pentru anii 2019-2021.

11 februarie

Guvernul a aprobat cerințele privind selectarea unui partener privat, în gestiunea căruia vor trece camerele de monitorizare a traficului rutier, precum și condițiile parteneriatului public-privat care prevede crearea Sistemului automatizat de supraveghere a siguranței publice și rutiere. Astfel, partenerul privat își va asuma cheltuielile pentru exploatarea și întreținerea tehnică a sistemului și va face investiții în acest scop, în valoare de aproximativ 21 mil. EUR. Perioada optimă de recuperare a banilor de către partenerul privat este de 25 de ani. Recuperarea se va efectua din contul aplicării amenzilor pentru încălcările înregistrate de noul sistem, iar după finalizarea contractului, sistemul va fi transmis în stare bună partenerului public.

20 februarie

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului împreună cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării au semnat un memorandum de cooperare cu Agenția Austriacă pentru Dezvoltare și partenerii acesteia, în vederea realizării unui proiect de dezvoltare rurală, finanțat de Uniunea Europeană. Programul are o valoare totală de circa 9 mil. EUR. Scopul proiectului constă în creșterea competitivității sectorului agroalimentar autohton, prin integrarea culturii de soia în lanțul valoric național și global, precum și consolidarea infrastructurii de apă și sanitație în zonele rurale prin evacuarea în siguranță a apelor uzate în orașul Cantemir. Totodată se va asigura dezvoltarea standardelor ocupaționale, calificărilor profesionale, curriculei instituțiilor de învățământ profesional tehnic din sectorul agroalimentar, acestea fiind incluse drept acțiuni în planurile anuale ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării pentru anii 2019-2021.

21 februarie

Ministerul Finanțelor a lansat Facilitatea de Creditare a Tinerilor (FCT) - un proiect de subfinanțare a tinerilor antreprenori cu dobândă preferențială. Proiectul este destinat tinerilor cetățeni ai Republicii Moldova cu vârstele cuprinse între 18 și 35 de ani pentru capitalizarea inițială dacă au o afacere bine pusă la punct sau pentru startup-uri. Suma maximă pe care o poate accesa un tânăr este de pînă la 1,5 mil. MDL. Tinerii trebuie să dețină cel puțin 75% din proprietatea întreprinderii sau afacerii. Scopul cheltuielilor – în orice domeniu de afaceri - fie servicii, procesarea produselor agricole sau chiar comerț, investiții în bunuri și echipamente sau materie primă. Perioada de grație este de pînă la 12 luni la suma principală. Băncile vor putea să aibă o marjă nu mai mare de 3% la rata de recreditare pentru tineri. FCT este integral bazată pe fondurile disponibile ale liniilor de

credit investiționale circulante finanțate din împrumuturi externe de stat pentru dezvoltarea sectorului real, acordate de Banca Mondială și Fondul Internațional de Dezvoltare Agricolă.

24 februarie

Au avut loc alegerile parlamentare cu 2141 de secții de votare deschise. Scrutinul a fost desfășurat în premieră în baza unui sistem electoral mixt. Astfel, 50 de deputați au fost aleși pe liste de partid, iar 51 de parlamentari în circumscripții uninominale. Totodată, a avut loc și referendum consultativ, la care cetățenii trebuiau să se pronunțe dacă sunt de acord cu reducerea numărului deputaților din parlament de la 101 la 61 și dacă susțin ideea ca poporul să poată demite deputații dacă aceștia nu își îndeplinesc obligațiile.

4 martie

Comisia Electorală Centrală a declarat valabil referendumul republican consultativ din 24 februarie 2019 pentru ambele întrebări supuse referendumului. Astfel, pentru întrebarea „Sînteți pentru reducerea numărului deputaților din Parlament de la 101 la 61?” supusă referendumului, pentru opțiunea PENTRU s-au expus 744 529 de alegători (65% din alegători care au participat la votare). Pentru întrebarea „Sînteți pentru ca poporul să poată revoca (demite) deputații din funcție dacă nu își îndeplinesc corespunzător obligațiile lor?” supusă referendumului, pentru opțiunea PENTRU s-au expus 808 266 de alegători (71%).

9 martie

Curtea Constituțională a validat rezultatele alegerilor parlamentare din 24 februarie 2019, precum și mandatele deputaților aleși. Potrivit rezultatelor finale, PSRM a obținut cel mai mare număr de fotolii în legislativ, 35 la număr. Formațiunea este urmată de PDM, cu 30 de mandate, blocul PAS-PPDA va avea 26 de locuri, iar Partidul "Șor" - 7. Trei fotolii din legislativ vor fi ocupate de parlamentari independenți.

13 martie

În cadrul ședinței Consiliului Fondului Rutier, prezidată de prim-ministrul Pavel Filip a fost aprobat Programul privind repartizarea mijloacelor fondului rutier în anul 2019. Peste 1 024 mil. MDL vor fi repartizați din fondul rutier pentru întreținerea de rutină a drumurilor publice naționale, dar și pentru executarea lucrărilor de reparație. Cea mai mare parte din sumă - 498 mil. MDL vor fi utilizate pentru întreținerea drumurilor, 333 mil MDL vor fi direcționate pentru efectuarea lucrărilor de reparație la 15 tronsoane de drum. Peste 64 mil MDL vor fi alocate pentru cofinanțarea unor proiecte de reabilitare a drumurilor.

14 martie

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a adoptat menținerea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul actual de 6.5% anual. Se mențin ratele de dobândă la creditele overnight la nivelul actual de 9.5% anual și la depozitele overnight la nivelul actual de 3.5% anual. De asemenea se mențin norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă la nivelul actual de 42.5% din baza de

calcul și norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în valută liber convertibilă la nivelul actual de 14.0% din baza de calcul.

19 martie

Reprezentanții sectorului turistic din Moldova și Rusia vor crea o Alianță turistică pentru a spori interesul cetățenilor din Federația Rusă pentru țara noastră. Această decizie a fost luată în urma rezultatelor participării reprezentanților sectorului de profil din Moldova la Expoziția Internațională de Turism "Intourmarket", care a avut loc în perioada 9-11 martie la Moscova.

29 martie

Banca Națională a Moldovei (BNM) și Centrul Analitic Independent „Expert-Grup” au lansat primul proiect de educație financiară la nivel național „Învață! Dă sens banilor” pentru a spori în rândul tinerilor nivelul de înțelegere a principalelor concepte și produse financiar-bancare, astfel încât, ajunși în fața unor situații, aceștia să ia decizii corecte în gestionarea propriilor venituri. Proiectul va veni cu o serie de materiale informative care să reflecte cele mai importante evenimente cu impact financiar semnificativ în viața unui om, explicate într-un limbaj simplu, pe înțelesul tuturor. Proiectul urmează a fi realizat în decursul unui an.

31 martie

După ce Guvernul a aprobat, prin asumare de răspundere, modificarea formulei de indexare a pensiilor, de la 1 aprilie curent, peste 690 mii de persoane vor primi pensii indexate cu 5.3%. Dacă până acum pensiile erau indexate în funcție de creșterea prețurilor pentru anul precedent, conform noii formule acestea sunt indexate în conformitate cu media creșterii prețurilor pentru ultimii trei ani. Astfel, suma indexării este de aproape 2 ori mai mare decât după formula veche.

REZUMATUL EDIȚIEI

Producția

Produsul intern brut în primul trimestru al anului 2019 a înregistrat o valoare de 41184,8 mil. MDL (prețuri curente), astfel marcând o creștere cu 4,4% în termeni reali, comparativ cu perioada similară a anului 2018. Activitățile principale ce au favorizat la sporirea PIB-ului în perioada respectivă sunt comerțul cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport și depozitare; activități de cazare și alimentație publică (+1.2%), construcțiile (+0.9%), Industria extractivă; industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare (+0.5%), informațiile și comunicațiile (+0.5%) și tranzacțiile imobiliare (+0,4%).

Industria în primul trimestru al anului 2019 a înregistrat o creștere de 1,5% (serie brută) a producției industriale că rezultat al creșterii semnificative a industriei extractive cu 80,2% și a industriei prelucrătoare cu 1,7%. Pe de altă parte, producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat în perioada respectivă a înregistrat o reducere cu 2,1%.

Producția agricolă globală în trimestrul I al anului 2019 în gospodăriile de toate categoriile a atins cifra de 1650 mil. MDL, care în prețuri comparabile comparativ cu perioada similară a anului precedent a înregistrat o reducere cu 2,0%. Rezultatul obținut se datorează sectorului zootehnic, care având o cotă de 99% din volumul producției globale în perioada respectivă a scăzut cu 2,1% f.p.s.a.p.

Investițiile în active imobilizate în perioada ianuarie – martie 2019 se bucură de o creștere semnificativă de 25,1%, comparativ cu perioada similară a anului 2018, astfel atingând cifra de 3257,5 mil. MDL. Rezultatul obținut se datorează atât imobilizărilor necorporale care au crescut cu 68,1% f.p.s.a.p. și au atins o cotă de 3,1% din totalul investițiilor în active imobilizate cât și imobilizărilor corporale, ce având o cotă de 96,9% în perioada respectivă au crescut cu 24,1% f.p.s.a.p.

Transportarea mărfurilor pe cale feroviară, rutieră, fluvială și aeriană în perioadă ianuarie – martie 2019 a însumat 3,6 mil. tone de mărfuri, înregistrând, astfel, o valoare net superioară comparativ cu aceeași perioadă a anului 2017 cu 19.0%. De asemenea, în perioada respectivă, parcursul mărfurilor a înregistrat o creștere cu 15,8%, însumând 1179.8 mil. tone-km. Rezultatul obținut s-a datorat creșterii transportării mărfurilor pe cale rutieră (+32,8%), pe cale fluvială (+32,1%) și pe cale aeriană (56,5%). Însă, în același timp, s-a diminuat volumul mărfurilor transportate pe cale feroviară cu 2,0%.

Prețuri și rate de schimb

Rata medie anuală a inflației pe fundalul unor modificări în politica fiscală și sporirea presiunilor inflaționiste din partea produselor alimentare, la începutul anului 2019 a accelerat ușor. Nivelul IPC menținându-se totuși sub limita inferioară a intervalului de variație a țintei inflației.

În trimestrul I, 2019 IPC a fost de 2,5%, în creștere cu 1,5p.p. față de trimestrul precedent și în scădere față aceeași perioadă a anului precedent cu 2,7p.p. Pentru componentele IPC în lunile ianuarie-martie 2019 s-au înregistrat următoarele evoluții: produse alimentare – 3,4%, produse nealimentare – 3,2%, servicii – (-)0,1% f.p.s.a.p.

Inflația de bază a înregistrat un ritm devansator față de IPC și a constituit 4,3% f.p.s.a.p. fiind în scădere cu 0,3p.p. Accelerarea ritmului de creștere a inflației de bază a fost determinat de sporirea cererii agregate precum și de ajustările în politica fiscală, în luna ianuarie 2019 fiind majorate accizele la țigări.

Prețurile producției industriale în primele luni ale anului 2019 și-au schimbat traiectoria și au început să crească. În lunile ianuarie-martie, 2019 ritmul de creștere a indicelui anual al prețurilor producției industriale a scăzut comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 1p.p. și a atins nivelul de 0,5%, fiind însă în creștere față de ultimul trimestru al anului precedent cu 0,8 p.p.

Indicele prețurilor la produsele agricole în trimestrul I al anul 2019 a înregistrat o diminuare a ritmului de diminuare. În primele trei luni ale anului acesta a constituit minus 4,8% față de anul precedent. Scăderea prețurilor la produsele agricole a fost condiționată de majorarea ofertei interne, lipsa unei piețe externe de desfaceri în condițiile unei recolte bogate și în țările vecine. Situația creată subminează situația financiară a agricultorilor moldoveni.

În trimestrul I 2019, după o perioadă de apreciere constantă **cursul de schimb a monedei naționale** față de principalele valute de referință a manifestat semne de depreciere ușoară față de dolarul SUA. Per ansamblu, în trimestrul I, 2019 cursul mediu nominal de schimb față de principalele valute de referință a fost de 19,5 MDL/EUR și 17,2 MDL/USD, apreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 5,3% față de moneda unică europeană și depreciindu-se cu 2,4% față de dolarul SUA.

Politica monetară

De la începutul anului 2019 Banca Națională a Moldovei a continuat ajustarea conduitei politicii monetare exercitând controlul asupra lichidității din sistemul bancar și menținând ratele dobânzii de politică monetară neschimbate.

Rezervele oficiale la începutul anului 2019 se mențin într-un volum optim conform tuturor cerințelor de adecvare a acestora, asigurând un nivel suficient de acoperire a importurilor de mărfuri și servicii. La sfârșitul trimestrului I 2019, activele oficiale de rezervă s-au diminuat ușor față de datele înregistrate la sfârșitul anului 2018, cu cca. 0,17 mld.USD și au constituit 2,8 mld.USD, înregistrând o diminuare ușoară cu 1,8% f.p.s.a.p.

În trimestrul I, 2019 **masa monetară** a înregistrat o dinamică pozitivă, la care au contribuit în special depozitele la vedere și la termen în monedă națională. La sfârșitul trimestrului I al anului 2019, volumului bazei monetare a înregistrat un spor de cca 9,5% f.p.s.a.p. și a constituit 42,7 mld. MDL. În evoluția structurii masei monetare se observă o relativitate stabilitate. Masa monetară în monedă națională își menține ponderea în total masă monetară, în special pe seama majorării volumului agregatului monetar M1.

Finanțele publice

Veniturile Bugetului Public Național în primul trimestru al anului 2019 au crescut cu 6,3% fata de aceeași perioadă a anului precedent, ce atestă un debut favorabil, totodată înregistrând o scădere cu 4,5p.p. față de perioada similară a anului 2018.

În primele 3 luni ale anului 2019, veniturile totale ale bugetului public național au constituit 14 128,3 mil. MDL, fiind în creștere cu 6,3% (836,7 mil. MDL) față de aceeași perioadă a anului trecut. Cheltuielile și activele nefinanciare au însumat 14 483,8 mil. MDL, cu 19,1% (2323,3 mil. MDL) mai mult comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Executarea bugetului public național s-a încheiat cu un sold bugetar (deficit) de 355,5 mil. MDL.

Partea de cheltuieli a bugetului public național s-a ridicat la 14 483,8 mil. MDL, cu 19,1% mai mult comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. În această perioadă cheltuielile au fost direcționate pe Cheltuieli de personal - 4 034,4 mil MDL (sau cu 22,9% mai mult comparativ cu trim. I), 2018; Bunuri și servicii - 2 454,1 mil MDL (sau 4,3%); Dobânzi - 254,8 mil MDL (sau 1,2%); Subsidii - 845,7 mil MDL (sau 29,6%); Granturi acordate - 2,3 mil MDL; Prestații sociale - 5 405,3 mil MDL (sau 14,9%); Alte cheltuieli - 721,4 mil MDL (sau 90,1%).

Soldul datoriei de stat la situația din 31.03.2019 a fost de 51 848,6 mil. MDL, mai puțin cu 163,9 mil. MDL comparativ cu sfârșitul anului 2018. Este de menționat că la situația de la finele trimestrului I al anului 2019, Datoria de Stat și Datoria întreprinderilor din sectorul public s-au mărit cu 897,6 mil. MDL (sau 1,7%) și 44,6 mil. MDL (sau 2,4%) respectiv, iar datoria BNM și UAT s-au micșorat cu 626,1 mil MDL (sau 18%) și 54,8 mil. MDL (sau 17,5%) respectiv.

Sectorul bancar

Sectorul bancar al Republicii Moldova a cunoscut evoluții pozitive pe parcursul primului trimestru al anului 2019. Indicatorii ce caracterizează activitatea generală a băncilor, precum și cei prudențiali se mențin în continuare pe un trend pozitiv. Succese mai puțin relevante au fost înregistrate pe filiera portofoliului de credite, care deși înregistrează o creștere se caracterizează printr-o pondere înaltă a creditelor de consum și celor ipotecare, în defavoarea mediului de afaceri.

Activele la nivelul sistemului bancar moldovenesc în trimestrul I, 2019 s-au diminuat ușor cu 0,3%, până la 82871,36 mil.MDL, fiind totodată în creștere cu 2,3% față de datele înregistrate la sfârșitul anului precedent.

Capitalul bancar, la sfârșitul trimestrului I 2019, fondurile proprii totale au constituit 11034,4 mil.MDL, iar rata de solvabilitate s-a menținut la un nivel ridicat, de 26,85% fiind în descreștere cu 6,3 p.p. față de anul precedent, încadrându-se în limita reglementată de minimum 10%.

Rezervele de lichiditate ale sectorului bancar moldovenesc depășesc în continuare limitele prudențiale impuse de BNM. Lichiditatea curentă ca medie pe sistem la sfârșitul trimestrului I, 2019 a fost de 52,28%, în scădere ușoară față de anul precedent. Lichiditatea sporită poate însemna atât probleme de management cât și de performanță în cadrul băncilor.

Stocurile mari de **credite neperformante** existente în sistemul bancar și la nivelul anumitor bănci sunt în curs de diminuare. Urmărind indicatorii absoluți, remarcăm, că volumul creditelor

neperformante la data de 31.03.2019 a constituit 4199,3 mil.MDL, în scădere cu 1053,77 mil.MDL sau cu 20%, față de data 31.03.2019.

Activitatea de creditare nebanclară

În primul trimestru al anului 2019 se constată o creștere a capitalului propriu și a activelor totale. În raport cu primul trimestru al anului 2018, capitalul propriu al OCN a crescut cu 734,12 milioane lei, înregistrând o creștere de 34% pe parcursul unui an. Activele totale au atins valoarea de 9,04 miliarde de lei în primul trimestru al anului 2019, cu o creștere semnificativă de 1,22 miliarde lei comparativ cu trimestrul precedent și o majorare cu peste 55% comparativ cu primul trimestru al anului 2018. Profitul net înregistrat de cele 172 de companii de creditare nebanclară care au prezentat rezultatele financiare pentru primul trimestru al anului 2019 a constituit 201,272 milioane lei, în scădere cu 70% față de trimestrul precedent, dar totuși în creștere cu 19% față de perioada similară a anului precedent.

Sectorul extern

Soldul contului curent al balanței de plăți, în trimestrul I 2019, a înregistrat un deficit de 242,01 mil. USD, ce s-a aprofundat cu 13,2% comparativ cu cel consemnat în ianuarie-martie 2018. Raportat la PIB, deficitul contului curent a constituit 10,1%.

Balanța comerțului cu servicii a crescut cu 28,2% până la 95,30 mil. USD.

Contul de capital a înregistrat un sold negativ de 13,66 mil. USD, care s-a deteriorat de 2,1 ori față de trimestrul I 2018. Soldul contului de capital a fost determinat de ieșirile nete de capital înregistrate de sectorul privat 18,23 mil. USD, în timp ce intrările de asistență din exterior primită de administrația publică pentru finanțarea proiectelor investiționale au constituit 4,57 mil. USD.

Contul financiar pe parcursul trimestrului I 2019 s-a soldat cu intrări nete de capital în valoare de 312,27 mil. USD ca rezultat al scăderii nete a activelor financiare externe ale rezidenților cu 187,30 mil. USD, concomitent cu majorarea netă a pasivelor rezidenților față de nerezidenți cu 124,97 mil. USD ca urmare a tranzacțiilor efective.

Poziția investițională internațională a înregistrat un sold net debitor de 4348,96 mil. USD, ce s-a aprofundat cu 4,4% față de finele anului 2018.

Volumul transferurilor bancare de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice din Republica Moldova, în trimestrul I 2018 constituit 276,81 milioane USD, cu 7% mai puțin decât în aceeași perioadă a anului precedent.

Comerțul exterior cu bunuri în trimestrul I 2019 a înregistrat o creștere de 4,7%, comparativ cu perioada similară a anului precedent (2004,4 mil. USD). Astfel comerțul exterior cu bunuri a constituit 2098,2 mil. USD. Exporturile de mărfuri au constituit 733 mil. USD, iar importurile de mărfuri au constituit 1365,2 mil. USD. Decalajul între evoluția exporturilor și importurilor au determinat acumularea unui deficit al balanței comerciale în valoare de 632,2 mil. USD.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în ianuarie-martie 2019 a fost de 53,7%, comparativ cu 51,1% în perioada similară din anul 2018.

Mediul de afaceri

În clasamentul Băncii Mondiale - Doing Business 2019, Republica Moldova s-a situat pe locul 47 din 190 țări, coborând 3 poziții față de anul precedent. Mediul de afaceri din Republica Moldova se situează în urma unor astfel de țări din regiune, precum Georgia (6), Macedonia (10), Estonia (16), Letonia (19), Belarus (37).

Cele mai joase poziții în clasament Moldova le-a înregistrat la indicatorii "obținerea autorizațiilor de construcții" (locul 172), care și-a înrăutățit poziția față de anul precedent cu 7 locuri și "acces la energia electrică" (locul 81), marcând o înrăutățire cu 1 poziție. Cea mai semnificativă înrăutățire au marcat-o indicatorii "obținerea creditului" și "obținerea autorizațiilor de construcții" (cu 7 poziții).

Doar un singur indicator a înregistrat o îmbunătățire a poziției în clasament - indicatorul "înregistrarea afacerii" (+9 poziții). Indicatorii "protejarea investitorului minoritar" și "comerț extern" au rămas pe aceeași poziție ca și în anul precedent (locul 33, respectiv 35).

Moldova a acumulat în anul 2019 un scor total de 73,54 puncte pentru indicatorul DTF, ceea ce reflectă o ușoară îmbunătățire cu +0,54 puncte față de anul precedent.

Sectorul social

Situația demografică. În T I din anul 2019 continuă tendința de scădere a numărului nașcuților-vii, micșorându-se totodată și numărul copiilor decedați în vârstă de sub un an. A crescut numărul decedaților, căsătoriilor și divorțurilor. În T I din anul 2019 numărul nașcuților-vii total pe țară a constituit 7339 pers., fiind în scădere cu 9,9% mai puțin comparativ cu T I din anul precedent. Numărul de decedați a constituit 10489 pers., înregistrând o creștere de 3,0% mai mul f.p.s.a.p.

Ocrotirea sănătății. În T I 2019 s-a păstrat nivelul, relativ ridicat al morbidității populației. Cu toate acestea, comparativ cu T I 2018, s-a micșorat numărul de cazuri de infecții imuno dirijabile varicele cu 865 de cazuri.

Remunerarea muncii. În T I din anul 2019 câștigul salarial nominal mediu lunar brut a constituit 6923,0 MDL, majorându-se cu 17,2% față de T I din anul 2018, iar în termeni reali – cu 14,3%. În sectorul bugetar salariul mediu lunar (6842,0 MDL) s-a majorat f.p.s.a.p. cu 26,5%, într-o mai mare măsură decât câștigul salarial mediu lunar din sectorul real (6954,3 MDL), care a crescut f.p.s.a.p. cu 13,9%. Cele mai bine plătite tipuri de activități economice sunt: Informații și comunicații (15454,9 MDL), Activități financiare și de asigurări (12502,5 MDL) și Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (10925,1 MDL).

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale (până la indexare), numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 aprilie 2019 a constituit 699,6 mii pers. sau cu 14,6 mii pers. mai puțin comparativ cu 1 aprilie 2018. Mărimea medie a pensiei lunare stabilite la 1 aprilie 2019 a constituit 1794,0 MDL, fiind în creștere cu 85,4% față de 1 aprilie 2018. Mărimea medie a pensiilor lunare stabilite la 1 aprilie 2019 pentru următoarele categorii de pensionari: pentru limită de vârstă – 1732,4 MDL, cu dizabilitate – 1361,3 MDL, de urmași – 919,9 MDL, pensii anticipate pentru limită de vârstă – 3011,3 MDL,

participanți la lichidarea avariei de la Cernobîl – 3587,3 MDL, militari în termen – 1560,8 MDL, angajați din aviația civilă – 8280,8 MDL, alte categorii – 4556,2 MDL.

Numărul de persoane care beneficiază de alocațiile sociale constituie 62,1 mii pers., majorându-se cu 0,2 p.p. Următoarele categorii de beneficiarilor au fost aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 aprilie 2019: persoane vârstnice – 8,4 mii pers., persoane cu dizabilitate - 10,4 mii pers., persoane cu dizabilități din copilărie – 27,1 mii pers., copii cu dizabilități în vârstă de până la 18 ani – 10,5 mii pers., în cazul pierderii întreținătorului – 5,7 mii pers. Mărimea medie a alocațiilor sociale la 1 aprilie 2019 constituie 538,8 MDL majorându-se cu 106,6 MDL comparativ cu 1 aprilie 2018. Mărimea medie a alocațiilor sociale stabilite la 1 aprilie 2019 pentru următoarele categorii de beneficiari: persoane vârstnice – 204,7 MDL, persoane cu dizabilitate – 260,2 MDL, persoane cu dizabilități din copilărie – 677,5 MDL, copii cu dizabilități în vârstă de până la 18 ani – 701,1 MDL, în cazul pierderii întreținătorului – 575,6 MDL.

Infrațiuni. În T I 2019, numărul infracțiunilor înregistrate a fost de 6722, scăzând cu 680 de cazuri față de perioada similară a anului precedent. Numărul de omoruri este în descreștere față de T I 2018 – 44 cu 5 cazuri (49), vătămare intenționată gravă – 46 în scădere cu 5 față de T I a anului precedent (51), viol – 79 fiind în creștere cu 21 de cazuri, furturi – 165 în scădere cu 29 de cazuri, tâlhării – 30 mai mult cu 14 cazuri față de T I 2019, huliganism – 318 și infracțiuni legate de droguri – 308.

Capitolul I

PRODUCȚIA¹

Produsul intern brut

Produsul intern brut în primul trimestru al anului 2019 a înregistrat o valoare de 41184,8 mil. MDL (prețuri curente), astfel marcând o creștere cu 4,4% în termeni reali, comparativ cu perioada similară a anului 2018.

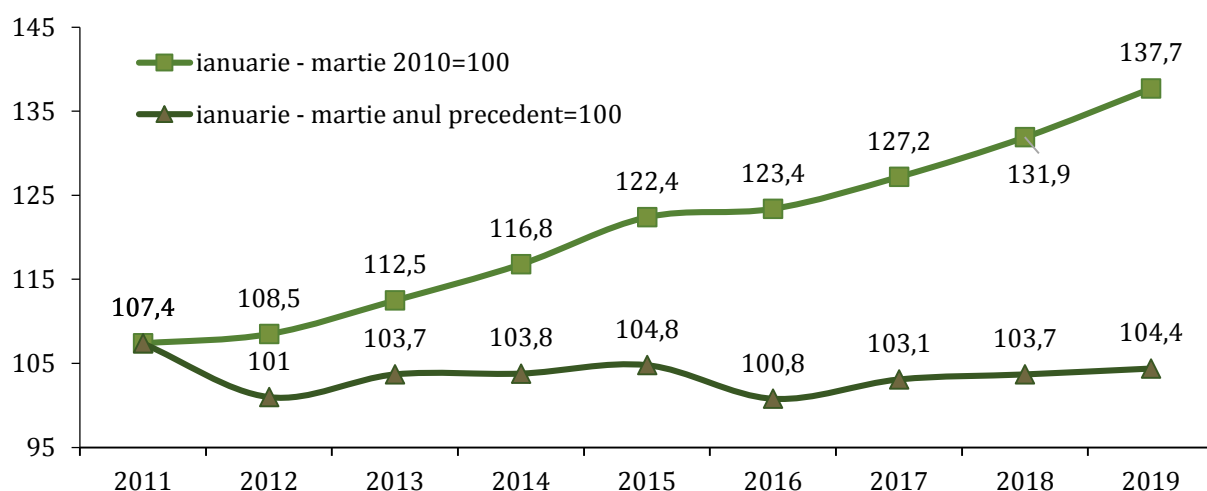

Figura 1.1. Evoluția PIB în perioada T1:2008 – T1:2019 (%)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor BNS.

Componentele principale care au favorizat la majorarea PIB-ului sunt:

Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport și depozitare; activități de cazare și alimentație publică având o pondere de 19,7% la formarea PIB au contribuit la creșterea acestuia cu 1,2%, și o creștere a valorii adăugate brute (VAB) cu 6,4%;

Construcțiile, cu o pondere de 6,3% la formarea PIB și creșterea lui 0,9% și o creștere a VAB cu 15,7%;

Industria extractivă; industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, a atins o pondere de 16,3% la formarea PIB, a participat la creșterea lui cu 0,5% și o creștere a VAB cu 3,1%;

Informațiile și comunicațiile, cu o pondere de 6,4% la formarea PIB au favorizat la creșterea acestuia cu 0,5% și o creștere a VAB cu 8,1%;

Tranzacțiile imobiliare (+0,4%), cu o pondere de 9,1% la formarea PIB și o creștere a VAB cu 5,0%;

¹ Analiza este prezentată fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender, pe baza statisticilor oficiale, elaborate de către Biroul Național de Statistică. În unele cazuri, special menționate, sunt prezentate datele disponibile vizând regiunea transnistreană, difuzate de către organul de statistică din regiune.

Arta, activități de recreere și de agrement; alte activități de servicii; activități ale gospodăriilor private în calitate de angajator de personal casnic; activități ale gospodăriilor private de producere de bunuri și servicii destinate consumului propriu (+0,4%), cu o pondere de 2,8% la formarea PIB și o creștere a VAB cu 15,2%;

Activități financiare și de asigurări (+0,3%), cu o pondere de 4,3% la formarea PIB și o creștere a VAB cu 6,8%;

Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport (+0,1%), cu o pondere de 3,7% la formarea PIB și o creștere a VAB cu 3,8%.

În perioada respectivă, nici una dintre activități nu a avut o contribuție negativă asupra creșterii PIB-ului.

Valoarea adăugată brută totală pe economie în perioada ianuarie – martie 2019 a înregistrat creșteri cu 5,1% f.p.s.a.p., astfel contribuind la creșterea și formarea PIB-ului cu 4,4% și 85,9%, respectiv. Volumul impozitelor pe produse în perioada dată a înregistrat creșteri cu 2,3% f.p.s.a.p., contribuind la formarea și creșterea PIB-ului cu 14,5% și 0,3%, respectiv.

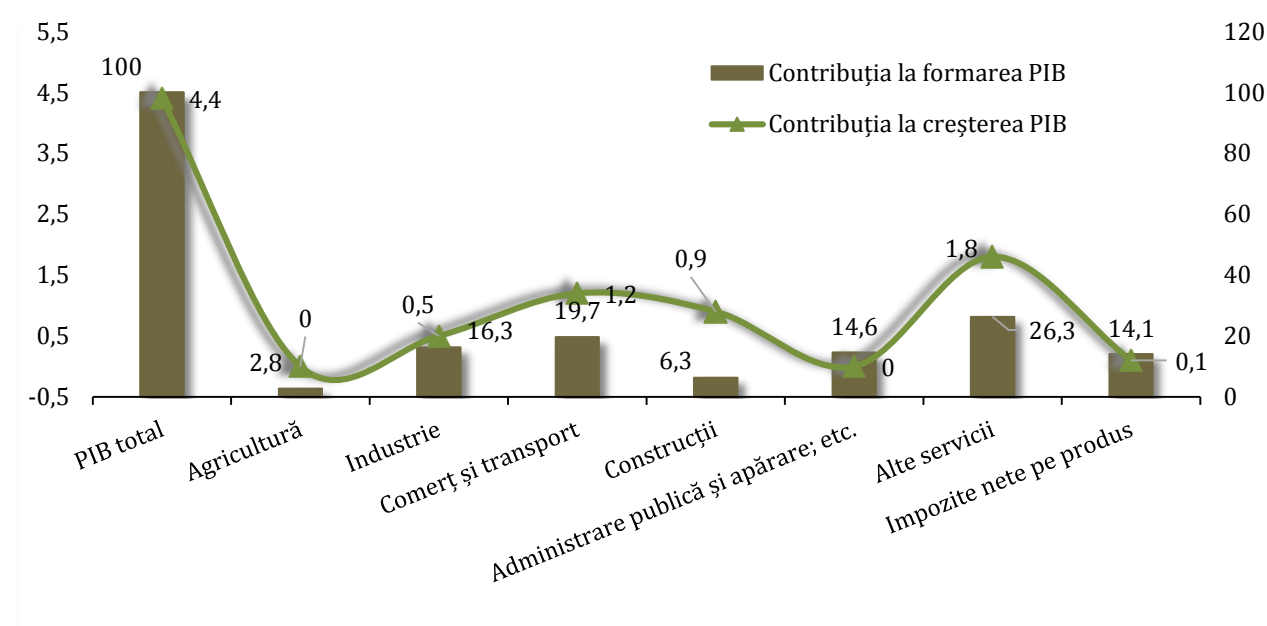

Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB în T.I 2019 și la creșterea acestuia față de T.I 2018, %

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Sub aspectul utilizărilor, creșterea PIB-ului s-a datorat formării brute de capital fix ce a contribuit cu 2,3% la creșterea acestuia, având o pondere la formarea PIB-ului de 20,6% și o creștere considerabilă a volumului cu 11,3% f.p.s.a.p.; consumul final al gospodăriilor populației a favorizat creșterea PIB-ului cu 1,6%, cu o participare la formarea lui de 87,0% și o creștere a volumului cu 1,7% f.p.s.a.p.; consumul final al gospodăriilor administrației publice a contribuit la creșterea PIB cu 0,5%, având o pondere de 19,6% în structura PIB și o majorare a volumului cu 2,6%, precum și exportul net de bunuri și servicii (+1,0%), consecință a creșterii cu 9,5% a exporturilor de bunuri și servicii corelată cu o creștere mai redusă a importurilor de bunuri și servicii (+3,8%).

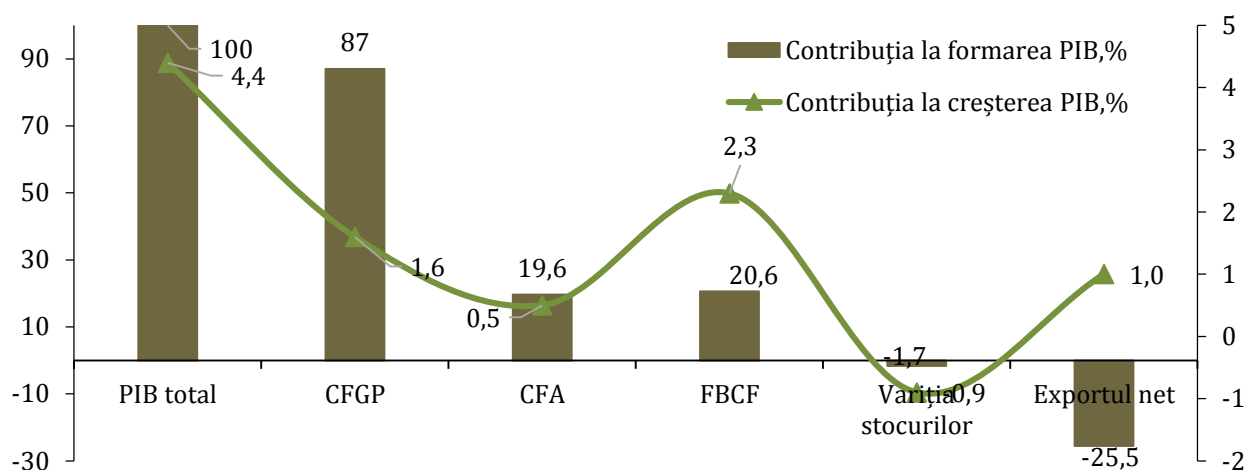

Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la formarea PIB-ului în T1:2019 și la creșterea acestuia față de T1:2018, %

Sursa: În baza datelor Biroului Național de Statistică.

Industria

Cu toate că comparativ cu perioada similară a anului 2018 rezultatele nu sunt așa de semnificative, totuși, industria în primul trimestru al anului 2019 a înregistrat o creștere de 1,5% (serie brută) a producției industriale că rezultat al creșterii semnificative a industriei extractive cu 80,2% și a industriei prelucrătoare cu 1,7%. Pe de altă parte, producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat în perioada respectivă a înregistrat o reducere cu 2,1%.

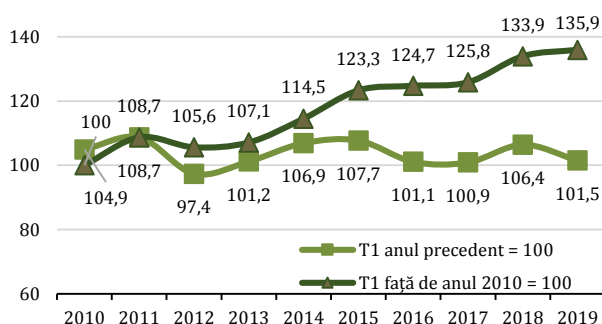

Figura 1.4. Indicii volumului producției industriale față de T1:2010 - T1:2019 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

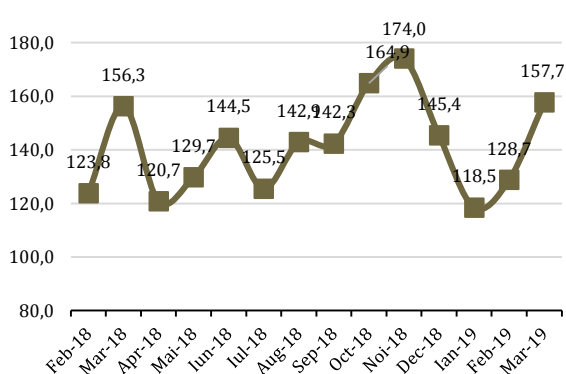

Figura 1.5. Indicii lunari ai producției industriale februarie 2018 - martie 2019 comparativ cu anul 2010, (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În cadrul industriei prelucrătoare, cele mai semnificative creșteri comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent au fost observate în cadrul următoarelor activități: fabricarea autovehiculelor, a remorcilor și semiremorcilor (+76,9%); fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice (+24,3%); industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații (+23,0%); fabricarea substanțelor și a produselor chimice (+22,9%) și repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor (+8,2%). În aceeași timp, cele mai semnificative reduceri au fost înregistrate de următoarele activități: fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a. (-43,0%),

tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor (-23,2%) și fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice (-14,5%).

Industria alimentară, în trimestrul respectiv, a înregistrat o reducere cu 1,4% f.p.s.a.p.

Agricultura

Producția agricolă globală în primele trei luni ale anului 2019 în gospodăriile de toate categoriile a atins cifra de 1650 mil. MDL, care în prețuri comparabile comparativ cu perioada similară a anului precedent a înregistrat o reducere cu 2,0%.

Rezultatul obținut se datorează sectorului zootehnic, care având o cotă de 99% din volumul producției globale în perioada respectivă a scăzut cu 2,1% f.p.s.a.p. Astfel, în cadrul sectorului zootehnic, producția (creșterea) vitelor și păsărilor (în masă vie) s-a diminuat cu 3,2%, producția de lapte s-a redus cu 0,5% iar producția de ouă în gospodăriile de toate tipurile a crescut cu 6,9%.

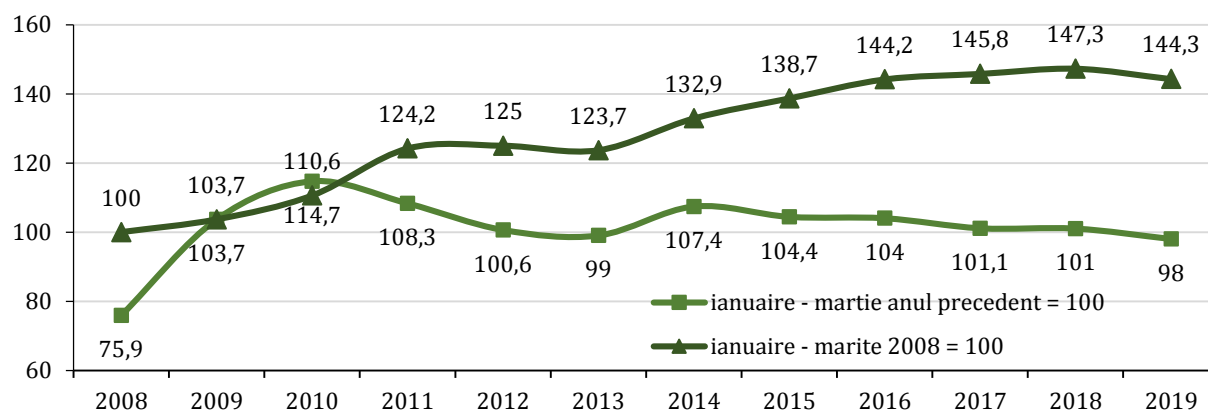

Figura 1.6. Evoluția volumului producției agricole în T1:2008 – T1:2019

Sursa: Calculele autorului în baza datelor BNS.

Comerțul interior de bunuri și servicii

În primul trimestru al anului 2019, în cadrul comerțului interior cu bunuri și servicii, toate activitățile economice au înregistrat creșteri însă cu ritmuri diferite. Astfel, cifra de afaceri din comerțul cu amănuntul (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete) a înregistrat o majorare cu 17,3% f.p.s.a.p., cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate populației a crescut cu 17,7% față de perioada similară a anului 2018, cifra de afaceri a comerțului cu autovehicule și motociclete s-a majorat cu 27,7%, cifra de afaceri din comerțul cu ridicata (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete) a crescut cu 21,7% și cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate, în principal, întreprinderilor a avut o creștere cu 10,5% comparativ cu perioada similară a anului 2018.

Investiții în active imobilizate. Investițiile în active imobilizate în perioada ianuarie – martie 2019 se bucură de o creștere semnificativă de 25,1%, comparativ cu perioada similară a anului 2018, astfel atingând cifra de 3257,5 mil. MDL. Rezultatul obținut se datorează atât imobilizărilor necorporale care au crescut cu 68,1% f.p.s.a.p. și au atins o cotă de 3,1% din totalul investițiilor în active

imobilizate cât și imobilizărilor corporale, ce având o cotă de 96,9% în perioada respectivă au crescut cu 24,1% f.p.s.a.p.

În cadrul investițiilor în active corporale, cea mai semnificativă contribuție o au investițiile în construcții ingineresti cu 38,6%, fiind urmate de categoria mașinilor, utilaje, instalații de transmisie, care în perioada respectivă a crescut cu 23,7% f.p.s.a.p.

Principala sursă de finanțare rămâne a fi mijloacele proprii ale investitorilor, care având o cotă de 70,5% din totalul surselor de investiții s-au bucurat de o creștere cu 15,0% f.p.s.a.p., fiind urmate de sursele bugetelor unităților administrativ-teritoriale și bugetului de stat ce au înregistrat creșteri de 2,2 ori și 2,0 ori respectiv f.p.s.a.p. și de categoria altor surse cu o creștere de 93,3%.

Transport. Transportarea mărfurilor pe cale feroviară, rutieră, fluvială și aeriană în perioadă ianuarie – martie 2019 a însumat 3,6 mil. tone de mărfuri, înregistrând, astfel, o valoare net superioară comparativ cu aceeași perioadă a anului 2017 cu 19,0%. De asemenea, în perioada respectivă, parcursul mărfurilor a înregistrat o creștere cu 15,8%, însumând 1179.8 mil. tone-km. Rezultatul obținut s-a datorat creșterii transportării mărfurilor pe cale rutieră (+32,8%), pe cale fluvială (+32,1%) și pe cale aeriană (56,5%). Însă, în același timp, s-a diminuat volumul mărfurilor transportate pe cale feroviară cu 2,0%.

Transportul public, de asemenea, în perioada respectivă a înregistrat creșteri față de aceeași perioadă a anului precedent cu 3,1% ca rezultat al creșterii transportării persoanelor cu ajutorul autobuzelor și microbuzelor, ce a înregistrat o creștere cu 3,3% f.p.s.a.p. fiind urmată de transportul fluvial cu o creștere cu 29,1%. Reduceri sunt înregistrate la transportarea pasagerilor pe cale feroviară și aeriană care au înregistrat diminuări cu 5,7% și 1,0%, respectiv.

Turism. În perioada ianuarie – martie 2019 agențiile de turism și tur operatorii s-au bucurat de o creștere a serviciilor turistice acordate turiștilor și excursioniștilor (+7,3%), comparativ cu perioada similară a anului precedent, acestea fiind prestate unui număr de 38,2 mii persoane. Majorarea acestei cifre a fost condiționată de creșterea numărului participanților la turismul receptor cu 7,3% și la turism intern cu o creștere cu 63,0%, pe când turismul emițător s-a diminuat în perioada respectivă cu 5,0% f.p.s.a.p.

Turiștii și excursioniștii sosiți în țară prin intermediul agențiilor de turism și a tur operatorilor au atins cifra de 1,8 mii persoane. Scopul principal al acestora a fost odihna, recreerea și agrementul (74,8%), cu scop de afaceri și profesionale (20,5%) și cu scop de tratament (4,7%). Persoanele ce au plecat peste hotare prin intermediul agențiilor de turism și a tur operatorilor au însumat cifra de 26,4 mii persoane, fiind în descreștere cu 5,0% f.p.s.a.p. Principalul scop al acestora a fost odihna, recreerea și agrementul (96,2%).

Capitolul II

PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ

2.1 Prețuri și rate de schimb

Prețuri

Pe fundalul unor modificări în politica fiscală operate la sfârșitul anului 2018 și sporirea presiunilor inflaționiste din partea produselor alimentare, începutul anului 2019 a fost marcat de accelerarea ușoară a ritmul de creștere prețurilor de consum. Nivelul IPC menținându-se totuși sub limita inferioară a intervalului de variație a țintei inflației.

În trimestrul I, 2019 IPC a fost de 2,5%, în creștere cu 1,5p.p. față de trimestrul precedent și în scădere față aceeași perioadă a anului precedent cu 2,7p.p. Pentru componentele IPC în lunile ianuarie-martie 2019 s-au înregistrat următoarele evoluții: produse alimentare – 3,4%, produse nealimentare – 3,2%, servicii – (-)0,1% f.p.s.a.p.

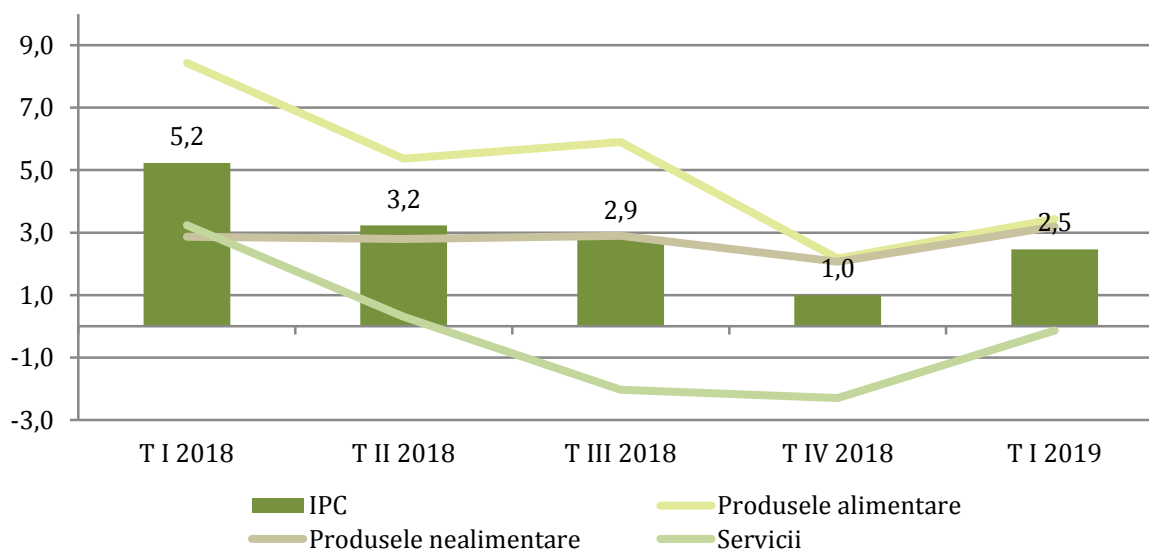

Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În primele luni ale anului 2019 o traiectorie ascendentă a urmat și rata inflației de bază.

În trimestrul I, 2019 rata inflației de bază a înregistrat un ritm devansator față de IPC și a constituit 4,3% f.p.s.a.p. fiind în scădere cu 0,3p.p. Accelerarea ritmului de creștere a inflației de bază a fost determinat de sporirea cererii agregate precum și de ajustările în politica fiscală, în luna ianuarie 2019 fiind majorate accizele la țigări.

În expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, ritmul de creștere a inflației de bază a înregistrat următoarele majorări: în ianuarie – 4%, în februarie – 4,1% și în martie – 4,9%.

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

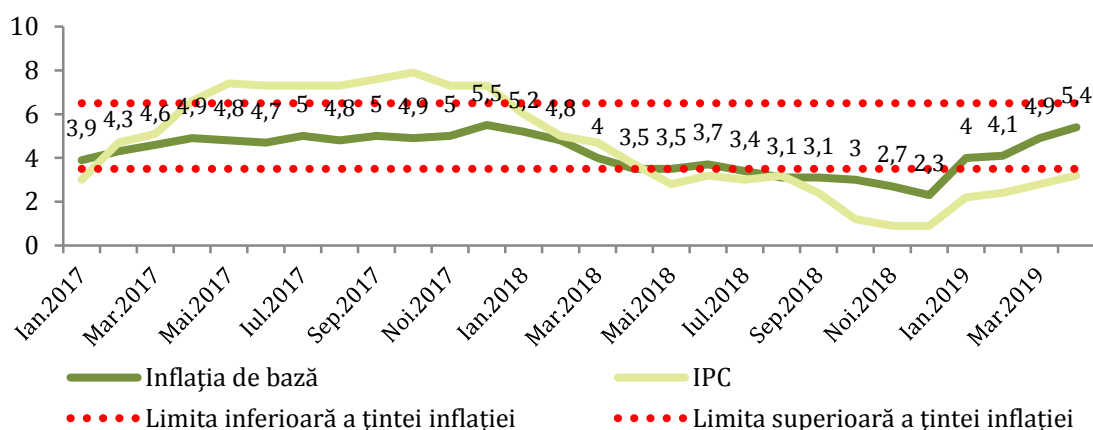

Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și inflației de bază, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Prețurile producției industriale în primele luni ale anului 2019 și-au schimbat traiectoria și au început să crească.

În lunile ianuarie-martie, 2019 ritmul de creștere a indicelui anual al prețurilor producției industriale a scăzut comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 1p.p. și a atins nivelul de 0,5%, fiind însă în creștere față de ultimul trimestru al anului precedent cu 0,8 p.p. În ramurile industriei s-au înregistrat următoarele majorări f.p.s.a.p.: industria extractivă – 6,5%, industria prelucrătoare – 0,4%, sectorul energetic – 0,1%. Sporirea ritmului de creștere a prețurilor producției industriale a fost influențată de dinamica prețurilor la produsele livrate pe piața internă și cea externă. Aportul major la creșterea prețurilor în industrie vine din partea prețurilor din industria prelucrătoare, ca urmare a majorării prețurilor în industria alimentară.

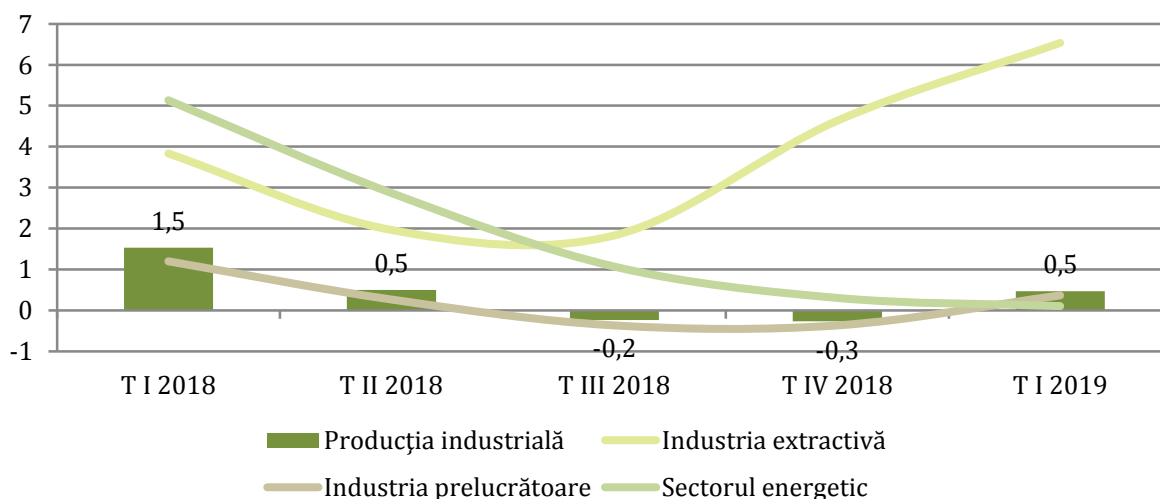

Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În trimestrul I al anul 2019 o diminuare a ritmului de scădere a fost înregistrat și de indicele prețurilor la produsele agricole. În primele trei luni ale anului acesta a constituit minus 4,8% față de anul precedent. Scăderea prețurilor la produsele agricole a fost condiționată de majorarea

ofertei interne, lipsa unei piețe externe de desfaceri în condițiile unei recolte bogate și în țările vecine. Situația crează subminează situația financiară a agricultorilor moldoveni.

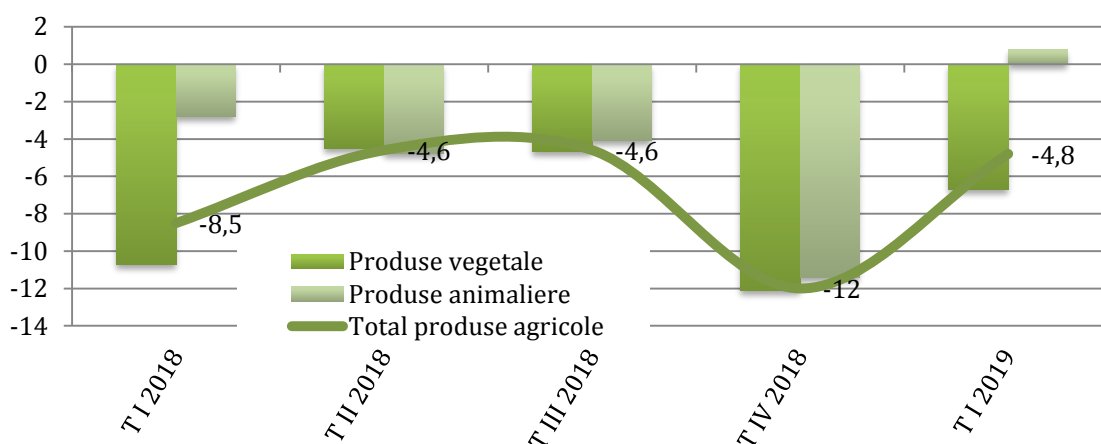

Figura 2.1.4. Ritmul anual de creștere a prețurilor la produsele agricole, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Rate de schimb

În trimestrul I 2019, după o perioadă de apreciere constantă cursul de schimb a monedei naționale față de principalele valute de referință a manifestat semne de depreciere ușoară față de dolarul SUA.

Per ansamblu, în trimestrul I, 2019 cursul mediu nominal de schimb față de principalele valute de referință a fost de 19,5 MDL/EUR și 17,2 MDL/USD, apreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 5,3% față de moneda unică europeană și depreciindu-se cu 2,4% față de dolarul SUA.

În expresie lunară, cursul mediu de schimb al monedei naționale față de moneda unică europeană a înregistrat valori de: în ianuarie – 19,6 MDL/EUR, în februarie – 19,4 MDL/EUR, iar în martie – 19,5 MDL/EUR. Cursul mediu de schimb al leului față de dolarul SUA în decursul trimestrului I, 2019 a fost de 17,1 MDL/USD în lunile ianuarie și februarie și 17,2 MDL/USD în martie. În trimestrul II al anului 2019 moneda națională își continuă calea ascendentă.

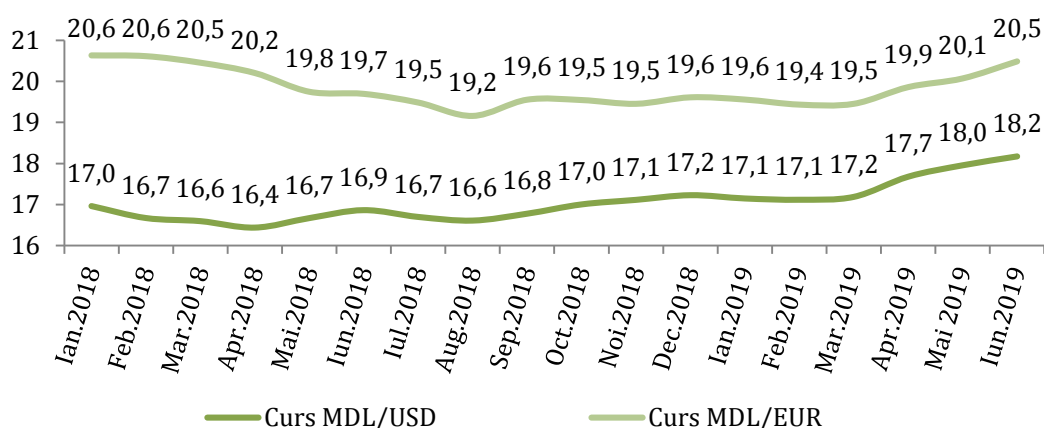

Figura 2.1.5. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EUR

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Fluctuațiile cursului nominal de schimb în trimestrul I, 2019 și-au lăsat o amprentă și asupra cursului real de schimb a monedei naționale. Leul moldovenesc în termeni reali s-a apreciat în această perioadă cu 3,6% față de USD (comparativ cu perioada similară a anului trecut) și cu 5,7% față de moneda Euro comparativ cu p.s.a.p.

2.2. Politica monetară

De la începutul anului 2019 Banca Națională a Moldovei a continuat ajustarea conduitei politicii monetare exercitând controlul asupra lichidității din sistemul bancar și menținând ratele dobânzii de politică monetară neschimbate.

Instrumentele politicii monetare

În trimestrul I, 2019 BNM a păstrat neschimbate valorile principalelor instrumente ale politicii monetare: rata dobânzii de politică monetară a fost menținută la nivelul de 6,5 la sută, iar amplitudinea coridorului simetric format în jurul său de ratele dobânzilor la facilitățile permanente a rămas nemodificată (± 3 puncte procentuale). În așa mod rata dobânzii la creditele overnight a constituit 9,5% iar rata dobânzii la depozitele overnight – 3,5%.

Rata rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă, care a crescut s-a menținut și ea la nivelul de 42,5%. Iar rata rezervelor obligatorii de la mijloacele atrase în valute convertibile fiind în continuare de 14%.

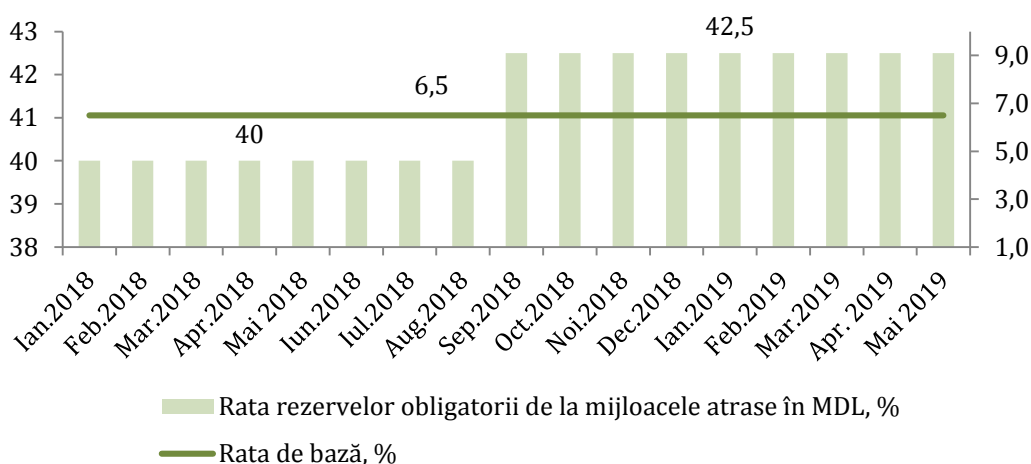

Figura 2.2.1. Evoluția ratelor la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Nivelul rezervelor oficiale la începutul anului 2019 se menține într-un volum optim conform tuturor cerințelor de adecvare a acestora, asigurând un nivel suficient de acoperire a importurilor de mărfuri și servicii.

La sfârșitul trimestrului I 2019, urmare a intervențiilor BNM pe piața valutară interbancară, activele oficiale de rezervă s-au diminuat ușor față de datele înregistrate la sfârșitul anului 2018, cu cca. 0,17 mld. USD și au constituit 2,8 mld. USD, înregistrând o diminuare ușoară cu 1,8% f.p.s.a.p. În trimestrul II 2019 se observă o creștere ușoară a acestora.

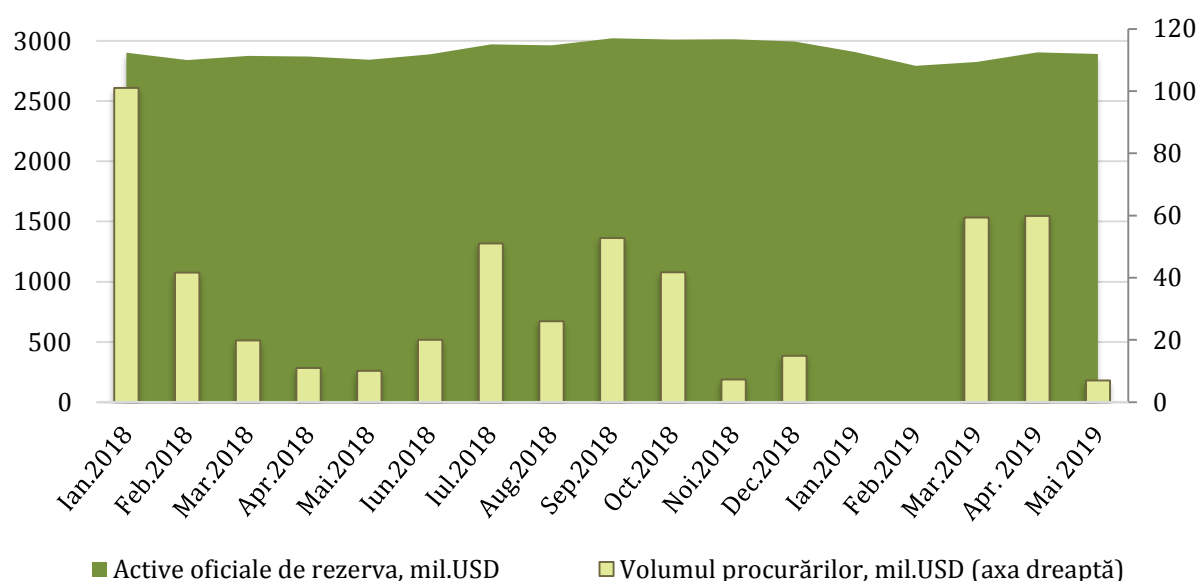

Figura 2.2.2. Evoluția activelor oficiale de rezervă și volumului de valută procurată de BNM de pe piața interbancară a Republicii Moldova

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Indicatorii monetari

În trimestrul I, 2019 masa monetară a înregistrat o dinamică pozitivă, la care au contribuit în special depozitele la vedere și la termen în monedă națională.

În acest context, stocul agregatelor monetare la data de 31.03.2019, comparativ cu datele înregistrate la data de 31.03.2019 a evoluat după cum urmează:

- agregatul monetar M0 a înregistrat o creștere cu 13,4%, și a constituit aproximativ 20,9 mld. MDL;
- agregatul monetar M1 s-a majorat cu 13,9% și a atins un nivel de 37,8 mld. MDL;
- ritmul de creștere a agregatului monetar M2 a sporit cu 7,6%, și a constituit cca 56,9 mld. MDL
- agregatul monetar M3 a înregistrat o creștere de 6,5% și s-a cifrat la 81,9 mld. MDL.

La sfârșitul trimestrului I al anului 2019, volumului bazei monetare a înregistrat un spor de cca 9,5% f.p.s.a.p. și a constituit 42,7 mld. MDL.

În evoluția structurii masei monetare se observă o relativitate stabilitate. Masa monetară în monedă națională își menține ponderea în total masă monetară, în special pe seama majorării volumului agregatului monetar M1.

Astfel, la 31.03.2019 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 25,5%; depozite la vedere – 21,4%; depozite la termen – 23,2% și depozite în valută – 30,5%. Comparativ cu datele de la sfârșitul trimestrului I al anului 2018, menționăm o reducere a ponderii depozitelor în valută străină cu 0,7p.p. și a ponderii depozitelor la termen în monedă națională cu 2,3 p.p. f.p.s.a.p. Totodată, ponderea agregatului monetar M0 și depozitelor la vedere s-a majorat cu 1,5 p.p. și 2,1 p.p. corespunzător.

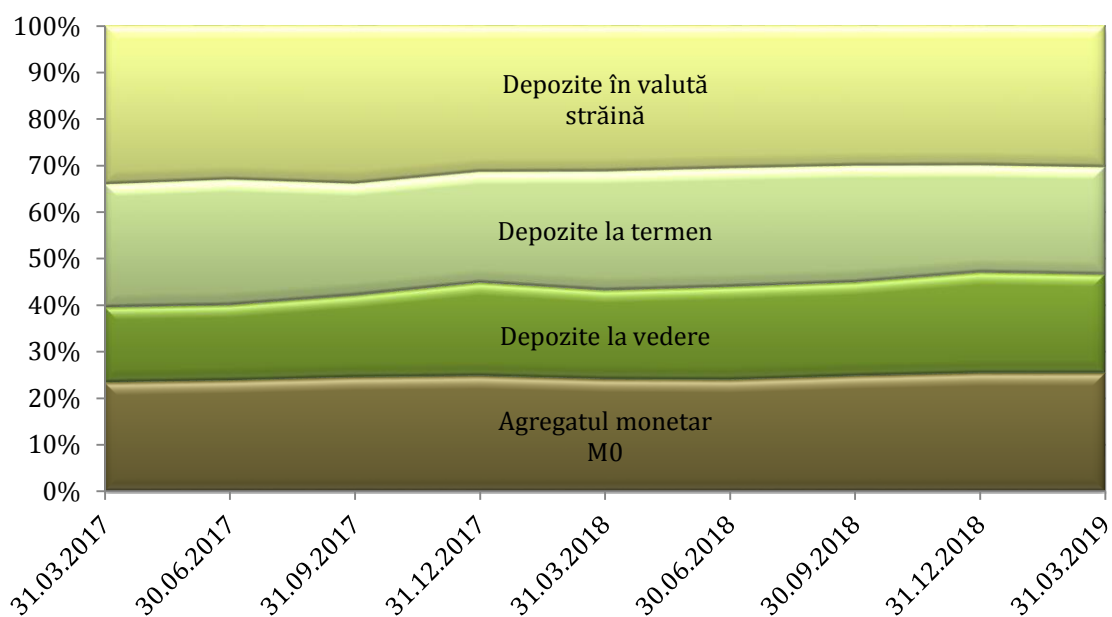

Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3

Sursa: Calcule conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Capitolul III

FINANȚE

3.1. Finanțe publice

Veniturile Bugetului Public Național în primul trimestru al anului 2019 au crescut cu 6,3% fata de aceeași perioadă a anului precedent, ce atestă un debut favorabil, totodată înregistrând o scădere cu 4,5p.p. față de perioada similară a anului 2018.

În primele 3 luni ale anului 2019, veniturile totale ale bugetului public național au constituit 14 128,3 mil. MDL, fiind în creștere cu 6,3% (836,7 mil. MDL) față de aceeași perioadă a anului trecut. Cheltuielile și activele nefinanciare au însumat 14 483,8 mil. MDL, cu 19,1% (2323,3 mil. MDL) mai mult comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Executarea bugetului public național s-a încheiat cu un sold bugetar (deficit) de 355,5 mil. MDL.

La situația din 31 martie 2019, soldurile mijloacelor bănești în conturile bugetului public național comparativ cu începutul anului, s-au micșorat cu 705,1 mil. MDL și au constituit -7 288,6 mil. MDL, inclusiv -1 185,7 mil. MDL – la proiecte finanțate din surse externe.

Analiza structurii veniturilor nete ale BPN (fără transferurile între componentele bugetare) reflectă o pondere considerabilă a încasărilor bugetului de stat, 63,04% din veniturile totale, deși în trimestrul I al anului 2018 această contribuție era mai considerabilă – 63,40%. Contribuțiile la bugetul asigurărilor sociale, în schimb, s-au micșorat ca pondere și ca volum, constituind actualmente 22,34% (față de 22,41 % în I trimestru al anului 2018). Diminuările încasărilor bugetului de stat s-au mișcat nu numai la BASS, dar și spre FAOAM, care are o pondere mică a încasărilor de 8,23%, în creștere față de perioada similară a anului trecut cu 0,93 p.p., și către bugetele locale, care s-au micșorat înregistrând o pondere de 6,39%.

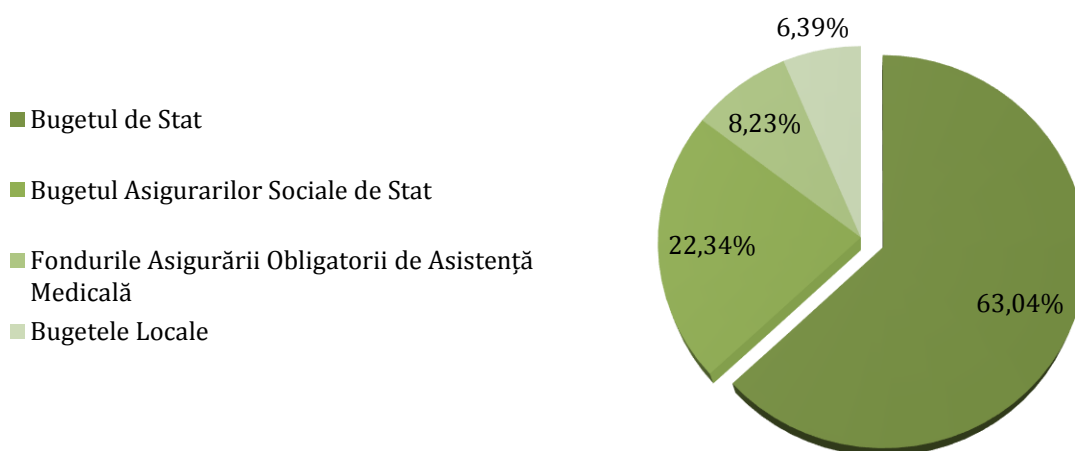

Figura 3.1.1. Structura veniturilor în BPN în I trimestru 2019, %

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Totodată, de cele mai mari transferuri din contul Bugetului Public National au beneficiat anume bugetele locale (2705,0 mil. MDL) și Bugetul Asigurărilor Sociale de Stat (2149,6 mil. MDL). Astfel, Bugetul de Stat a beneficiat de 5326,5 mil. MDL și a acordat sub formă de transferuri 0,6 mil. MDL – bugetelor locale. Tendința de finanțare a Bugetelor Locale din contul Bugetului de Stat se menține și în primul trimestru al anului 2019.

Valoarea veniturilor fiscale în perioada nominalizată a înregistrat 14 128,3 mil. MDL, în creștere față de anul precedent cu 6,3 % sau cu 836,7 mil. MDL. Aportul cel mai mare le-au avut TVA, cu 31,91%, impozitul pe venit – 19,38% accizele – 7,455%, din care cea mai mare parte le revin accizelor la mărfurile importate –cca 6,84%. Astfel, au fost colectate accize în mărime de 7% față de valoarea colectată în anul precedent, sau cu 69,2 mil. MDL mai mult. Impozitele și taxele pe mărfuri și servicii au însumat 42,59 % din total, comparativ cu 10,8% în aceeași perioadă a anului trecut. O diminuare față de trimestrul I al anului precedent au avut-o și colectările impozitului pe bunurile imobiliare – doar 0,07% sau s-a micșorat cu 18p.p.

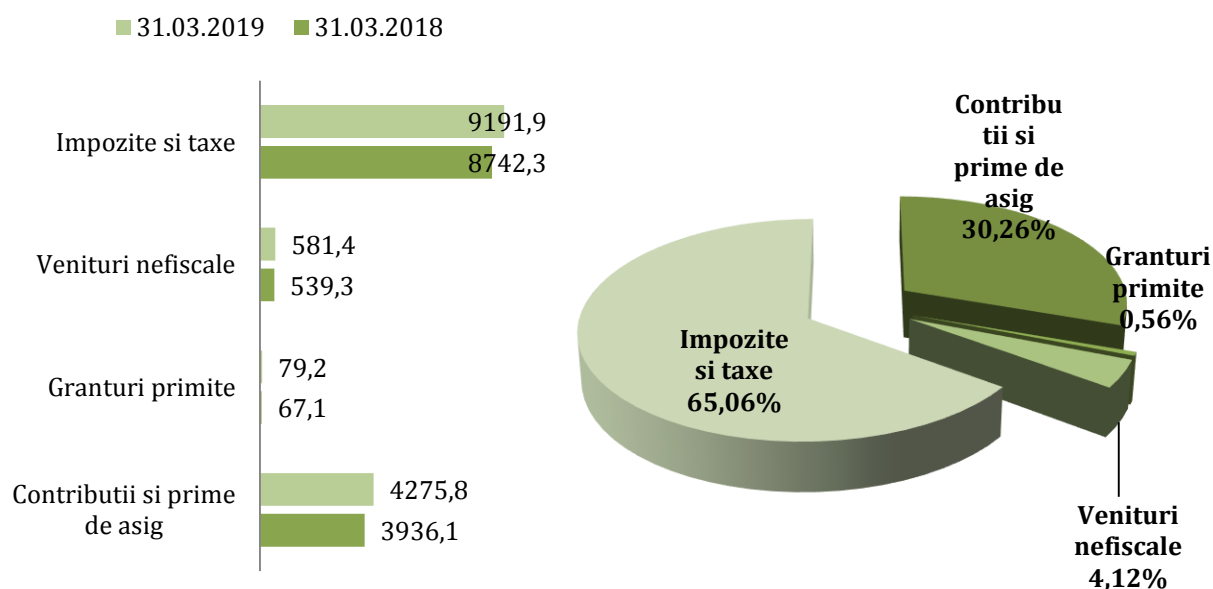

Figura 3.1.2. Structura veniturilor după sursă în BPN în I trimestru 2018-2019, mil.MDL
Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Veniturile nefiscale au constituit 581,4 mil. MDL în I trimestru 2019, cu 0,06 p.p. mai mult față de trimestrul I al anului 2018. Veniturile din proprietate au însumat 41,1 mil. MDL, în descreștere cu 37,4% față de perioada similară a anului precedent; Taxe și plăți administrative cu 88,5 mil. MDL - în creștere cu 2,2% pe când dividendele primite – 1,7 mil MDL, iar veniturile din amenzi și sancțiuni cu 82,2 mil MDL, sau cu 5% în creștere fata de aceeași perioada a anului 2018.

Contribuții și prime de asigurări obligatorii la data de 31.03.2018 a constituit suma de 4 275,8 mil. MDL , în creștere cu 8,4% față de perioada similară a anului precedent.

În I trimestru 2018, Republica Moldova a primit granturi în sumă de 79,2 mil. MDL , ce constituie cu 18,0% mai mult decât suma încasată în anul precedent. Cele mai importante donații au fost cele primite de la organizațiile internaționale - 64,5 mil MDL, pe când guvernele altor state au virat doar 14,7 mil MDL.

Partea de cheltuieli a bugetului public național s-a ridicat la 14 483,8 mil. MDL, cu 19,1% mai mult comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. În această perioadă cheltuielile au fost direcționate pe Cheltuieli de personal - 4 034,4 mil MDL (sau cu 22,9% mai mult comparativ cu trim. I), 2018; Bunuri și servicii - 2 454,1 mil MDL (sau 4,3%); Dobânzi - 254,8 mil MDL (sau 1,2%); Subsidii - 845,7 mil MDL (sau 29,6%); Granturi acordate - 2,3 mil MDL; Prestații sociale - 5 405,3 mil MDL (sau 14,9%); Alte cheltuieli - 721,4 mil MDL (sau 90,1%).

Cheltuielile și activele nefinanciare ale bugetului de stat au constituit 9 424,3 mil. MDL. Comparativ cu perioada similară a anului 2018, acestea sunt mai mari cu 20,8 la suta (1 624,7 mil. MDL), dintre care:

Protecție socială – cu 518,5 mil. MDL;
Învățământ – cu 484,5 mil. MDL;
Servicii de stat cu destinație generală – cu 407,1 mil. MDL;
Servicii în domeniul economiei – cu 204,2 mil. MDL;
Ordine publică și securitate națională – cu 100,0 mil. MDL.

Executarea bugetului public național în I trimestru 2019 s-a încheiat cu un sold bugetar (deficit) de 355,5 mil. MDL.

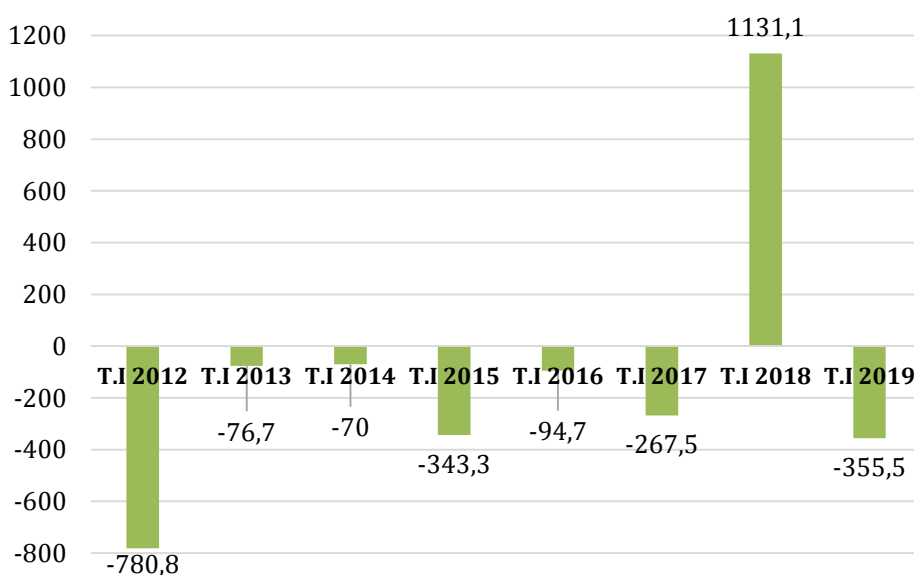

Figura 3.1.3. Deficitul BPN, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

La situația din 31 martie 2019, soldurile mijloacelor bănești în conturile bugetului public național comparativ cu începutul anului s-au micșorat cu -7493,3 mil. MDL (sau 2,7%) și au constituit -7 288,6 mil. MDL.

La situația din 31.03.2019 soldul datoriei sectorului public a fost de 57 492,8 mil. MDL; iar cel al datoriei de stat a constituit 51 848,6 mil. MDL, mai puțin cu 163,9 mil. MDL comparativ cu sfârșitul anului 2018.

Este de menționat că la situația de la finele trimestrului I al anului 2019, Datoria de Stat și Datoria întreprinderilor din sectorul public s-au mărit cu 897,6 mil. MDL (sau 1,7%) și 44,6 mil. MDL (sau 2,4%)

respectiv, iar datoria BNM și UAT s-au micșorat cu 626,1 mil MDL (sau 18%) și 54,8 mil. MDL (sau 17,5%) respectiv.

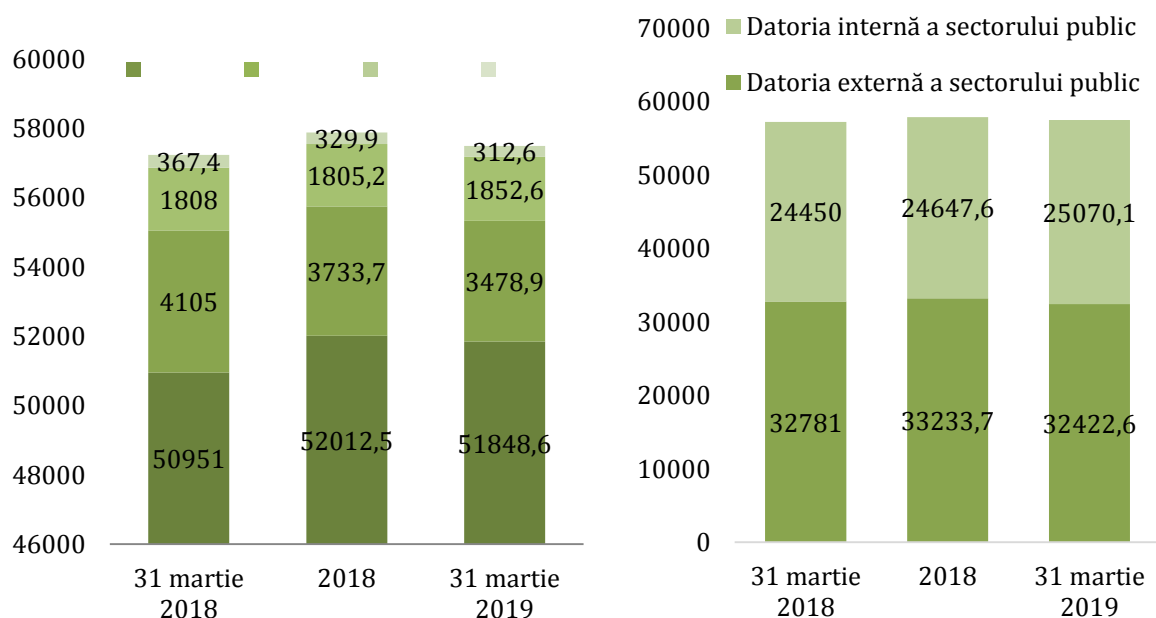

Figura 3.1.4. Structura datoriei sectorului public în perioada 2018-2019, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Datoria externă a sectorului public a constituit 32 422,6 mil. MDL sau 56,4% din soldul datoriei sectorului public la 31 martie 2019, iar datoria internă a sectorului public a constituit 25 070,1 mil MDL (43,6%). Pe parcursul primului trimestru al anului 2019 datoria sectorului public s-a diminuat cu 388,5 mil. MDL. Scăderea datoriei de stat totale în ianuarie-martie 2019 s-a datorat reducerii datoriei externe în această perioadă cu 1,1% sau 358,4 mil. MDL, în timp ce datoria internă a crescut cu 2,54% sau 620,1 mil. MDL, astfel, raportul dintre datoria internă și cea externă constituie 1,73.

La situația din 31.03.2019 soldul datoriei de stat a constituit 51 848,6 mil. MDL, mai puțin cu 163,9 mil. MDL comparativ cu sfârșitul anului 2018. Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2019, ponderea datoriei de stat în PIB, la situația din 31 martie 2019, a constituit 24,9%, înregistrând o diminuare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2018 cu 2,5 p.p.

Este de menționat ca la sfârșitul lunii martie 2019, ponderea datoriei de stat care urmează să fie plătită timp de un an a fost de 19,9% din total, în timp ce programul "*Gestionarea datoriei de stat pe termen mediu (2019-2021)*" prevede parametrul de 15-25% (maximum). Ponderea datoriei de stat interne în volumul total al datoriei de stat este de 45,2% (parametrii aprobați anterior: 35% (minim) - 50%), ponderea datoriei de stat externe într-o anumită valută în volumul total al datoriei de stat externe la sfârșitul lunii martie 2019 a fost de 29,2 % (parametrii aprobați: 20-40% (maxim). Ponderea datoriei de stat cu o rată variabilă a dobânzii la volumul total al datoriei de stat la sfârșitul lunii martie a acestui an a fost egală cu 30,3%, cu parametrul de 25-40% (maximum). Datoria totală de stat a Republicii Moldova în anul 2018 a crescut cu 352,2 mil. MDL, sau 0,7%, ajungând la 52012,6 mil. MDL la sfârșitul lunii decembrie - un nou maxim istoric la acel moment. În același timp, datoria

de stat internă în anul 2018 a crescut cu 480,1 mil. MDL sau 2,1% - de la 22578,5 mil. MDL (la sfârșitul lunii decembrie 2017) la 23058,6 mil. MDL la sfârșitul lunii decembrie 2018). Totodată, în aceeași perioadă, datoria publică externă în lei a scăzut cu 127,8 mil. MDL, sau 0,4% - de la 29081,8 mil. MDL la 28954 mil. MDL. Noul maxim istoric al datoriei generale de stat a R. Moldova a fost înregistrat la sfârșitul lunii ianuarie 2019, când a fost calculat la nivelul de 52227,5 mil. MDL.

3.2. Sectorul bancar

Sectorul bancar al Republicii Moldova a cunoscut evoluții pozitive pe parcursul primului trimestru al anului 2019. Indicatorii ce caracterizează activitatea generală a băncilor, precum și cei prudențiali se mențin în continuare pe un trend pozitiv. Succese mai puțin relevante au fost înregistrate pe filiera portofoliului de credite, care deși înregistrează o creștere se caracterizează printr-o pondere înaltă a creditelor de consum și celor ipotecare, în defavoarea mediului de afaceri.

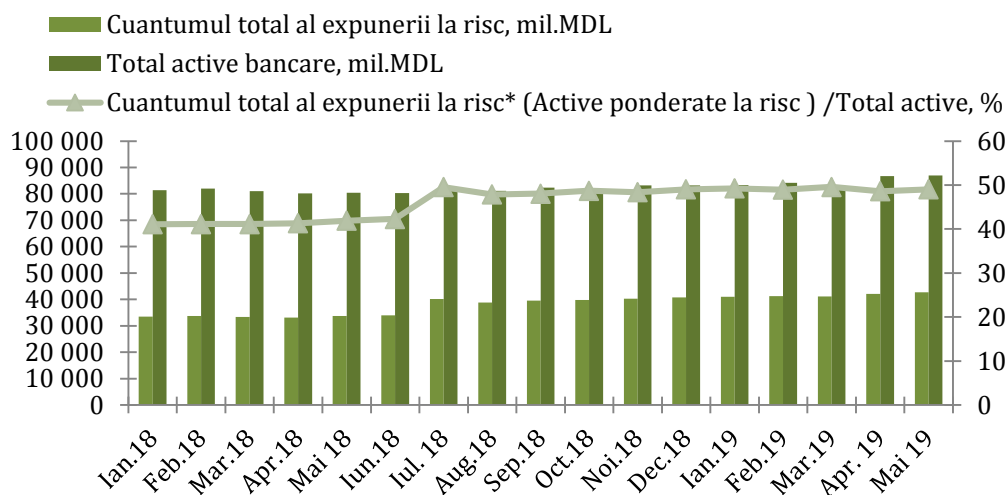
Potrivit situației de la sfârșitul trimestrului I, 2019 în Republica Moldova activau 11 bănci licențiate de BNM. La începutul anului 2019 primele două bănci din sistem au rămas încă în vizorul BNM, pentru BC „MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A. a fost păstrat regimul de supraveghere intensivă (din anul 2015), iar pentru BC „Moldindconbank” S.A. - regimul de intervenție timpurie (din anul 2016). Totuși, evoluții pozitive în acest sens deja sunt vizibile, astfel după vânzarea pachetului de 41,09% din acțiunile BC „MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A. și transparentizarea structurii acționariatului la 04 aprilie 2019, BNM revocat regimul de supraveghere specială. Iar în cazul BC „Moldindconbank” S.A. la începutul anului 2019 BNM au fost făcuși primii pași în direcția achiziționării de către investitorul european Doverie United Holding AD a 63,89% din acțiuni.

Totodată, la începutul anului 2019 BNM a identificat deficiențe în structura de proprietate la două bănci mici din sistem: „Banca de Finanțe și Comerț” S.A. și BC „ENERGBANK” S.A., ca urmare drepturile de proprietate a unor acționari ale acestora au fost suspendate, acționarii vizați fiind obligați conform legii, să înstrăineze acțiunile deținute timp de 3 luni.

O dată cu intrarea în vigoare a noii Legi privind activitatea băncilor și implementarea rapoartelor COREP conform cerințelor BASEL III, din luna iulie 2018 băncile au prezentat rapoarte conform noilor metodologii, conform cărora sectorul bancar național rămâne a fi și în continuare bine capitalizat, supra lichid și puțin funcțional, din cauza incluziunii financiare scăzute cu sectorul real, activității sale anemice pe piața produselor de finanțare a afacerilor și contribuției din ce în ce mai joase la creșterea economică.

Activele totale la nivelul sistemului bancar moldovenesc în trimestrul I, 2019 s-au diminuat ușor cu 0,3%, până la 82871,36 mil.MDL, fiind totodată în creștere cu 2,3% față de datele înregistrate la sfârșitul anului precedent.

Cuantumul total al expunerii la risc, un indicator nou care a înlocuit activele ponderate la risc, în trimestrul I, 2019 a constituit 41095,87 mil.MDL, în creștere cu 23,4% față de anul precedent. Iar ponderea acestuia în total active, la sfârșitul perioadei de referință a constituit 49,6%. Aceste valori sunt evident mai mari comparativ valorile înregistrate în perioadele precedente pentru indicatorii calculați anterior (activele ponderate la risc) și după alte metodologii, deoarece iau în calcul un set de riscuri suplimentare prevăzute de noile reglementări.

3.2.1. Evoluția activelor bancare

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

* indicator calculat din iulie 2018 conform BASEL III (anterior - active ponderate la risc)

Sistemul bancar moldovenesc dispune în continuare de rezerve consistente de capital. Din luna iulie 2018, o dată cu intrarea în vigoare a noilor reglementări conform cerințelor Basel III băncile calculează **fondurile proprii** diminuându-le nu doar cu expunerile la riscul de credit, dar și luând în considerație riscul de piață, riscul operațional, riscul de decontare.

Astfel, la sfârșitul trimestrului I 2019, fondurile proprii totale au constituit 11034,4 mil.MDL, iar rata de solvabilitate s-a menținut la un nivel ridicat, de 26,85% fiind în descreștere cu 6,3 p.p. față de anul precedent, încadrându-se în limita reglementată de minimum 10%. Diminuarea cuantumul capitalului calculat a majorat considerabil expunerea totală, suficiența capitalului rămâne practic de 2,7 ori mai mare decât limita minimă a normativului.

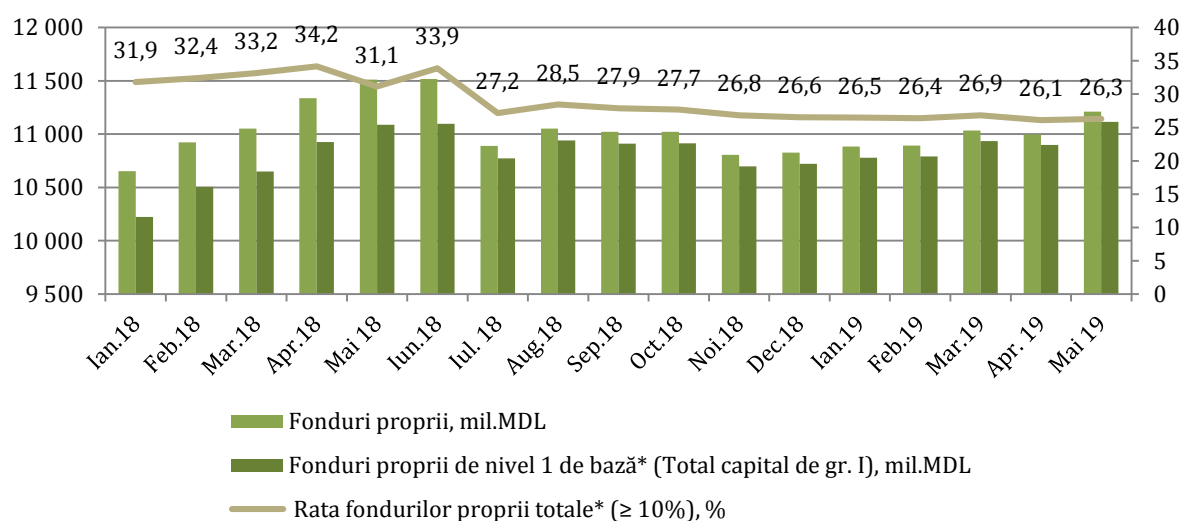

Figura 3.2.2. Evoluția calității capitalului bancar

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

* indicatori calculați din iulie 2018 conform BASEL III (anterior - capitalul de gradul I, capitalul normativ total și raportul dintre capitalul de gradul I și activele ponderate la risc)

Rezervele de lichiditate ale sectorului bancar moldovenesc depășesc în continuare limitele prudențiale impuse de BNM. Lichiditatea curentă ca medie pe sistem la sfârșitul trimestrului I, 2019 a fost de 52,28%, în scădere ușoară față de anul precedent. Lichiditatea sporită poate însemna atât probleme de management cât și de performanță în cadrul băncilor.

Lichiditatea pe termen lung, valoare calculată conform principiului I al lichidității (≤ 1), al întregului sistem bancar a constituit 0,73 la sfârșitul trimestrului I 2019, mai mult cu 0,14 față de 31.03.2018. Creșterea exagerată a lichidităților bancare este alimentată de menținerea tendinței de a investi în valori mobiliare (certIFICATELE Băncii Naționale și valorile mobiliare de stat) și reticența băncilor în activitatea de creditare.

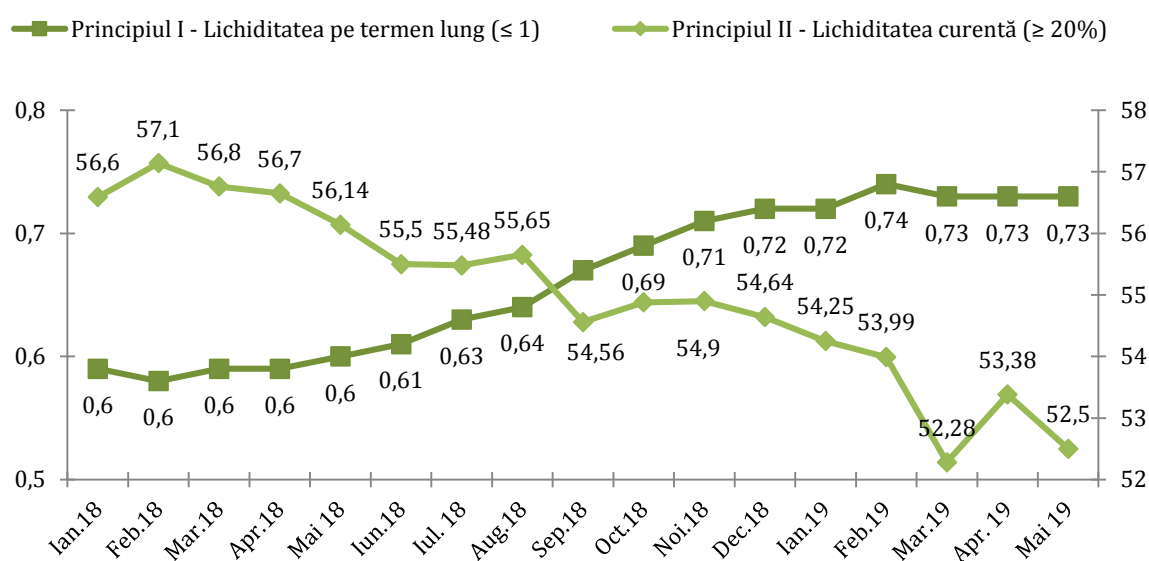

Figura 3.2.3. Nivelul lichidității sectorului bancar

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Stocurile mari de credite neperformante existente în sistemul bancar și la nivelul anumitor bănci sunt în curs de diminuare.

Urmărind indicatorii absoluți, remarcăm, că volumul creditelor neperformante la data de 31.03.2019 a constituit 4199,3 mil.MDL, în scădere cu 1053,77 mil.MDL sau cu 20%, față de data 31.03.2019.

Ponderea medie a creditelor neperformante a scăzut în trimestrul I 2019 cu 4,72 p.p. față de perioada similară anul precedent și înregistrează o tendință descendentă constantă Astfel la data de 31.03.2019 ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor a constituit 11,52%. Diminuarea respectivă este reflectată și în rapoartele majorității băncilor din sistem. În ansamblu această descreștere se datorează și curățirii bilanțurilor băncilor o dată cu schimbarea acționarului majoritar.

Ponderea creditelor neperformante în total fondurile proprii la sfârșitul trimestrului I 2019 a atins nivelul de 38,1%, în scădere cu 20% față de indicatorul calculat pentru perioada similară a anului precedent.

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

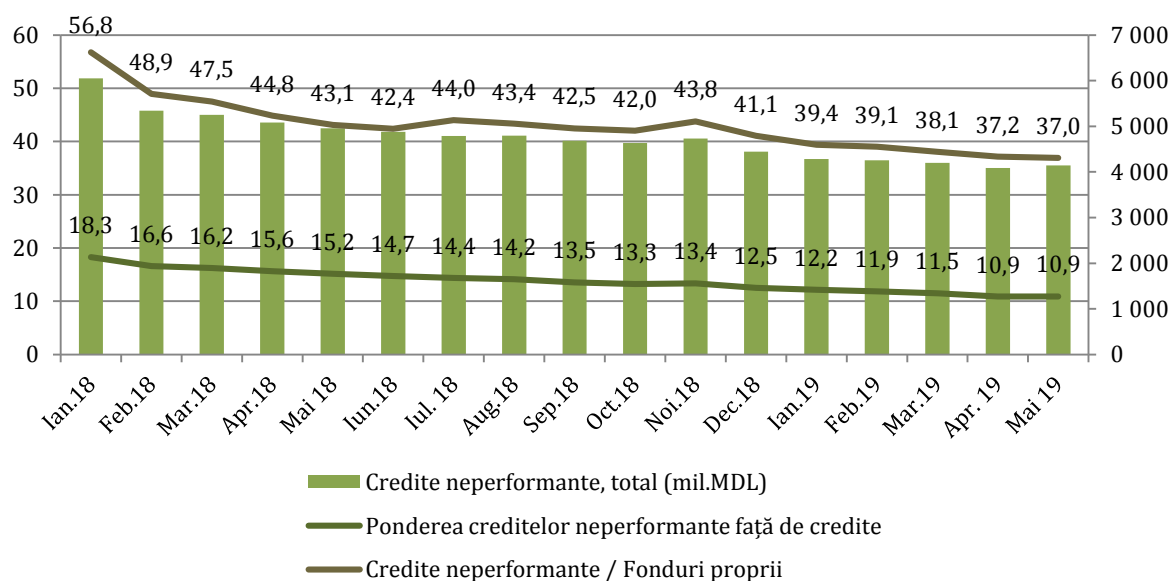

Figura 3.2.4. Evoluția creditelor neperformante în sectorul bancar

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Evoluția depozitelor și creditelor. În trimestrul I 2019 totalul depozitelor constituite la bănci de către populație și companii a crescut față perioada similară a anului trecut, aceeași evoluție fiind înregistrată și în cazul soldului de credite.

La sfârșitul trimestrului I 2019 volumul depozitelor bancare a însumat 62,3 miliarde MDL, în creștere cu 3% față perioada similară a anului precedent. Pe segmente, în ultimul an, depozitele populației s-au majorat cu 5,6% și au ajuns la 42 miliarde MDL, iar depozitele companiilor s-au diminuat cu 2,1% și au însumat 20,2 miliarde MDL.

Din totalul depozitelor, 41,9% sunt în valută, procent în scădere ușoară f.p.s.a.p., când ponderea depozitelor în valută era de 42,7%. Diminuarea ponderii depozitelor în valută străină concomitent cu creșterea soldului depozitelor în MDL este rezultatul întăririi semnificative a monedei naționale pe piața valutară.

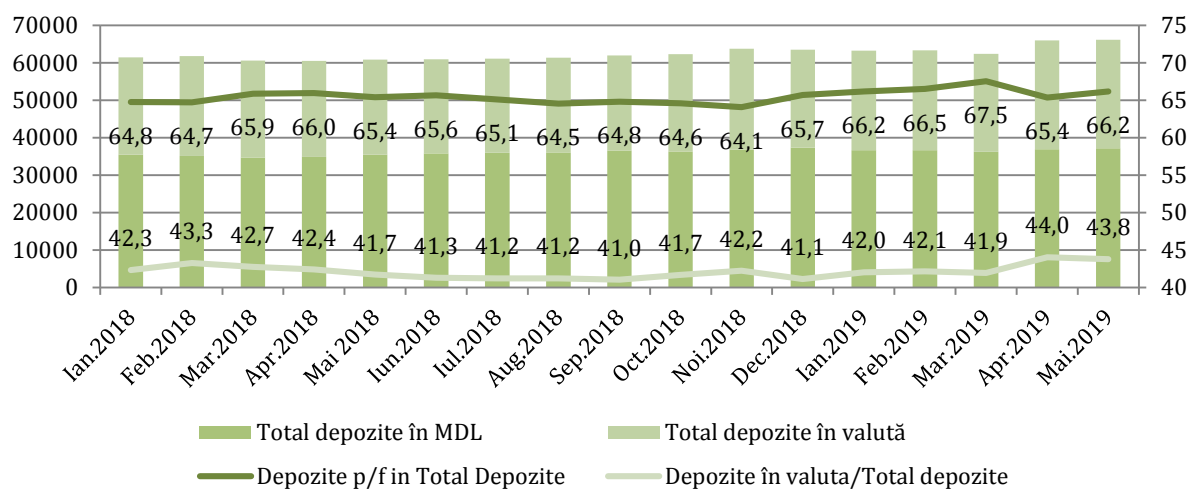

Figura 3.2.5. Evoluția structurii depozitelor atrase de bănci

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

La sfârșitul trimestrului I 2019 soldul creditelor acordate de bănci a totalizat 36,4 miliarde MDL, în creștere cu 12,7% față de anul precedent. Din totalul soldului de credite, 36,9% sunt în valută, procent în descreștere comparativ cu anul 2018, când ponderea era de 40,3%.

În cazul populației, soldul a ajuns la 10,7 miliarde MDL, fiind în creștere cu 24,8% față primul trimestru al anului precedent. În ce privește companiile, soldul creditelor a crescut doar cu 5% aceeași perioadă. Respectiv observăm o tendință de migrare a creditelor de la persoanele juridice spre persoanele fizice și din valută străină în cea națională.

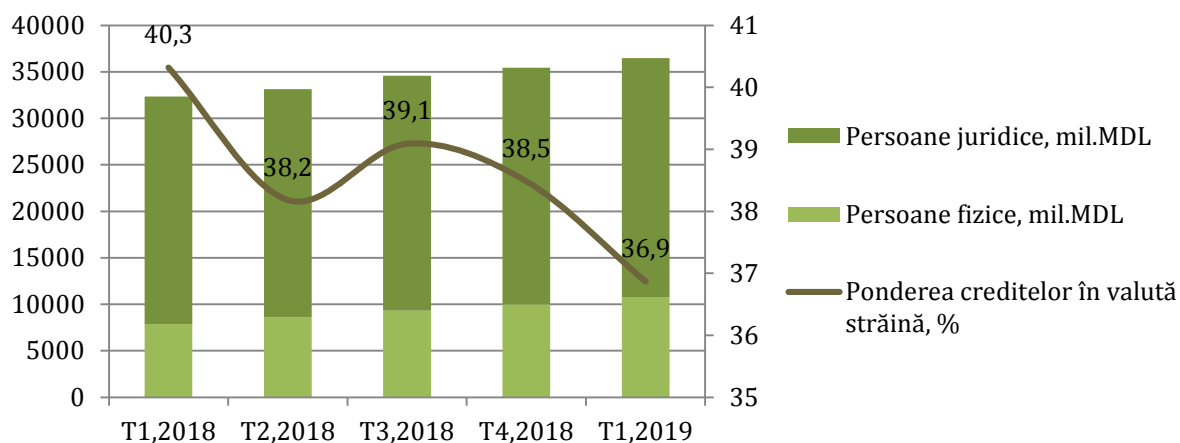

Figura 3.2.6. Evoluția creditelor după valuta în care sunt acordate și categoria debitorilor
Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

La începutul anului 2019 se atestă o creștere robustă a profitului din activitatea băncilor în mediu pe sistemul bancar.

Astfel, sfârșitul primului trimestru al anului curent profitul pe sistemul bancar constituit 526,7 mil.MDL, cu 28,0%, peste nivelul înregistrat în perioada similară a anului 2018, în termeni nominali această creștere însumând circa 115,1 mil.MDL.

Rentabilitatea activelor și rentabilitatea capitalului la sfârșitul primului trimestru al anului 2019 au constituit 2,4% și respectiv 14,4%, fiind în creștere cu 0,6 p.p. și cu 3,6 p.p. corespunzător, față de trimestrul precedent.

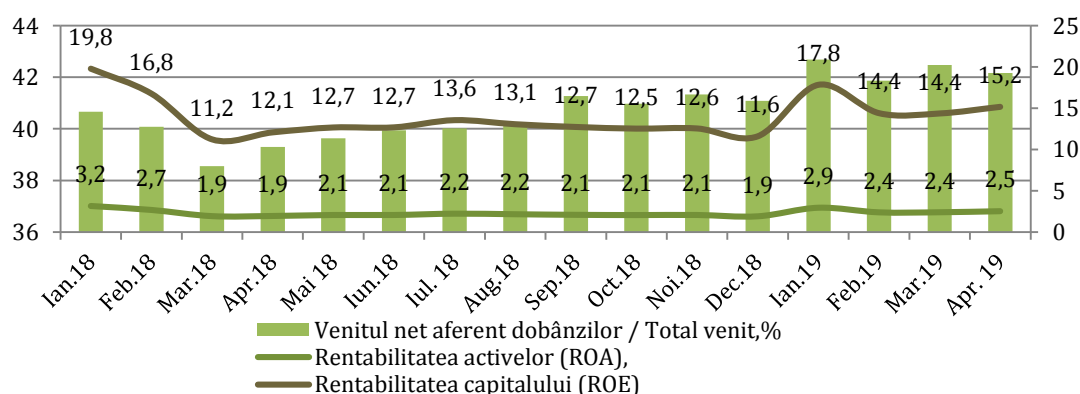

Figura 3.2.7. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare
Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

3.3. Activitate de creditare nebancară

Sectorul de creditare nebancară din Republica Moldova este o verigă importantă a pieței financiare nebancare înregistrând o dezvoltare impetuoasă pe parcursul ultimilor 10 ani.

Scopul principal al organizațiilor de creditare nebancară este sporirea accesului la resurse financiare al persoanelor fizice și juridice în vederea creșterii nivelului de trai al populației și a dezvoltării activității de întreprinzător. În acest sens, sectorul de creditare nebancară reprezintă o alternativă viabilă băncilor comerciale, având și proceduri mai simplificate în accesarea creditelor.

Activitatea de intermediere financiară atestă ritmuri de creștere în primul trimestru al anului 2019. Volumul împrumuturilor acordate de organizațiile de creditare nebancare (OCN) constituie 3,29% în raport cu PIB, cu 0,72 p.p. mai mult comparativ cu perioada similară a anului precedent.

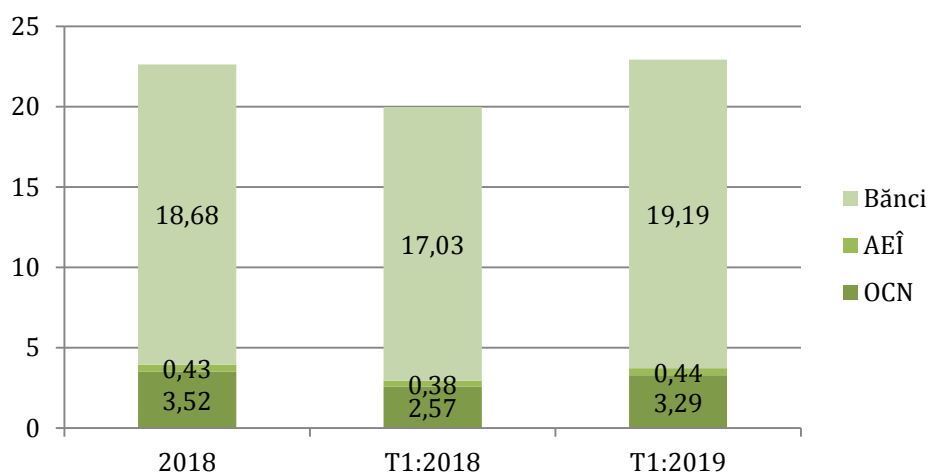

Figura 3.3.1. Intermedierea financiară (I trimestru al anului 2019), %

Sursa: Calculele autorului, în baza datelor CNPF și BNM.

La 1 octombrie 2018 a avut loc o reformă în domeniul creditării nebancare din Republica Moldova datorită intrării în vigoare a noii legi privind reglementarea și supravegherea entităților care oferă servicii de creditare nebancară (Legea nr. 1 din 16.03.2018 cu privire la organizațiile de creditare nebancară). În baza noii legi, Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF) a obținut atribuțiile de supraveghere a activității de creditare nebancară, ceea ce anterior se realiza doar prin monitorizarea unor rapoarte statistice superficiale. Această schimbare va contribui la dezvoltarea sectorului, dar și la protecția beneficiarilor de credite.

La 30 martie 2019 a expirat termenul de conformare a OCN la prevederile legii, inclusiv cu privire la ajustarea mărimii minime a capitalului social (în primul an de minim 100 mii lei) și dezvăluirea structurii de proprietate a acționarilor și beneficiarilor efectivi. De menționat că până la 1 ianuarie 2021 organizațiile de creditare nebancară urmează să-și majoreze mărimea minimă a capitalului social până la 300 mii lei.

În urma reformei realizate, către primul trimestru al anului 2019, în jur de 10 entități de creditare nebancară au încetat benevol activitatea și aproximativ 30% din fostele organizații de microfinanțare și companii de leasing nu s-au conformat noilor cerințe legale urmând să suporte consecințele.

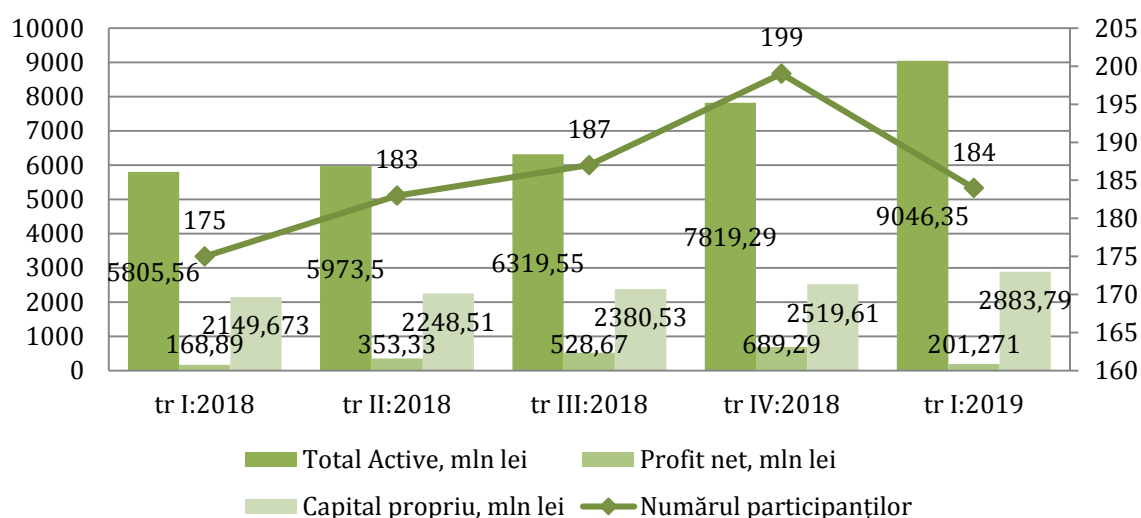

Figura 3.3.2. Indicatori generali privind activitatea organizațiilor de creditare nebancară
Sursa: Elaborat de autor în baza datelor CNPF.

Conform rezultatului financiar înregistrat de OCN în trimestrul I al anului 2019 se constată o creștere a capitalului propriu și a activelor totale. În raport cu primul trimestru al anului 2018, capitalul propriu al OCN a crescut cu 734,12 milioane lei, înregistrând o creștere de 34% pe parcursul unui an. Activele totale au atins valoarea de 9,04 miliarde de lei în primul trimestru al anului 2019, cu o creștere semnificativă de 1,22 miliarde de lei comparativ cu trimestrul precedent și o majorare cu peste 55% comparativ cu primul trimestru al anului 2018. Profitul net înregistrat de cele 172 de companii de creditare nebancară care au prezentat rezultatele financiare pentru primul trimestru al anului 2019 a constituit 201,272 milioane lei, în scădere cu 70% față de trimestrul precedent, dar totuși în creștere cu 19% față de perioada similară a anului precedent. Rezultatele financiare înregistrate de organizațiile de creditare nebancară în primul trimestru al anului 2019 indică o evoluție ascendentă a sectorului păstrând trendul crescător al activității de creditare nebancară.

Conform datelor Biroului Național de Statistică, în primul trimestru al anului 2019 aproximativ 27% din populația economic activă a beneficiat de împrumuturile sectorului de creditare nebancară, în scădere cu 1 p.p. față de anul 2018. În valoare absolută, în ultimul trimestru au fost înregistrați 402015 beneficiari de credite nebancare, cu 52 mii persoane mai puțin comparativ cu trimestrul precedent.

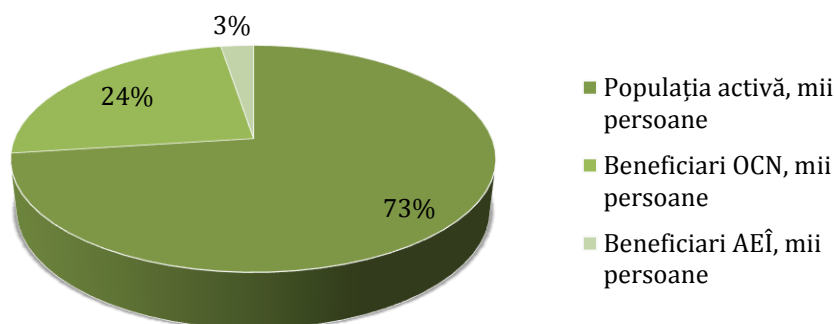

Figura 3.3.3. Ponderea beneficiarilor de împrumuturi în totalul populației active
Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS și CNPF.

Numărul mare al beneficiarilor de împrumuturi contractate prin entitățile de creditare nebancară denotă o cerere sporită față de acest tip de servicii. Situația este alarmantă, deoarece un număr atât de mare de beneficiari indică o creștere a gradului de îndatorare a populației, ceea ce prezintă riscuri atât pentru sistemul financiar al țării cât și pentru societate. În aceste condiții, este foarte importantă înăsprirea supravegherii activității de creditare nebancară, sporirea cerințelor prudențiale și monitorizarea datelor pentru a asigura protecția cetățenilor și sustenabilitatea sistemului financiar.

Portofoliul de împrumuturi acordate de OCN este preponderent orientat spre necesități de consum. Conform datelor pentru anul 2018, aproximativ 44% din împrumuturi sunt acordate în scopuri de consum, 13% pentru procurarea sau construcția imobilelor și a câte mai puțin de 10% pentru agricultură, comerț și alte activități economice. Acordarea împrumuturilor pentru consum într-o proporție atât de mare consemnează o expunere sporită la risc a OCN. Acest tip de împrumuturi se oferă preponderent persoanelor fizice și nu sunt garantate prin gaj sau certificarea veniturilor, ceea ce sporește riscul de nerambursare pentru entități, dar și crește riscul îndatorării pentru beneficiari care acumulează penalități pentru nerambursare la termen.

Din punct de vedere al concurenței, piața de creditare nebancară este caracterizată printr-un grad înalt de concentrare. Primele 10 companii, adică aproximativ 5% din participanții care activează pe această piață, dețin 75% din cota pieței.

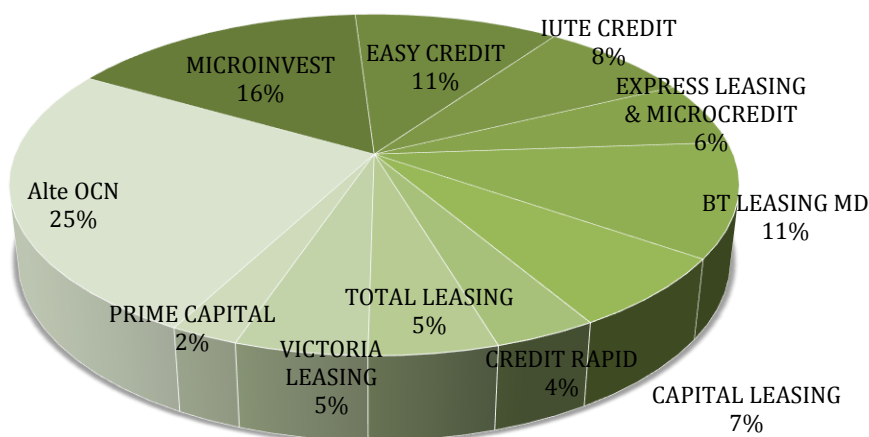

Figura 3.3.4. Cota de piață a organizațiilor de creditare nebancară în tr.I al anului 2019

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor CNPF.

Atât după volumul împrumuturilor acordate, cât și după valoarea activelor totale, cele mai mari organizații de creditare nebancară din Republica Moldova sunt OCN Microinvest, OCN Easy Credit și OCN Iute Credit. Primele două dintre acestea dețin în total 27% din cota de piață.

Analiza evoluției activității de creditare nebancară indică cu certitudine că acest sector este unul în ascensiune și cu capacități pronunțate de creștere. Potențialul acestui sector, cu suportul instituțional adecvat și în condiții oportune, poate esențial contribui la dezvoltarea activității de intermediere financiară și poate facilita accesul la finanțare pentru categoriile de beneficiari neeligibili în cadrul ofertelor de creditare a altor operatori de credite. Prin urmare, rămâne a fi foarte importantă monitorizarea strictă și reglementarea adecvată a creditării nebancare care să asigure protecția numărului mare de beneficiari, dar și să contribuie la dezvoltarea sustenabilă a sectorului.

Capitolul IV SECTORUL EXTERN

Balanța de plăți

Soldul contului curent al balanței de plăți, în trimestrul I 2019, a înregistrat un deficit de 242,01 mil. USD, ce s-a aprofundat cu 13,2% comparativ cu cel perioada similară a anului precedent. Raportat la PIB, deficitul contului curent a constituit 10,1%.

Balanța comerțului cu servicii a crescut cu 28,2% până la 95,30 mil. USD, aceasta creștere s-a datorat majorării exporturilor cu 10,3%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. Au fost înregistrate creșteri la exporturile de servicii de prelucrare a materiei prime cu 60,1% și de informatică cu 43%. Totodată, importurile de servicii au crescut cu 4,7%. Creșterea importurilor de servicii a rezultat, preponderent, din majorarea importurilor de servicii de călătorii cu 7,7% și de transport cu 4,4%.

Contul de capital a înregistrat un sold negativ de 13,66 mil. USD, care s-a deteriorat de 2,1 ori față de trimestrul I 2018. Soldul contului de capital a fost determinat de ieșirile nete de capital înregistrate de sectorul privat 18,23 mil. USD, în timp ce intrările de asistență din exterior primită de administrația publică pentru finanțarea proiectelor investiționale au constituit 4,57 mil. USD. Suma soldurilor contului curent și contului de capital denotă că, drept rezultat al tranzacțiilor curente și de capital ale rezidenților cu nerezidenții, necesarul net de finanțare externă a constituit 255,67 mil. USD, care a constituit în raport cu PIB 10,6%.

Contul financiar pe parcursul trimestrului I 2019 s-a soldat cu intrări nete de capital în valoare de 312,27 mil. USD ca rezultat al scăderii nete a activelor financiare externe ale rezidenților cu 187,30 mil. USD, concomitent cu majorarea netă a pasivelor rezidenților față de nerezidenți cu 124,97 mil. USD ca urmare a tranzacțiilor efective.

Poziția investițională internațională

Poziția investițională internațională în trimestrul I 2019 și-a continuat tendința din perioadele precedente, care s-a aprofundat cu 4,4% față de finele anului 2018. Poziția investițională internațională în trimestrul I 2019 a înregistrat un sold net debitor de 4 348,96 mil. USD.

Pentru trimestrul I, aprofundarea soldului debitor al poziției investiționale internaționale, a fost determinată de tranzacțiile efective nete cu nerezidenții (-312,27 mil. USD) și de schimbările în prețul instrumentelor financiare (-31,59 mil. USD), în timp ce fluctuația ratelor de schimb ale valutelor originale față de dolarul SUA (45,72 mil. USD) și alte schimbări (116,10 mil. USD) au influențat pozitiv soldul debitor al poziției. Toate aceste schimbări au rezultat într-o deteriorare totală a poziției investiționale cu 182,04 mil. USD.

În trimestrul I 2019, stocul total de pasive sub formă de investiții directe a constituit 4219,90 mil. USD în creștere cu 3,2% față de finele anului 2018. Creșterea stocului s-a datorat din intrările efective nete de investiții directe de 119,61 mil. USD, din majorarea prețurilor acțiunilor cu 32,15 mil. USD și din alte modificări 12,44 mil. USD, fiind diminuat de evoluția ratelor de schimb ale valutelor originale față de dolarul SUA cu 31,70 mil. USD.

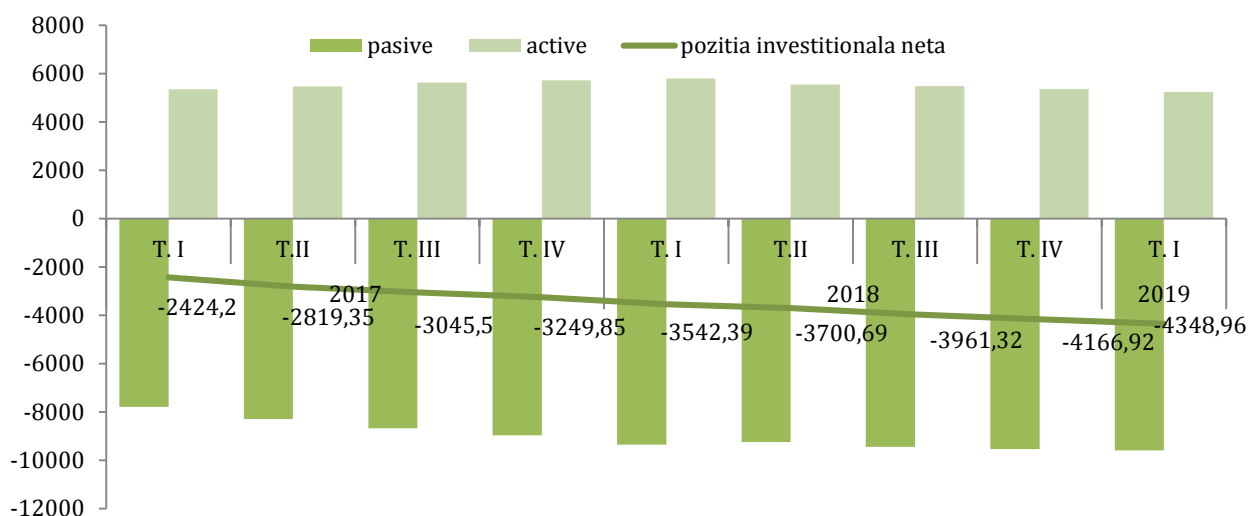

Figura 4.1. Poziția investițională internațională în dinamica, pe trimestre 2017-2019, mil.USD

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În distribuția geografică a investițiilor directe sub formă de participații și acțiuni acumulate, investitorilor din țările UE le-a revenit ponderea majoritară de 85,3%. Investitorii din țările CSI au deținut o pondere de 6,2% din totalul capitalului acumulat, iar cei proveniți din alte țări 8,5%. Principalele activități economice care au atras investiții străine sunt: activități financiare și asigurări 29,3%; industria prelucrătoare 22,4%; comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor 16,8%. Alte activități care au atras investitori străini au fost industria energetică, informații și comunicații, transport și depozitare, tranzacțiile imobiliare.

Transferurile de mijloace bănești

Pe parcursul perioadei ianuarie – martie 2019, volumul total al transferurilor de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice a constituit 276,81 de milioane de USD.

Volumul total al transferurilor bancare de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice, în T. I 2019 scăzut cu 7% comparativ cu trimestrul I 2018 (297,71 mil. USD). La diminuarea transferurilor cu 4,7 p.p. a contribuit fluctuațiile cursului de schimb al valutelor originale față de dolarul SUA. Structura valutară a transferurilor recalculate în USD, în trimestrul I 2019, a fost următoarea: USD – 112,14 mil., EUR – 152,83 mil., RUB – 8,88 mil. și alte valute 2,96 mil.

Conform provenienței geografice a transferurilor în favoarea persoanelor fizice, pe parcursul trimestrului I 2019, transferurile din UE au înregistrat o pondere de 44,5%, în creștere cu 6,5 p.p., transferurilor din CSI le-a revenit ponderea de 21,5%, în descreștere cu 7,7 p.p. comparativ cu perioada similară a anului precedent. Respectiv, transferurile din alte state, exceptând UE și CSI, au constituit 34%.

În structura valutară a transferurilor din străinătate în favoarea persoanelor fizice au predominat transferurile în euro 54% fiind în creștere cu 8,8 p.p., iar transferurile în USD și în ruble rusești (recalculată în USD) au scăzut respectiv cu 6,1 p.p., până la 42,2% și cu 2,7 p.p., până la 3,8%. Astfel, ponderea transferurilor în EUR a înregistrat o tendință de creștere, de la 36,2% în trimestrul I 2016 până la 54% în trimestrul I 2019. Este de menționat că transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice prin intermediul băncilor nu constau doar din remiterile cetățenilor, ci includ și astfel de transferuri unilaterale precum pensii, indemnizații, moșteniri, cadouri.

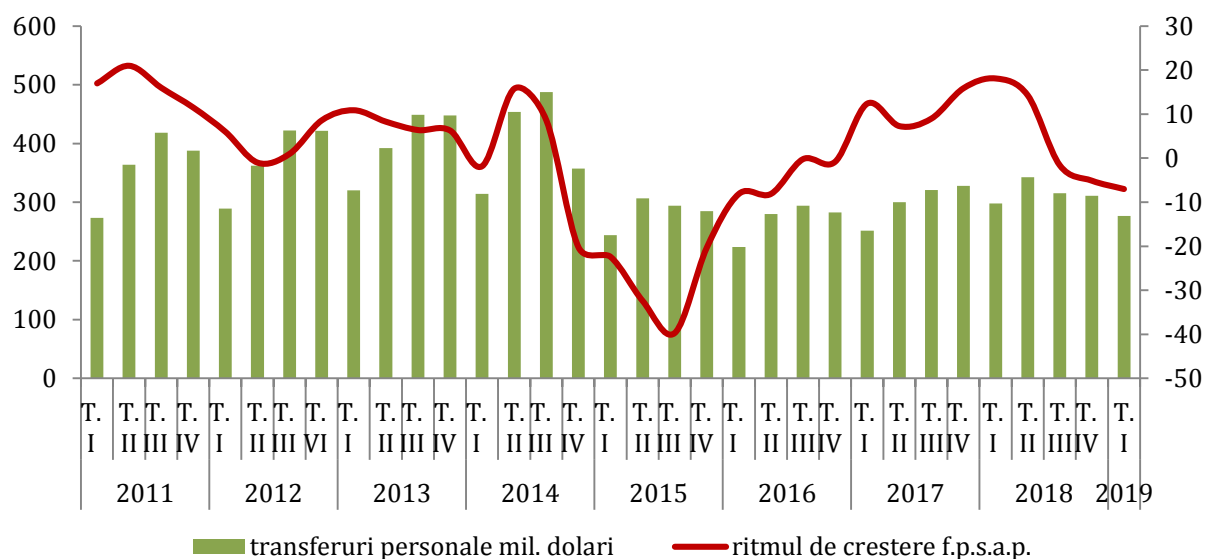

Figura 4.2. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din Republica Moldova pe trimestre, în anii 2011-2019, mil. USD

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Comerțul exterior cu bunuri

Evoluția comerțului exterior în Tr. I 2019 a fost influențată de diminuarea prețurilor internaționale la gaz și produsele alimentare, creșterea cererii interne, valorificarea oportunităților oferite de acordurile de cooperare internațională (Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, Acordul de Comerț Liber cu Turcia etc.).

Tabelul 4.1 Evoluția schimburilor comerciale pentru anul 2018, mil. USD

	T. I 2018	T. I 2019	Dinamica 2019/2018
	mil. USD	mil. USD	%
Comerțul exterior cu bunuri	2004,4	2098,2	4,7
Export	678,2	733	8,1
<i>Inclusiv:</i>			
țările UE	454,7	470,8	3,5
țările CSI	113,7	102,2	-10,1
alte țări	109,8	160	45,7
Import	1326,2	1365,2	2,9
<i>Inclusiv:</i>			
țările UE	643,9	653,3	1,5
țările CSI	332,9	367,1	10,2
alte țări	349,4	344,8	-1,4
Balanța comercială	648	632,2	-2,5
Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi	51,1%	53,7%	-

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Comerțul exterior cu bunuri în trimestrul I 2019 a înregistrat o creștere de 4,7%, comparativ cu perioada similară a anului precedent (2004,4 mil. USD). Astfel comerțul exterior cu bunuri a constituit 2098,2 mil. USD.

În trimestru I 2019 exporturile de mărfuri au fost în creștere cu 8,1% comparativ cu 2018. Exporturile de mărfuri au constituit 733 mil. USD în T. I 2019. Exporturile de mărfuri autohtone au crescut cu 12,6% față de ianuarie-martie 2018, care a contribuit la majorarea pe total exporturi cu 8,6%. Exporturile de mărfuri autohtone au constituit 522,3 mil. USD (71,3% din total exporturi). Reexporturile de mărfuri după au deținut 21,3% în total exporturi, iar reexporturile clasice de mărfuri - 7,4%.

Exporturile de mărfuri destinate țărilor UE au constituit 470,8 mil. USD, cu 3,6% mai mult față de T. I 2018, deținând o cotă de 64,2% în total exporturi (67,0% - în ianuarie-martie 2018). **Țările CSI** au fost prezente în exporturile Moldovei cu o pondere de 14% (în T. I 2018 - 16,8%), și au constituit 102,2 mil. USD. Exporturile de mărfuri către țările CSI s-au micșorat cu 10,1%, comparativ cu ianuarie-martie 2018.

Evoluția exportului, pe parcursul trimestrului I 2019, a fost influențată în cea mai mare parte de sectoarele industriale (în special, industria automotive), precum și a unor produse agroalimentare (cereale și semințe oleaginoase) cu o valoare adăugată destul de joasă.

Importurile de mărfuri în T. I 2019 au constituit 1365,2 mil. USD, fiind în creștere cu 2,9% comparativ cu perioada similară a anului precedent. **Importurile de mărfuri din țările UE** au deținut o pondere de 47,8% în total importuri (48,5% - în ianuarie-martie 2018), fiind în creștere cu 1,5%, comparativ cu ianuarie-martie 2018. Importurile de mărfuri din **țările UE** s-au cifrat la 653,3 mil. USD.

Importurile de mărfuri provenite din țările CSI au constituit 367,1 mil. USD, fiind în creștere cu 10,4%, față de ianuarie-martie 2018. Importurile de mărfuri provenite din aceste țări au deținut o cotă de 26,9% în total importuri (25,1% - în ianuarie-martie 2018). Creșterea importurilor în trimestrul I 2019 a fost influențată de aprecierea reală a monedei naționale, precum și creșterea cererii interne, în special, a materiei prime necesare pentru aprovizionarea sectorului de afaceri și funcționarea economiei, precum și celor destinate consumului populației.

Deficitul balanței comerciale în ianuarie-martie 2019 a constituit 632,2 mil. USD, cu 15,9 mil. USD sau cu 2,4% mai mic, comparativ cu cel înregistrat în perioada corespunzătoare din anul 2018.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în ianuarie-martie 2019 a fost de 53,7%, comparativ cu 51,1% în perioada similară din anul 2018.

Capitolul V MEDIUL DE AFACERI

Moldova în clasamentele internaționale

Doing Business – 2019 în Moldova

Republica Moldova este inclusă în mai multe clasamente, realizate de organizații internaționale, referitor la dezvoltarea mediului de afaceri.

În această ediție ne vom referi la poziția țării noastre în clasamentul Doing business, elaborat anual de Banca Mondială.

Astăzi, clasamentul include aproximativ 190 de state. Raportul cuprinde 10 indicatori economici care analizează rezultatele economice și determină ce reforme în domeniul reglementării afacerilor au funcționat: înregistrarea afacerii, obținerea autorizațiilor de construcții, înregistrarea proprietății, obținerea creditului, protejarea investitorului, plata taxelor, comerț extern, respectarea contractelor, lichidarea întreprinderilor, accesul la energie electrică.

Indicatorul „distanța până la frontieră” (Distance to Frontier - DTF) se bazează pe o scară de referință utilizată de la 0%, în cazul celei mai slabe performanțe observate și merge până la 100%, în cazul conformării la cele mai bune proceduri existente pe plan mondial.

Clasamentul Doing Business compară economiile între ele (arătând schimbările relative ale locului țării în top, fapt care, în mare parte, se datorează vitezei de realizare a reformelor în alte țări); scorul DTF compară economiile cu privire la cele mai bune practici de reglementare, arătând distanța absolută până la cea mai bună performanță pe fiecare indicator al clasamentului.

Tabelul 5.1. Evoluția indicatorilor „Doing Business” pentru Republica Moldova

Indicatori	Poziția		Schimb area	DTF (% puncte)		Schimbarea în DTF (% puncte)
	2018	2019		2018 ²	2019	
Poziția Republicii Moldova în rating-ul „Doing business”	44	47	-3	73,00	73,54	+0,54
1.Înregistrarea afacerii	23	14	+9	93,76	95,55	+1,79
2.Obținerea autorizațiilor de construcții	165	172	-7	51,98	52,19	+0,21
3.Accesul la energie electrică	80	81	-1	74,65	74,88	+0,23
4.Înregistrarea proprietății	20	22	-2	82,60	82,62	+0,02
5.Obținerea creditului	42	44	-2	70,00	70,00	0
6.Protejarea investitorilor minoritari	33	33	0	68,33	68,33	0
7.Plata taxelor	32	35	-3	84,55	84,55	0
8. Comerț extern	35	35	0	92,32	92,32	0
9. Respectarea contractelor	62	69	-7	60,87	60,87	0
10.Lichidarea întreprinderilor	65	68	-3	52,56	54,12	+1,56
Numărul de țări	190	190				

Sursa: Conform raportului Doing business 2019.

Notă: „+” indică asupra unei îmbunătățiri a situației; „-” arată o înrăutățire

² Datele din anul 2018 au fost recalculate

În clasamentul Băncii Mondiale - Doing Business 2019, Moldova a coborât 3 poziții față de anul precedent. Astfel, în clasamentul Doing Business 2019, Republica Moldova s-a situat pe locul 47 din 190 țări. Mediul de afaceri din Republica Moldova se situează în urma unor astfel de țări din regiune, precum Georgia (6), Macedonia (10), Azerbaidjan (25), Estonia (16), Letonia (19), Belarus (37).

În anul acesta, Republica Moldova a marcat o înrăutățire a poziției în clasament la toate domeniile (cu excepția Indicatorului "înregistrarea afacerii"). La fel ca și în anul precedent, cele mai joase poziții în clasament Moldova le-a înregistrat la indicatorii "obținerea autorizațiilor de construcții" (locul 172), care și-a înrăutățit poziția față de anul precedent și "acces la energia electrică" (locul 81), marcând o înrăutățire cu 1 poziție. Cele mai semnificative coborâri în clasament le-a marcat indicatorii "respectarea contractelor" și obținerea autorizațiilor de construcții (cu 7 poziții).

Indicatorii "protejarea investitorului minoritar" și "comerț extern" au rămas pe aceeași poziție ca și în anul precedent (locul 33, respectiv 35).

Moldova a acumulat în anul 2019 un scor total de 73,54 puncte pentru indicatorul DTF, ceea ce reflectă o ușoară îmbunătățire cu +0,54 puncte față de anul precedent.

Moldova în clasamentul Indicelui de Libertate Economică. Indicele libertății economice, elaborat de The Wall Street Journal și The Heritage Foundation acoperă 4 domenii politice care au un impact asupra libertății economice: statul de drept; ponderea guvernului; eficiența actelor normative; deschiderea piețelor.

Libertatea economică este evaluată în baza a 12 indicatori, numiți și 12 libertăți economice: 1) Libertatea business-ului; 2) Libertatea comerțului; 3) Povara fiscală; 4) Cheltuieli guvernamentale; 5) Libertatea monetară; 6) Libertatea investițiilor; 7) Libertatea financiară; 8) Drepturile de proprietate; 9) Sănătatea fiscală; 10) Libertatea muncii; 11) Integritatea guvernului; 12) Eficacitatea judiciară.

În fruntea Clasamentului libertății economice pentru 2019, se află Hong Kong, Singapore și Noua Zeelandă, care au obținut 90,2, 89,4 și respectiv 84,4 din scorul maxim de 100 de puncte.

Topul primelor zece țări din lume după libertatea economică în 2019 este completat de Elveția, Australia, Irlanda, Marea Britanie, Canada, Emiratele Arabe Unite, Taiwan.

În 2019, în clasamentul Indicelui libertății economice, Republica Moldova ocupă locul 97 printre 180 de țări. Comparativ cu perioada precedentă, locul Moldovei s-a îmbunătățit cu 8 poziții în clasamentul mondial.

Moldova se situează pe locul 40 printre cele 45 de țări din regiunea Europei și scorul său general este inferior mediilor regionale și mondiale. Potrivit clasamentului Indicelui de libertate economică 2019, valoarea indicatorului libertății economice al Moldovei constituie 59,1, majorându-se cu 0,7 puncte față de anul precedent, aflându-se în grupul țărilor cu economii „în cea mai mare parte lipsite de libertate”.

Pentru țara noastră, Indicele de libertate economică relevă următoarele tendințe:

Cele mai joase scoruri Moldova le-a înregistrat la indicatorii: "eficacitatea judiciară" (29,6), "integritatea guvernului" (25,4), "libertatea pieței muncii" (39,0), rămânând, ca și în anul precedent, la acești indicatori în zona economiilor reprimite.

Pe de altă parte, Republica Moldova a fost apreciată la nivelul țărilor din topul clasamentului la indicatorii: "sănătatea fiscală" (92), "povara fiscală" (85,4), "libertatea monetară" (73,5), "libertatea de a face comerț" (78,0), domenii în care economia moldovenească este calificată drept liberă sau în cea mai mare parte liberă.

În clasamentul libertății economice, Republica Moldova a avansat față de anul precedent la majoritatea indicatorilor: "drepturi de proprietate", "eficacitate judiciară", "cheltuieli guvernamentale", "povara fiscală", "sănătate fiscală", "libertatea de a face afaceri", "libertate monetară". Pe de altă parte, a regresat în domeniile "integritatea guvernului", "libertatea pieței muncii", "libertatea de a face comerț". La indicatorii "libertatea investițiilor" și "libertatea financiară", scorul Republicii Moldova a rămas la același nivel ca și în anul precedent.

Tabelul 5.2. Poziția Republicii Moldova în clasamentul Indicelui de libertate economică

Indicatori	Scorul în clasament		Schimbarea
	2018	2019	
Total, inclusiv:	58,4	59,1	+0,7
<i>Statul de drept</i>			
1.Drepturi de proprietate	53,5	55,2	+1,7
2.Integritatea Guvernului	26,6	25,4	-1,2
3.Eficacitatea judiciară	26,3	29,6	+3,3
<i>Ponderea guvernului</i>			
4.Cheltuieli guvernamentale	56,7	59,1	+2,4
5.Povara fiscală	85,3	85,4	+0,1
6.Sănătate fiscală	90,0	92,0	+2,0
<i>Eficiența reglementărilor</i>			
7.Libertatea de a face afaceri	66,0	67,0	+1,0
8.Libertatea pieței muncii	39,9	39,0	-0,9
9.Libertatea monetară	73,2	73,5	+0,3
<i>Deschiderea pieței</i>			
10.Libertatea de a face comerț	78,3	78,0	-0,3
11.Libertatea investițiilor	55,0	55,0	0
12.Libertatea financiară	50,0	50,0	0

Sursa: Clasamentul Indicelui de Libertate Economică.

Capitolul VI SECTORUL SOCIAL

Situația demografică

În T I din anul 2019 continuă tendința de scădere a numărului născuților-vii, micșorându-se totodată și numărul copiilor decedați în vârstă de sub un an. A crescut așa indicatori ca numărul decedaților, căsătoriilor și divorțurilor.

În T I din anul 2019 numărul născuților-vii total pe țară a constituit 7339 pers., fiind în scădere cu 729 pers. sau cu 9,9% mai puțin comparativ cu T I din anul precedent. Numărul de decedați a constituit 10489 pers., înregistrând o creștere de 304 pers. sau cu 3,0% mai mul f.p.s.a.p. Numărul copiilor decedați în vârstă sub 1 an în T I din anul 2019 a constituit 66 pers., fiind în scădere față de anul precedent. Scăderea naturală în T I din 2019 a constituit -3150 pers. (-2117 pers. în T I din anul precedent).

Numărul **căsătoriilor** total pe țară în T I din anul 2019 a constituit 3544, fiind în creștere cu 368 sau cu 11,6 % față de aceeași perioadă a anului trecut. Indicatorul în cazul numărului divorțurilor din țară a constituit 2682.

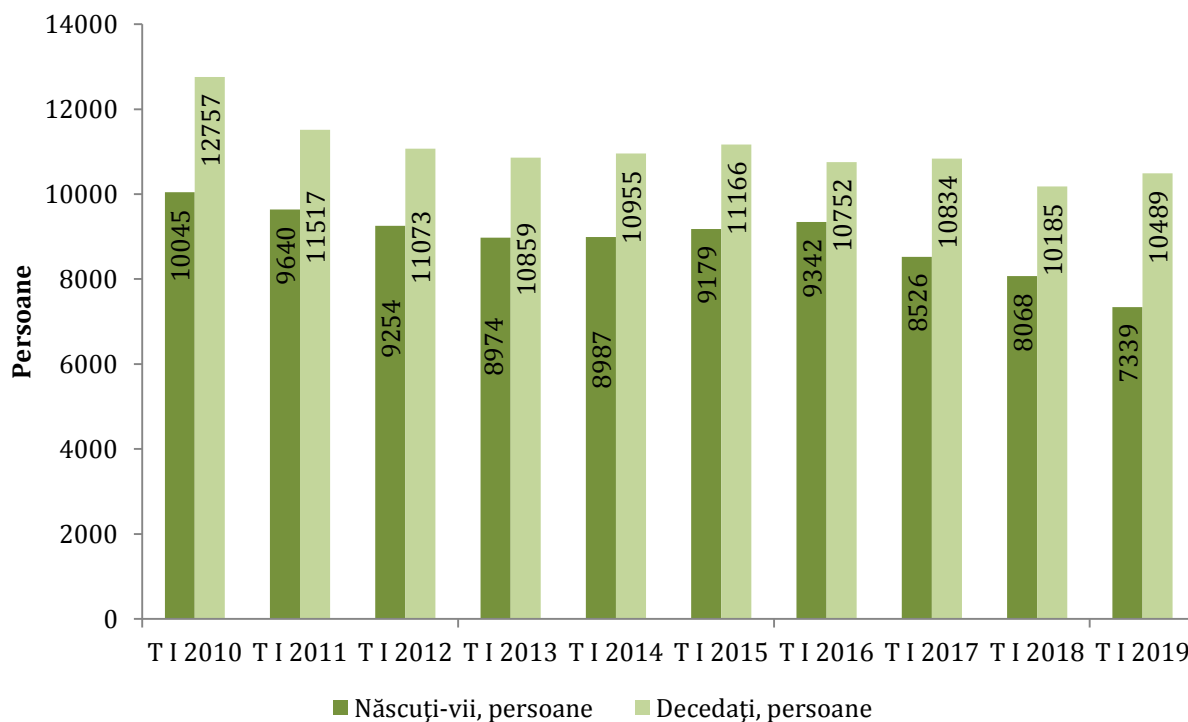

Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în T I în anii 2010-2019, pers.

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Privitor la migrația internă determinată de schimbarea domiciliului în T I din anul 2019 numărul total de sosiri în interiorul țării a constituit 10475 pers., cu 3356 pers. sau cu 47,1% mai mult decât în p.s.a.p. Cea mai mare parte a sosirilor a fost în localități urbane 6732 pers. (53,7%), iar a plecărilor – din localitățile rurale 6157 pers. (49,4%).

Tabelul 6.1. Migrația internă determinată de schimbarea domiciliului pe grupe de vârstă a populației, pers.

Grupa de vârstă	Numărul de sosiri			Numărul de plecări		
	Total	În localități urbane	În localități rurale	Total	În localități urbane	În localități rurale
0-14 ani	13	9	4	13	6	7
15-34 ani	5138	3419	1719	5138	1641	3497
35-59 ani	4365	2729	1636	4365	2069	2296
60 ani și peste	959	575	384	959	602	357

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Cele mai multe sosiri au fost din grupul de vârstă 35-59 ani în localitățile rurale, iar numărul de plecări este mai mare în localitățile rurale din grupa de vârstă 15-34 ani.

Ocrotirea sănătății

În T I 2019 s-a păstrat nivelul, relativ ridicat al morbidității populației. Cu toate acestea, comparativ cu T I 2018, s-a micșorat numărul de cazuri de infecții imuno dirijabile varicele cu 865 de cazuri.

Conform Biroului Național de Statistică, morbiditatea populației de unele boli infecțioase în T I 2019 constituie 3257 de cazuri de infecții intestinale acute, majorându-se cu 850 de cazuri față de T I 2018, infecții imuno dirijabile: varicele – 2221 cazuri, scăzând cu 865 de cazuri față de T I 2018, hepatita virală B – 3 cazuri, parotidita epidemică – 16 cazuri; infecții respiratorii acute: infecții acute ale căilor respiratorii cu localizări multiple – 145132 cazuri, gripa - 2215 cazuri; boli infecțioase social determinate: tuberculoza organelor respiratorii – 551 cazuri, sifilis – 306 cazuri, infecție gonococică – 181 cazuri, pediculoza – 236 cazuri.

Remunerarea muncii

În T I din 2019 câștigul salarial nominal mediu lunar brut a constituit 6923,0 MDL, față de T I din 2018 s-a majorat cu 17,2%, iar în termeni reali (ajustat la indicele prețurilor de consum) – cu 14,3%. În sectorul bugetar câștigul salarial mediu lunar a constituit 6842,0 MDL (mai mult cu 26,5% față de T I din anul 2018), în sectorul economic real – 6954,3 MDL (mai mult cu 13,9% față de T I din anul 2018). După tipurile de activități economice, cel mai mare salariu mediu lunar în T I din anul 2019 s-a înregistrat în: *Informații și comunicații* – 15454,9 MDL (de 2,2 ori mai mare decât salariul mediu pe economie), *Activități financiare și de asigurări* – 12502,5 MDL (180,6% din salariul mediu pe economie), *Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat* – 10925,1 MDL (157,8% din salariul mediu pe economie), *Activități profesionale, științifice și tehnice* – 9421,0 MDL (136,1% din salariul mediu pe economie), *Administrarea publică și apărare, asigurări sociale obligatorii* – 9404,2 MDL (135,8% din salariul mediu pe economie). Cele mai mici salarii în T I din anul 2019 au primit persoanele din următoarele activități economice: *Agricultură, silvicultură*

și pescuit – 4241,1 MDL (61,3% din salariul mediu pe economie), *Activități de cazare și alimentație publică* – 4702,2 MDL (67,9% din salariul mediu pe economie), *Artă, activități de recreere și de agrement* – 5015,0 MDL (72,4% din salariul mediu pe economie), *Activități de servicii administrative și activități de servicii suport* – 5158,1 (74,5% din salariul mediu pe economie) și *Industria extractivă* – 5600,9 (80,9% din salariul mediu pe economie).

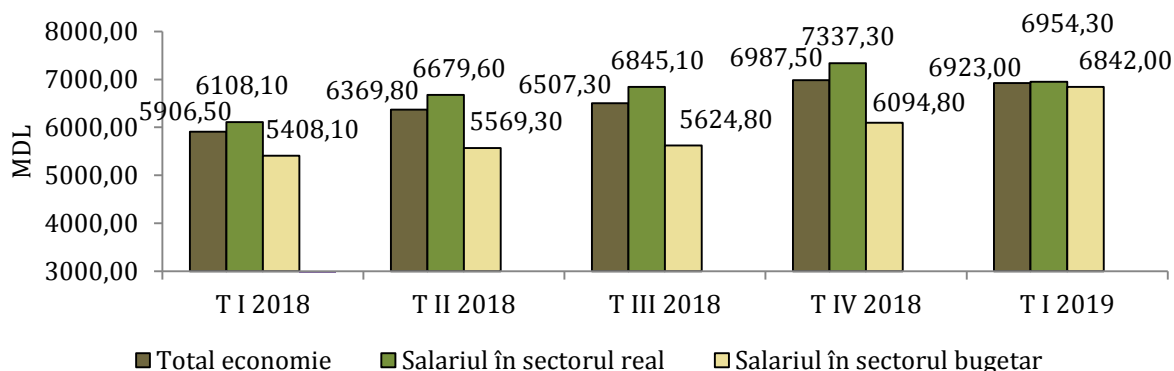

Figura 6.2. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar și a celui real în perioada T I 2018 – T I 2019, MDL

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale (până la indexare), numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 aprilie 2019 a constituit 699,6 mii pers. sau cu 14,6 mii pers. mai puțin comparativ cu 1 aprilie 2018. Următoarele categorii de pensionari au fost aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 aprilie 2019: pentru limită de vârstă – 524,9 mii pers., cu dizabilitate – 124,2 mii pers., de urmași – 11,2 mii pers., pensii anticipate pentru limită de vârstă – 6,9 mii pers., participanți la lichidarea avariei de la Cernobîl – 1,7 mii pers., militari în termen – 0,8 mii pers., angajați din aviația civilă – 0,6 mii pers., alte categorii – 29,3 mii pers.

Mărimea medie a pensiei lunare stabilite la 1 aprilie 2019 a constituit 1794,0 MDL, fiind în creștere cu 85,4% față de 1 aprilie 2018. Mărimea medie a pensiilor lunare stabilite la 1 aprilie 2019 pentru următoarele categorii de pensionari: pentru limită de vârstă – 1732,4 MDL, cu dizabilitate – 1361,3 MDL, de urmași – 919,9 MDL, pensii anticipate pentru limită de vârstă – 3011,3 MDL, participanți la lichidarea avariei de la Cernobîl – 3587,3 MDL, militari în termen – 1560,8 MDL, angajați din aviația civilă – 8280,8 MDL, alte categorii – 4556,2 MDL.

Numărul de persoane care beneficiază de alocațiile sociale constituie 62,1 mii pers., majorându-se cu 0,2 p.p. Următoarele categorii de beneficiarilor au fost aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 aprilie 2019: persoane vârstnice – 8,4 mii pers., persoane cu dizabilitate – 10,4 mii pers., persoane cu dizabilități din copilărie – 27,1 mii pers., copii cu dizabilități în vârstă de până la 18 ani – 10,5 mii pers., în cazul pierderii întreținătorului – 5,7 mii pers.

Mărimea medie a alocațiilor sociale la 1 aprilie 2019 constituie 538,8 MDL majorându-se cu 106,6 MDL comparativ cu 1 aprilie 2018. Mărimea medie a alocațiilor sociale stabilite la 1 aprilie 2019 pentru următoarele categorii de beneficiari: persoane vârstnice – 204,7 MDL, persoane cu dizabilitate – 260,2 MDL, persoane cu dizabilități din copilărie – 677,5 MDL, copii cu dizabilități în vârstă de până la 18 ani – 701,1 MDL, în cazul pierderii întreținătorului – 575,6 MDL.

Prin Hotărârea Guvernului nr.1284 din 26.12.2018 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1478/2002 cu privire la indemnizațiile adresate familiilor cu copii începând cu 1 ianuarie, 2019, indemnizația unică la nașterea copilului a fost majorată cu 658 MDL și va constitui 6303 MDL și nu 5645 cât era anterior.

Indemnizația unică la nașterea copilului se stabilește:

- pentru fiecare copil născut viu, inclusiv în cazul gemenilor;
- mamei, iar în cazul decesului ei – reprezentantului legal al copilului;
- cu condiția că a fost înregistrat la oficiul stării civile;
- cu condiția că a fost solicitată cel târziu în termen de 12 luni de la nașterea copilului.

Măsura face parte din obiectivul Guvernului de promovare a politicilor pro active de susținere a familiilor cu copii și de asigurare a condițiilor necesare pentru creșterea și educația copiilor în mediul familial. În acest scop, în bugetul asigurărilor sociale pentru anul viitor au fost planificate peste 213 milioane MDL. Ultima majorare a acestei alocații a avut loc la începutul anului curent. Pe parcursul anului 2018, de indemnizația unică la naștere copilului au beneficiat circa 35 mii de familii.

Potrivit Codului Muncii RM art. 97 alin. (1), tatăl are dreptul la concediu de paternitate de 14 zile calendaristice, care se acordă pe baza unei cereri scrise, în primele 56 de zile de la nașterea copilului. Potrivit modificării care v-a intra în vigoare la 1 iulie 2019, perioada în care tatăl unui nou-născut poate solicita prestații de paternitate a crescut la 12 luni de la data nașterii copilului. Indemnizația de paternitate este plătită o singură dată în întreaga perioadă prin intermediul furnizorilor de servicii de plată selectată. Baza de beneficii estimată reprezintă 100% din venitul mediu lunar, determinat prin împărțirea venitului asigurat primit în toate întreprinderile în care beneficiarul își desfășoară activitatea profesională cu numărul de luni în care acest venit a fost acumulat în ultimele trei luni calendaristice, care precedă ziua nașterii copilului. Angajatorii, indiferent de tipul de proprietate și de forma juridică, trebuie să furnizeze informații privind stabilirea drepturilor sociale, în conformitate cu forma și metoda aprobate de Ministerul Finanțelor, în termen de 10 zile lucrătoare de la data angajării sau schimbarea/încetarea raporturilor de muncă, emiterea unui ordin de concediu îngrijirea copilului sau concediul de paternitate. Pentru a beneficia de prestații, este necesar să se confirme prezența unei experiențe cumulate de asigurare de cel puțin 3 ani sau cel puțin 9 luni în ultimele 24 de luni care preced data nașterii copilului. De asemenea, acesta trebuie să confirme că a primit venituri asigurate în ultimele 3 luni care preced ziua nașterii copilului și în toate întreprinderile unde lucrează, în baza cererii, i sa acordat concediu de paternitate în primele 56 de zile de la nașterea copilului.

Infrapecțiuni. În T I 2019, numărul infracpecțiunilor înregistrate a fost de 6722, scăzând cu 680 de cazuri față de perioada similară a anului precedent. Numărul de omoruri este în descreștere față de T I 2018 – 44 cu 5 cazuri (49) , vătămare intenpecționată gravă – 46 în scădere cu 5 față de T I a anului precedent (51), viol – 79 fiind în creștere cu 21 de cazuri, furturi – 165 în scădere cu 29 de cazuri, jafuri – 165 în scădere cu 29 de cazuri, tâlhării – 30 mai mult cu 14 cazuri față de T I 2019, huliganism – 318 și infracpecțiuni legate de droguri – 308.

Ponderea infracpecțiunilor săvârșite de către minori constituie 1,6% din totalul infracpecțiunilor săvârșite, majorându-se cu 0,3 p.p. față de T I 2018: furturi – 4,2% cu 1,8 p.p. mai mult decât în T I 2018, jafuri – 3,6% cu 2,7 p.p în scădere față de T I 2018, huliganism – 0,6% și infracpecțiuni legate de droguri – 0,3%.

Numărul persoanelor care au suferit în urma accidentelor rutiere a crescut semnificativ – 628 pers. cu 26 pers. mai mult ca în T I 2018, dintre care 74 au fost copii. Persoane decedate în urma accidentului rutier au constituit – 48 pers. cu 13 pers. mai puțin ca în T I a anului precedent, dintre care 3 pers. erau copii., persoanele care au suferit traumatisme în urma accidentului au ajuns la 580 pers. cu 39 pers. mai mult ca în T I 2018, dintre care 71 pers. erau copii.

ANEXE STATISTICE

Perioada	UTILIZĂRI PIB											
	PIB		Consum final		Formarea brută de capital fix		Variația stocurilor		Export net			
	mil. lei	în %	mil. lei	în %	mil. lei	în %	mil. lei	în %	mil. lei	în %		
2014	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț.	f.p.s.a.p.	preț.	f.p.s.a.p.	preț.	f.p.s.a.p.		
2014	111757,4	104,6	123357,5	102,4	27608,2	110,1	1447,4	x	-40655,8	x		
2015	121850,9	99,5	131230,0	98,1	29492,3	98,8	-1952,2	x	-36919,2	x		
2016	134476,6	104,1	142112,0	103,0	30021,5	97,0	172,5	x	-37829,5	x		
2017	150369,3	104,5	157666,1	104,0	32864,9	105,3	2129,9	x	-42291,7	x		
2018	190016,3	104,0	191142,3	103,2	46148,1	114,0	1831,8	x	-49105,9	x		
Trimestrul I 2015	24423,2	104,8	27244,8	100,3	5972,5	107,8	-73,9	x	-8720,3	x		
Trimestrul II 2015	28526,8	102,5	31504,5	100,1	7053,9	98,5	-865,8	x	-9165,7	x		
Trimestrul III 2015	35889,6	96,3	36492,0	95,4	8534,7	95,2	594,4	x	-9731,5	x		
Trimestrul IV 2015	33011,3	96,7	35988,8	97,6	7931,1	97,1	-1606,9	x	-9301,7	x		
Trimestrul I 2016	27097,4	100,8	29742,0	101,9	5946,8	96,4	449,7	x	-9040,6	x		
Trimestrul II 2016	31433,8	101,8	34136,9	101,8	6838,3	90,6	113,1	x	-9654,5	x		
Trimestrul III 2016	39749,3	106,3	39624,7	104,1	8667,7	98,9	889,1	x	-9432,2	X		
Trimestrul IV 2016	36196,0	106,5	38608,8	103,7	8568,7	101,0	-1279,3	x	-9702,1	x		
Trimestrul I 2017	29669,7	103,1	32357,3	103,4	6657,4	103,3	830,5	x	-10175,5	x		
Trimestrul II 2017	34251,2	102,5	37579,8	103,2	7449,2	106,3	756,6	x	-11534,37	x		
Trimestrul III 2017	45523,5	105,4	447566,8	104,6	9662,6	98,9	1866,6	x	-10762,5	x		
Trimestrul IV 2017	40924,9	106,4	42972,2	104,7	9095,8	105,9	-1323,7	x	-9819,4	x		
Trimestrul I 2018	37608,5	103,7	40745,1	103,3	7687,5	104,2	-629,9	x	-10194,1	x		
Trimestrul II 2018	44166,31	105,2	37022,84	102,8	11406,47	109,3	137,07	x	-12354,6	x		
Trimestrul III 2018	57370,49	103,4	51087,05	101,9	15636,67	120,3	3322,83	x	-12676,07	x		
Trimestrul IV 2018	50871,0	103,9	54332,85	104,7	11417,51	118,1	-998,17	x	-13881,19	x		
Trimestrul I 2019	41184,8	104,4	43909,3	101,9	8487,3	111,3	-691,4	x	-10520,3	x		

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

RESURSE PIB																					
Perioada	PIB			VAB			Agricultura			Industria			Construcții			Alte activități			Impozite nete pe produs		
	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	
	preț. curente			preț. curente			preț. curente			preț. curente			preț. curente			preț. curente			preț. curente	f.p.s.a.p.	
2014	111757,4	104,6	94228,3	105,2	14111,8	108,2	16246,8	107,2	3964,8	110,6	62112,3	103,8	17529,1	101,5		62112,3	103,8	17529,1	17529,1	101,5	
2015	121850,9	99,5	103160,8	99,6	14267,8	86,6	14919,3	103,4	4359,7	100,6	69441,4	102,8	18690,1	99,2		69441,4	102,8	18690,1	18690,1	99,2	
2016	134476,6	104,1	114531,6	104,8	16409,4	118,2	20254,2	102,1	4388,4	93,3	73479,6	102,2	19945,0	100,6		73479,6	102,2	19945,0	19945,0	100,6	
2017	150369,3	104,5	126440,9	103,8	18357,6	107,9	21952,2	103,0	4928,6	104,3	81202,6	102,4	23928,3	108,6		81202,6	102,4	23928,3	23928,3	108,6	
2018	190016,3	104,0	164179,4	104,2	19306,1	101,9	28602,1	104,3	15050,5	116,0	101220,7	103,1	25836,9	102,7		101220,7	103,1	25836,9	25836,9	102,7	
Trimestrul I 2016	27097,4	100,8	23018,9	100,6	1005,9	105,1	4529,9	101,14	697,3	96,0	17143,0	98,8	4078,4	102,2		17143,0	98,8	4078,4	4078,4	102,2	
Trimestrul II 2016	31433,8	101,8	26575,5	102,4	2078,4	104,1	4839,2	100,00	1410,5	85,5	18247,4	102,5	4858,3	98,7		18247,4	102,5	4858,3	4858,3	98,7	
Trimestrul III 2016	39749,3	106,3	34143,8	107,1	8202,8	124,2	4647,6	101,2	1463,3	97,2	19099,6	101,3	5605,5	101,7		19099,6	101,3	5605,5	5605,5	101,7	
Trimestrul IV 2016	36196,0	106,5	30793,2	107,6	5122,2	117,6	5506,9	106,2	817,3	99,8	19346,8	105,5	5402,8	100,1		19346,8	105,5	5402,8	5402,8	100,1	
Trimestrul I 2017	29669,65	103,1	24685,63	103,7	990,94	101,8	4685,5	101,2	834,96	102,7	18174,2	103,7	4984,02	100,1		18174,2	103,7	4984,02	4984,02	100,1	
Trimestrul II 2017	34251,17	102,5	28336,6	101,1	2140,64	93,1	5091,95	100	1592,77	105,5	19511,2	102,1	5914,57	110		19511,2	102,1	5914,57	5914,57	110	
Trimestrul III 2017	45523,5	105,4	38896,8	104,6	9241,1	106,0	6100,4	104,9	1625,5	104,0	21929,8	102,1	6626,7	110,1		21929,8	102,1	6626,7	6626,7	110,1	
Trimestrul IV 2017	40925,0	106,4	34521,9	105,3	5985,0	118,5	6074,3	105,1	875,3	104,3	21587,3	101,7	6403,0	113,3		21587,3	101,7	6403,0	6403,0	113,3	
Trimestrul I 2018	37608,54	103,7	32238,71	103,6	1115,93	100,0	6467,87	104,6	2230,05	103,5	22424,9	103,6	5369,83	104,0		22424,9	103,6	5369,83	5369,83	104,0	
Trimestrul II 2018	44166,31	105,2	37965114	104,9	2587,0	105,0	6856,59	109,3	4595,41	108,0	23926,1	114,5	6201,2	102,2		23926,1	114,5	6201,2	6201,2	102,2	
Trimestrul III 2018	57370,49	103,4	50251,63	103,5	9796,0	98,6	7522,73	102,5	5533,4	130,0	27399,5	101,5	7118,85	102,4		27399,5	101,5	7118,85	7118,85	102,4	
Trimestrul IV 2018	50871,0	103,9	43724,0	104,1	5807,2	105,9	7754,9	101,7	2691,6	116,2	27470,3	103,2	7147,0	102,3		27470,3	103,2	7147,0	7147,0	102,3	
Trimestrul I 2019	41184,8	104,4	35376,6	105,1	1139,4	99,0	6694,4	103,1	2603,3	115,7	24939,6	104,9	5808,1	100,3		24939,6	104,9	5808,1	5808,1	100,3	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

PREȚURILE DE CONSUM				
	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2014	5,1	6,5	5,5	2,5
2015	9,7	9,8	11,8	6,2
2016	6,4	7,4	6,3	4,9
2017	6,6	7,9	4,5	7,1
2018	3,0	5,4	2,7	0,2
T I 2016	11,0	12,2	10,0	10,5
T II 2016	7,9	8,3	7,1	7,7
T III 2016	4,5	6,2	5,0	2,1
T IV 2016	2,5	3,2	3,5	0,2
T I 2017	4,3	4,5	4,7	3,1
T II 2017	7,1	8,4	4,9	8,2
T III 2017	7,4	8,9	4,4	8,7
T IV 2017	7,5	10,0	4,1	8,2
T I 2018	5,2	8,4	2,9	3,2
T II 2018	3,2	5,4	2,8	0,3
T III 2018	2,9	5,9	2,9	-2,0
T IV 2018	1,0	2,2	2,1	-2,3
T I 2019	2,5	3,4	3,2	-0,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

PREȚURILE DE CONSUM				
	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2018	6,0	8,4	3,4	5,4
Februarie 2018	5,0	8,1	2,8	3,0
Martie 2018	4,7	8,8	2,4	1,3
Aprilie 2018	3,7	6,8	2,4	0,4
Mai 2018	2,8	4,2	2,7	0,4
Iunie 2018	3,2	5,1	3,3	0,1
Iulie 2018	3	5,5	3,4	-1,7
August 2018	3,2	6,9	2,7	-1,9
Septembrie 2018	2,4	5,3	2,6	-2,5
Octombrie 2018	1,2	2,3	2,5	-2,3
Noiembrie 2018	0,9	2	2	-2,3
Decembrie 2018	0,9	2,2	1,7	-2,3
Ianuarie 2019	2,2	3	3	-0,3
Februarie 2019	2,4	3,5	2,9	-0,2
Martie 2019	2,8	3,8	3,7	0,1
Aprilie 2019	3,2	4,5	3,7	0,5

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

PREȚURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE						
	Ritm. de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor în construcții, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor la produsele agricole, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2014	5,5*	3,9*	6,5*	-1,4*	8,2	6,6
2015	6,3	4,4	6,8	2,8	8,0	22,5
2016	4,5	2,8	4,3	6,2	8,7	-3,4
2017	3,3	2,5	3,0	6,8	7,1	-2,1
2018	0,4	3,0	0,2	2,3	6,3	-7,5
T I 2016	6,7	3,3	6,2	10,7	9,1	-0,4
T II 2016	5,2	3,1	5,1	6,6	7,6	7,8
T III 2016	3,5	2,7	3,5	3,6	8,7	-7,5
T IV 2016	2,8	2,1	2,6	4,4	8,9	-4,8
T I 2017	2,9	1,3	3,2	1,4	6,6	0,8
T II 2017	3,6	1,9	3,1	8,7	4,6	-1,1
T III 2017	3,9	3,9	3,2	11,5	2,1	1,2
T IV 2017	2,9	3,0	2,6	6,1	5	-5,2
T I 2018	1,5	3,8	1,2	5,1	1,9	-8,5
T II 2018	0,5	2,0	0,3	2,9	2,1	-4,6
T III 2018	-0,2	1,8	-0,4	1,1	2,6	-4,6
T IV 2018	-0,1	5,5	-0,2	0,3	3,4	-12
T I 2019	0,5	6,5	0,4	0,1	8,7	-4,8

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

* Începând cu ianuarie 2014 în statistica prețurilor producției industriale este utilizat clasificatorul CAEM, rev.2 armonizat la clasificatorul NACE-2.

Pentru anii 2012-2013, IPPI a fost recalculat din CAEM rev.1 în CAEM, rev.2 în retrospectivă.

PREȚURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE				
	Ritm. de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2017	3	0,9	3,1	1,8
Februarie 2017	2,6	0,8	2,9	1,8
Martie 2017	3,2	2,2	3,5	0,5
Aprilie 2017	3,5	1,3	3,2	5,8
Mai 2017	3,6	1,1	3,1	8,3
Iunie 2017	3,7	3,2	2,9	12
Iulie 2017	3,8	3,6	3,1	12
August 2017	4	4,4	3,2	12
Septembrie 2017	3,9	3,6	3,2	10,5
Octombrie 2017	3,4	2,6	3	8,2
Noiembrie 2017	3,1	2,7	2,9	5,1
Decembrie 2017	2,3	3,8	2	5
Ianuarie 2018	1,9	3,1	1,6	5,2
Februarie 2018	1,7	4,3	1,4	5,2
Martie 2018	1,0	4,1	0,6	5
Aprilie 2018	1,0	3,2	0,6	4,8
Mai 2018	0,3	1,9	0	2,9
Iunie 2018	0,2	0,8	0,2	0,9
Iulie 2018	-0,1	1,5	-0,2	0,6
August 2018	-0,4	2	-0,5	0,6
Septembrie 2018	-0,2	2	-0,4	2
Octombrie 2018	-0,3	3,9	-0,4	0,3
Noiembrie 2018	-0,4	4,5	-0,5	0,3
Decembrie 2018	-0,1	5,5	-0,2	0,3
Ianuarie 2019	0,4	7,9	0,3	0,1
Februarie 2019	0,2	5,3	0,1	0,1
Martie 2019	0,8	6,4	0,7	0,1
Aprilie 2019	1,4	17,8	1,2	0,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

CURSUL VALUTAR						
	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritm. de creștere a cursul nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritm. de creștere al cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritm. de creștere al cursul real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritm. de creștere al cursul real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
2014	14,0	18,6	11,1	11,4	6,2	6,6
2015	18,8	20,9	34,3	12,4	19,7	2,2
2016	19,9	22,1	5,3	5,7	0,7	-0,6
2017	18,5	20,8	-7	-5,8	-11,2	-10
2018	16,8	19,8	-9,2	-4,8	-8,2	-5,9
T I 2016	20,1	22,1	11,4	8,8	1,0	-2,0
T II 2016	19,8	22,4	9,2	11,5	1,4	3,3
T III 2016	19,8	22,1	2,1	2,3	-1,5	0,2
T IV 2016	20,0	21,6	0,7	-0,7	-1,4	-2,6
T I 2017	20,0	21,2	-0,6	-0,4	-2,6	-6,4
T II 2017	18,8	20,6	-5,3	-7,9	-10,2	-12,6
T III 2017	17,9	21,0	-9,5	-4,9	-14,2	-10,0
T IV 2017	17,4	20,5	-13,3	-5,5	-17,6	-10,5
T I 2018	16,7	20,6	-16,1	-3,2	-13,8	-6,5
T II 2018	16,7	19,9	-11,2	-3,4	-11,6	-4,8
T III 2018	16,7	19,4	-6,9	-7,7	-6,9	-8,3
T IV 2018	17,1	19,5	-1,5	-4,5	-0,4	-3,9
T I 2019	17,2	19,5	2,4	-5,3	-3,6	-5,7

Sursa: Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele INCE.

POLITICA MONETARĂ					
	Agregatul monetar M0, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M1, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M2, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M3, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Baza monetară, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)
2014	17508,7	26513,2	43219,9	65973,0	27722,2
2015	15509,4	23561,8	39260,8	64006,2	29689,1
2016	17274,3	28091,2	46429,5	70519,6	33276,5
2017	19052,6	34593,0	52989,3	77055,9	36997,0
2018	21077,4	39165,0	58334,2	83158,6	43556,9
Ianuarie 2018	18411,1	34255,2	52819,6	77179,5	38102,7
Februarie 2018	18400,7	33356,2	53224,5	77692,6	37185,7
Martie 2018	18458,3	33254,7	52914,3	76918,4	39039,9
Aprilie 2018	18483,3	33501,4	53137,4	77243,5	38680,8
Mai 2018	18296,5	33554,2	53523,9	77427,5	38562,6
Iunie 2018	18611,1	34237,0	54149,1	77895,2	38796,9
Iulie 2018	19053,2	34913,9	54764,7	78486,9	38187,3
August 2018	19427,1	35529,6	55276,2	79149,5	39054,1
Septembrie 2018	19819,0	36037,5	56152,8	80157,5	40723,3
Octombrie 2018	19641,8	35855,9	55796,7	80429,8	40731,5
Noiembrie 2018	19791,2	37451,3	56430,4	82041,4	41178,5
Decembrie 2018	21077,4	39165,0	58334,2	83158,6	43556,9
Ianuarie 2019	20508,5	38035,4	57018,5	82248,5	40722,9
Februarie 2019	20669,7	37896,9	57081,5	82588,0	41820,7
Martie 2019	20936,3	37883,6	56936,4	81953,0	42732,8
Aprilie 2019	22432,0	39871,0	59109,8	86467,7	44096,8
Mai 2019	22428,2	39978,8	59371,5	86859,1	44236,1

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

POLITICA MONETARĂ							
	Rata de bază, %	CBN, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la credite overnight, %	Credite overnight mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la depozite overnight, %	Depozite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata rezervelor obligatorii atrase în MDL, %
Ianuarie 2018	6,5	8842,0	9,5	0	3,5	733,3	40
Februarie 2018	6,5	9043,2	9,5	0	3,5	633,6	40
Martie 2018	6,5	9076,5	9,5	11	3,5	898,8	40
Aprilie 2018	6,5	7916,9	9,5	0	3,5	832	40
Mai 2018	6,5	8364,1	9,5	0	3,5	806,5	40
Iunie 2018	6,5	8533,3	9,5	0	3,5	840,4	40
Iulie 2018	6,5	8898	9,5	0	3,5	484,9	40
August 2018	6,5	8947,3	9,5	0	3,5	270	40
Septembrie 2018	6,5	8384,3	9,5	0	3,5	412	42,5
Octombrie 2018	6,5	7646,8	9,5	6,8	3,5	238,2	42,5
Noiembrie 2018	6,5	7262,2	9,5	0	3,5	370	42,5
Decembrie 2018	6,5	7920,2	9,5	0	3,5	421,7	42,5
Ianuarie 2019	6,5	6698,4	9,5	0	3,5	359,2	42,5
Februarie 2019	6,5	5560,2	9,5	0	3,5	356	42,5
Martie 2019	6,5	6482,4	9,5	0	3,5	628,1	42,5
Aprilie 2019	6,5	4758	9,5	0	3,5	245,1	42,5
Mai 2019	6,5	5380,2	9,5	3,9	3,5	416,5	42,5
Iunie 2019	7,0	4809,3	10	3,8	4,0	201,4	42,5

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

FINANȚE PUBLICE						
Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (f.p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (f.p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Presiunea fiscală, %
2014	42446,8	0,15	44393,1	15	1946,7	32
2015	43660,7	2,86	46393,9	4,51	2733,2	35,8
2016	45946,9	5,24	48434	4,40	3 298,5	31,61
2017	53 379,4	16,2	54 524,1	12,5	1 144,7	33,24
2018	57 964,9	8,6	59 576,9	9,3	-1 612,0	28,84
Trimestrul I 2017	11 993,2	20,8 %	12 260,7	24,7 %	678,8	
Trimestrul II 2017	24 909,2	18,5	25 010,7	15,2 %	101,5	
Trimestrul III 2017	38425,5	18,3	37 263,4	11,2	-1162,1	
Trimestrul IV 2017	53 379,4	16,2	54 524,1	12,5	1 144,7	
Trimestrul I 2018	13248,8	10,8	12153,7	-0,9	-1131,1	
Trimestrul II 2018	27776,9	11,5	26884,4	7,5	-892,5	
Trimestrul III 2018	42 645,4	11,0	40 874,7	9,7	1 770,7	
Trimestrul IV 2018	57 964,9	8,6	59 576,9	9,3	-1 612,0	
Trimestrul I 2019	14128,3	6,3	14483,8	19,1	-355,5	

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Perioada	SECTORUL BANCAR															
	Indicatori				Structura Depozitelor, %			Veniturile și profitabilitatea, %			Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL *	Total Obligațiuni, mil. MDL *	Total Credite, mil. MDL *	Total Depozite mil. MDL *	depozite ale pers. fizice/ total depozite	depozite ale pers. juridice/ total depozite	depozite e în valută/ total depozite	Rent. activelor	Rent. capitalului	princi piul I	princi piul II > 20 %	în monedă națională	în monedă străină	în monedă națională	în monedă străină	
2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	5,8	1,5	22,48	5,72	4,19	10,59	7,99	
2015	69095,5	57330,1	38186,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	1,7	10,2	0,70	41,73	12,10	2,56	14,06	7,01	
2016	72 942,2	46318,7	34 761,3	54838,5	68,69	31,0	46,47	1,8	11,1	0,64	49,30	10,71	2,12	14,20	5,90	
2017	79 541,8	69 435,1	33 473,3	59 896,8	66,15	33,85	42,79	1,9	11,4	0,61	55,46	5,73	1,63	10,33	5,01	
2018	83 152,6	68 860,7	35 452,7	63 577,3	65,67	34,33	41,14	1,9	11,6	0,72	54,64	4,47	1,00	8,79	4,69	
T I 2017	70 233,77	60 956,72	38 165,6	55 616,5	67,89	32,11	45,71	2,5	15,6	0,7	42,6	6,12	1,96	11,03	5,33	
T II 2017	76567,63	61853,28	34216,6	55 370,4	67,87	32,13	45,16	2,4	14,6	0,64	51,3	6,35	1,79	10,55	5,87	
T III 2017	77547,5	66956,8	33841,9	58178,8	66,19	33,81	45,99	2,4	14,3	0,6	53,2	5,82	1,44	9,96	4,9	
T IV 2017	79 541,8	69 435,1	33 473,3	59 896,9	66,15	33,85	42,79	1,85	11,07	0,61	55,48	5,19	1,37	9,58	4,66	
T I 2018	80978,7	67118,5	32354,5	60 577,8	65,87	34,13	42,74	2,4	15,2	0,6	56,8	4,46	1,07	9,0	4,69	
T II 2018	80327,8	66396,2	33146,1	61014,4	65,55	34,31	41,31	2,19	13,40	0,61	55,5	4,58	0,91	8,72	4,71	
T III 2018	82303,7	67978,4	34580,6	62018,3	64,80	35,20	41,03	2,08	12,72	0,67	54,56	4,51	0,83	8,50	4,60	
T IV 2018	83 152,6	68 860,7	35 452,7	63 577,3	65,67	34,33	41,14	1,9	11,6	0,72	54,64	4,10	1,08	8,61	4,56	
T I 2019	82871,4	68057,2	36463,4	62369,3	67,55	32,45	41,93	2,39	14,6	0,73	52,28	4,36	0,86	8,17	4,27	

* stoc la sfârșitul perioadei.

Perioada	SECTORUL BANCAR														
	Indicatori				Structura depozitelor, %			Veniturile și profitabilitatea, %		Rata dobânzii la depozite, %			Rata dobânzii la credite, %		
	Total Active, mil. MDL*	Total Obligațiuni, mil. MDL*	Total Credite, mil. MDL *	Total Depozite mil.MDL*	depozite ale pers. fizice/ total depozite	depozite ale pers. juridice/ total depozite	depozite în valuta /total depozite	ROA	ROE	princi- piul I	princi- piul II > 20 %	în moneda națională	în moneda străină	în moneda națională	în moneda străină
Ianuarie 2018	81349,1	67696,6	33034,4	61492,6	64,75	35,25	42,31	3,2	19,8	0,6	56,6	5,17	1,21	9,8	4,94
Februarie 2018	81349,5	68141,4	31143,3	61876,8	64,69	35,31	43,25	2,7	16,8	0,6	57,1	4,54	1,08	9,47	4,85
Martie 2018	80978,7	67123,4	32354,5	60670,9	65,87	34,13	42,74	2,43	15,23	0,59	56,76	4,66	1,07	9,35	4,69
Aprilie 2018	80217,0	66204,7	32507,9	60570,7	65,86	33,99	42,38	1,94	12,08	0,59	56,65	4,47	0,99	9,00	4,76
Mai 2018	80474,7	66270,5	32699,5	60881,1	65,28	34,57	41,73	2,06	12,67	0,60	56,14	4,20	0,85	8,63	4,93
Iunie 2018	80327,8	66396,2	33146,1	61014,4	65,55	34,31	41,31	2,19	13,40	0,61	55,5	4,58	0,91	8,72	4,71
Iulie 2018	80988,6	66875,5	33365,5	61210,2	65,01	34,85	41,21	2,22	13,55	0,63	55,48	4,44	1,13	8,67	4,82
August 2018	81135,1	66934,2	33846,6	61430,3	64,46	35,45	41,22	2,15	13,06	0,64	55,65	4,19	0,86	8,45	4,53
Septembrie 2018	82303,7	67978,4	34580,6	62018,3	64,80	35,20	41,03	2,08	12,72	0,67	54,56	4,51	0,83	8,50	4,60
Octombrie 2018	81654,6	67233,2	34901,4	62393,8	64,57	35,43	41,68	2,05	12,53	0,69	54,88	4,59	1,07	8,52	4,53
Noiembrie 2018	83262,9	68901,4	35392,8	63698,8	64,08	35,92	42,23	2,06	12,55	0,71	54,9	4,45	0,87	8,45	4,61
Decembrie 2018	83152,2	68860,6	35452,8	63462,5	65,67	34,33	41,14	1,9	11,6	0,72	54,64	4,10	1,08	8,61	4,56
Ianuarie 2019	83346,1	68828,8	35276,8	63263,8	66,16	33,84	42,03	2,94	17,82	0,72	54,25	4,43	1,02	8,34	4,38
Februarie 2019	84238,5	69561,8	35776,8	63294,4	66,50	33,50	42,14	2,38	14,4	0,74	53,99	4,35	0,94	8,30	4,46
Martie 2019	82871,4	68057,2	36463,4	62369,3	67,55	32,45	41,93	2,39	14,6	0,73	52,28	4,36	0,86	8,17	4,27
Aprilie 2019	86728,2	71666,2	37497,8	65968,5	65,36	34,64	44,04	2,52	15,16	0,73	53,38	4,44	1,31	8,08	4,33
Mai 2019	87017,1	72015,4	37897,6	66149,4	66,18	33,82	43,78	2,42	14,6	0,73	52,5	4,53	0,95	8,08	4,58

* stoc la sfârșitul perioadei.

FINANȚE PUBLICE								
Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (f.p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (f.p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Datoria de stat, mil. MDL	Datoria de stat internă după maturitate, mil. MDL	Datoria de stat externă după maturitate, mil. MDL
Ianuarie 2018	3889,1	16,8	3352,5	4,5	536,6	51779,0	22621,1	29157,9
Februarie 2018	7764,9	12,8	7714,7	0,3	50,2	51299,2	22743,6	28555,6
Martie 2018	13248,8	10,8	12153,7	-0,9	-1131,1	50950,8	22826,9	22578,5
Aprilie 2018	17602,1	11,1	16905,5	3,7	-696,6	5143,6	22872,6	27974,52
Mai 2018	22380,6	12,1	21458,1	5,3	-922,5	5143,6	22.788,52	28047,19
Iunie 2018	27776,9	11,5	26884,4	7,5	-892,5	50927,0	22.798,33	28128,72
Iulie 2018	32833,7	12,5	31769,3	8,8	-1.064,4	51316,2	22 902 2	28 414,0
August 2018	37404,3	11,3	36354,3	9,3	-1.050,0	51135,9	23 087,2	28 048,8
Septembrie 2018	42645,4	11,0	40874,7	9,7	-1.770,7	51561,9	23 146,5	28 415,3
Octombrie 2018	47637,6	11,1	46217,7	9,2	1 419,9	51.316,04	22.992,34	28.323,70
Noiembrie 2018	52239,7	10,7	51634,8	9,7	604,9	51.635,83	22.772,85	28.862,99
Decembrie 2018	57964,9	8,6	59576,9	9,3	-1 612,0	52012,5	23.058,57	28.953,96
Ianuarie 2019	4229,7	9,0	4140,4	23,9	89,3	52227,46	23203,08	29024,38
Februarie 2019	8434,4	8,8	9271,7	20,4	-837,3	52019,67	23421,29	28598,38
Martie 2019	14128,3	6,3	14483,8	19,1	-355,5	51848,63	23457,71	28390,92

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

SECTORUL EXTERN: INVESTIȚII ȘI TRANSFERURI DE MIJLOACE BĂNEȘTI				
Perioada	Capital social	Venit reinvestit	Alt capital	Transferuri de mijloace bănești
2018	107	56,78		1266,94
Trimestrul I 2017	6,74	33,05	28,47	241,78
Trimestrul II 2017	4,24	16,36	30,24	299,89
Trimestrul III 2017	14,6	43,58	37,81	320,59
Trimestrul IV 2017	14,14	-60,73	90,68	327,71
Trimestrul I 2018	35,58	47,12	53,73	297,71
Trimestrul II 2018	15,13	-0,64	62,80	342,67
Trimestrul III 2018	33,35	9,08	29,98	315,46
Trimestrul IV 2018	31,09	-30,28	55,66	311

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI														
Perioada	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri, mil. USD				Valoarea exportului mil. USD				Valoarea importului, mil. USD				Exportul net, mil. USD	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, %
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări		
2014	7656,5	2184,9	3813,7	1657,9	2339,5	735,6	1246,1	357,8	5317,0	1449,3	2567,6	1300,1	-2977,5	44,0
2015	5953,7	1510,4	3171,7	1271,6	1966,9	492,3	1217,6	257,0	3986,8	1018,1	1954,1	1014,6	-2019,9	49,3
2016	6065,7	1441,6	3306,1	1317,5	2045,3	414,2	1332,4	298,7	4020,4	1027,4	1973,7	1019,2	-1975,1	50,8
2017	7256,8	1668,8	3986,1	1601,4	2425,3	462,8	1596,9	365,3	4831,3	1206	2389,2	1236,1	-2406	50,2
2018	8471,2	1865,3	4713,8	1892,1	2706,9	416	1862,1	428,8	5764,3	1449,3	2851,7	1463,3	-3057,4	47
Trimestrul I 2017	1559	377,5	826,3	355,2	528,2	106,0	335,6	86,6	1030,8	271,5	490,7	268,6	-502,6	51,2
Trimestrul II 2017	1650,7	382,2	898,7	369,8	500	110,8	316,6	72,6	1150,7	271,4	582,1	297,2	-650,7	43,5
Trimestrul III 2017	1880,9	427,2	964,4	398,3	623,6	119,5	414,5	89,6	1257,3	307,7	549,9	308,7	-633,7	49,6
Trimestrul IV 2017	2166,2	482	1205,8	478,4	773,5	126,5	503,4	116,6	1392,7	355,5	675,4	361,8	-619,2	55,5
Trimestrul I 2018	2004,4	445,3	1098,6	459,5	678,2	113,7	454,7	109,8	1326,2	332,6	643,9	349,7	-648	51,1
Trimestrul II 2018	2045,9	399,4	1198,6	447,9	637	94,6	446,1	96,3	1408,9	304,8	752,5	351,6	-771,9	45,2
Trimestrul III 2018	2091,3	475,1	1175	441,2	644,9	98,7	463,2	83	1446,4	376,4	711,8	358,2	-801,5	45,6
Trimestrul IV 2018	2329,5	544,3	933,7	544,5	746,8	109	498,2	139,6	1582,7	435,3	742,5	404,9	-835,9	47,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI												
	Creșterea schimburilor comerciale cu bunuri, f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere a exporturilor, f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere a importurilor, f.p.s.a.p., %				Indicele gradului de acoperire a importurilor prin exporturi, f.p.s.a.p., %
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	
2014	-3,3	-15,8	5,7	-3,4	-3,7	-20,3	9,6	-2,7	-3,2	-13,3	3,9	-3,6	99,5
2015	-22,2	-30,9	-16,8	-23,3	-15,9	-33,1	-2,3	-28,2	-2,5	-29,8	-23,9	-22	112
2016	1,9	-4,6	4,2	3,6	3,9	-15,9	9,4	16,2	0,8	0,9	1,0	0,5	103
2017	19,6	15,8	20,6	21,5	18,6	11,7	20	22,3	20,2	17,4	21,1	21,3	50,2
2018	16,7	11,8	18,3	18,2	11,6	-10,1	16,6	17,4	19,3	20,2	19,4	18,4	47
Trimestrul I 2017	19,3	12,5	19,2	27,6	26,6	20,4	26,4	31,2	19,7	8,4	23,2	26,5	109,4
Trimestrul II 2017	10,3	17,7	8	8,9	2,3	7,9	2,8	-7,2	14,2	22,3	14,1	13,7	89,6
Trimestrul III 2017	25,7	15,5	13	20,4	18,3	5,5	21,6	22,7	22,4	19,9	7,3	19,7	96,7
Trimestrul IV 2017	24,7	17,1	26	29,4	26,3	11,7	20,5	43,2	23,8	19,2	25,4	25,5	-
Trimestrul I 2018	28,6	17,9	32,9	29,4	28,4	7,3	35,5	26,8	28,7	22,5	31,2	30,2	99,8
Trimestrul II 2018	23,9	4,5	33,3	21,1	27,4	-14,7	40,9	32,6	22,4	12,3	29,3	18,3	-
Trimestrul III 2018	11,2	11,2	21,8	10,7	3,4	-17,4	11,7	-7,4	15	22,3	29,4	16	-
Trimestrul IV 2018	7,5	12,9	77,4	13,8	-3,5	-13,8	-1	19,9	13,6	22,4	9,9	11,9	-

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN: INDICIIL COMERTULUI CU BUNURI						
Perioada	Indicii valorici ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorici ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %
2013	112,3	105,4	98,0	99,0	113,0	106,0
2014	96,3	96,8	94,0	96,0	102,0	101,0
2015	84,1	75,1	83,0	78,5	101,5	95,8
2016	104	101,5	96,2	68,8	108,3	108,4
2017	118,5	116,4	104,6	104,7	113,4	114,7
Trimestrul I 2017	126,8	119,7	99,4	99,7	127,6	120,1
Trimestrul II 2017	102,3	114,3	97,4	100,8	105	113,3
Trimestrul III 2017	118,3	107,9	107,7	107,9	109,8	113,4
Trimestrul IV 2017	126,4	123,8	113,9	110,5	111	112
Trimestrul I 2018	128,4	128,7	111,5	115	115,1	111,9
Trimestrul II 2018	127,4	122,4	111,4	112,1	114,4	109,2
Trimestrul III 2018	103,5	115	103,5	108	99,9	106,5
Trimestrul IV 2018	96,6	113,7	96,9	104,4	99,6	108,9

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

SECTORUL EXTERN													
Valoarea exporturilor, mil. USD													
	T1/16	T2/16	T3/16	T4/16	T1/17	T2/17	T3/17	T4/17	T1/18	T2/18	T3/18	T4/18	
Total export	417,2	488,8	527,3	612,7	528,2	500,0	623,6	773,6	678,2	367	644,9	746,8	
Produce agroalimentare	176,1	205,8	230,6	329,4	238,7	191,4	282,6	418,2	318,0	246	258	345,4	
Fructe și legume	41,5	34,1	32,8	61,4	48,8	25,4	43,8	112,6	70,97	47,8	39	56,9	
Cereale	14,2	37,7	70,3	43,1	32,9	20,5	76,4	53,2	51,2	34	66,4	71	
Semințe oleaginoase	36,3	49,6	33,4	82,7	58,3	44,9	54,3	85,2	74,9	44,2	42,5	80,6	
Băuturi	35,5	42,8	45,8	43,0	41,8	49,1	52,5	62	54,1	53	58,8	57,4	
Uleiuri	13,3	11,5	1,4	28,0	13,2	11,7	1,2	27,7	24,5	23,7	1,6	17,2	
Mașini și echipamente electrice	53,0	62,7	66,4	69,2	70,2	80,4	90,4	105,4	118	140,9	146,2	159,5	
Materiale textile	54,8	61,8	67,0	59,3	61,6	83,5	89,7	92,9	96,8	93,2	92,0	87	
Medicamente	4,5	11,5	14,0	18,9	11,6	14,4	19,2	17,5	17,9	14,7	15,7	23,8	
Mobilă	29	29,7	34,4	31,6	31,8	34	36,9	41	41,7	42,2	40	41,7	
Valoarea importurilor, mil. USD													
	T1/16	T2/16	T3/16	T4/16	T1/17	T2/17	T3/17	T4/17	T1/18	T2/18	T3/18	T4/18	
Total import	861,1	1007,2	1026,9	1125,2	1030,7	1150,7	1257,4	1392,6	1326,2	1408,9	1446,5	1582,8	
Produce alimentare	23,2	24,9	28,7	30,2	27,3	31,8	35,0	37,2	33,5	36,2	36,3	37,8	
Uleiuri, grăsimi	4,7	6,3	7,2	5,8	5,2	6,4	7,9	6,3	5,0	4,8	4,7	6,2	
Băuturi și tutun	22,7	27,5	29,9	29,6	17,5	31,2	37,6	37,9	16,8	32,0	38,4	38,5	
Produce minerale	159,3	130,4	140,9	199,5	177,5	175,6	184,5	236,7	228,8	217,7	256,3	305,5	
Produce farmaceutice	28,1	44,9	46,4	64,6	47,9	55,9	56,5	63,3	55,6	57,3	57,3	74,6	
Mașini și echipamente, aparate de înregistrat...	61,8	79,2	92,5	110,2	84,2	186,5	219,0	247,9	210,3	261,7	269,8	283,5	
Materiale plastice și articole din materiale plastice	51,4	66,1	75,0	65,3	53,8	72,7	82,6	83	70,7	87,6	95,8	91,5	

Sursa: Calculele ajutorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

SITUAȚIA DEMOGRAFICĂ

Perioada	Numărul populației stabile (mii locuitori) la începutul anului	Numărul populației prezente (mii locuitori) la începutul anului	Născuți-vii		Decedați		Decedați în vârstă sub 1 an		Sporul natural		Căsătorii		Divorțuri	
			Numărul de născuți-vii - total (pers.)	născuți-vii la 1000 locuitori	Numărul de decedați - total (pers.)	decedați la 1000 locuitori	Numărul de decedați în vârstă sub 1 an - total (pers.)	la 1000 locuitori	Sporul natural (pers.)	la 1000 locuitori	Numărul căsătoriilor total (numărul)	căsătorii la 1000 locuitori	Numărul divorțurilor - total (numărul)	divorțuri la 1000 locuitori
2014	3557,6	3413,2	38616	10,9	39494	11,1	372	9,6	-878	-0,2	25624	7,2	11130	3,1
2015	3555,2	3384,1	38610	10,9	39906	11,2	375	9,7	-1296	-0,3	24709	7,0	11199	3,2
2016	3553,1	3369,1	37394	10,5	38489	10,8	353	9,4	-1095	-0,3	21992	6,2	10605	3,0
2017	3550,9	3356,8	34059	9,6	36764	10,4	330	9,6	-2705	-0,8	20921	5,9	9312	2,6
2018	3547,5	n/d	32605	9,2	37199	10,5	326	9,9	-4594	-1,3	20333	5,7	10707	3,0
Trimestrul I 2017			8526	9,6	10834	12,2	86	10,1*	-2308	-2,6	3343	3,8	2498	2,8
Trimestrul II 2017			16868	9,5	19775	11,2	174	10,3*	-2907	-1,6	8060	4,6	4980	2,8
Trimestrul III 2017			26064	9,8	27585	10,4	250	9,6*	-1536	-0,6	16366	6,1	6978	2,6
Trimestrul IV 2017			34059	9,6	36764	10,4	330	9,7*	-2705	-0,8	20921	5,9	9312	2,6
Trimestrul I 2018			8068	9,2	10185	11,7	86	10,7*	-2117	-2,4	3176	3,6	2669	3,1
Trimestrul II 2018			16040	9,1	19099	10,9	173	10,8*	-3059	-1,7	7899	4,5	5051	2,9
Trimestrul III 2018			24915	9,4	27307	10,3	257	10,3*	-2392	-0,9	15844	6,0	7973	3,0
Trimestrul IV 2018			32605	9,2	37199	10,5	326	9,9*	-4594	-1,3	20333	5,7	10707	3,0
Trimestrul I 2019			7339	9,2	10489	10,5	66	9,0*	-3150	-1,3	3544	5,7	2682	3,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

REMUNERAREA MUNCII DUPĂ ACTIVITĂȚI ECONOMICE																	
Activități economice	Total economie	Agricultura, silvicultura și pescuit	Industria	Construcții	Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	Transport și depozitare	Activități de cazare și alimentație publică	Informații și comunicații	Activități financiare și de asigurări	Tranzacții imobiliare	Activități profesionale, științifice și tehnice	Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii	Învățământ	Sănătate și asistență socială	Artă, activități de recreere și de agrement	Alte activități de servicii
Ianuarie	4665,8	2677,1	4837,7	4423,8	4221,7	4372,5	3194,0	9534,2	9040,2	4290,3	6349,3	3790,8	6126,9	3708,5	4354,4	3109,9	8351,3
Februarie	4650,6	2861,0	4843,2	4539,2	4171,1	4303,8	3193,0	9928,7	8723,3	4370,7	6497,7	3756,7	6143,5	3789,3	4097,6	3147,8	8513,1
Martie	4749,7	3003,2	4982,5	4648,6	4284,5	4399,2	3317,0	12310,5	10503,5	4384,4	6803,8	4034,6	5593,3	3686,0	4207,1	2948,7	8911,4
Aprilie	4909,6	3096,1	5290,6	4712,5	4394,5	4557,8	3361,3	11153,8	11206,1	4684,5	6646,1	3891,4	6067,9	3715,8	4672,7	2984,7	8484,0
Mai	4863,9	3040,6	5159,1	4841,4	4483,4	4790,6	3420,8	10869,0	9136,3	4739,2	6552,9	4110,8	5771,0	3908,7	4492,4	3062,0	8404,5
Iunie	5169,7	3122,1	5275,1	4995,4	4607,0	4695,7	3542,7	10933,8	9828,6	4875,5	6959,8	4074,6	6683,2	4438,3	4903,5	3257,6	9434,2
Iulie	5274,0	3567,7	5466,3	5132,4	4604,6	4772,6	3591,4	10800,3	10025,2	4967,0	7045,1	4215,2	6785,3	4279,0	5460,3	3221,9	9082,8
August	5242,8	3283,0	5608,1	5339,3	4739,9	5224,5	3607,8	10593,0	9714,1	4799,1	6649,9	4335,0	6310,2	4354,8	5093,8	2920,8	9136,6
Septembrie	5170,6	3745,3	5455,6	5344,5	4716,6	5014,4	3585,0	12900,0	9259,6	4803,0	6616,8	4292,0	5733,0	4115,0	4909,5	3140,9	9381,8
Octombrie	5109,2	3474,4	5370,4	5351,0	4627,9	4864,0	3565,5	10882,5	9783,2	4938,1	6770,2	4295,0	5685,9	3977,3	5499,4	3107,2	9053,7
Noiembrie	5204,4	3672,7	5468,4	5413,8	4645,6	4682,0	3450,2	10480,5	10335,9	4921,6	7127,9	4380,4	5975,4	4156,7	5353,8	3304,2	9530,1
Decembrie	6003,7	4154,0	6446,6	5762,3	5209,7	5316,3	3657,5	11962,2	16536,4	5599,0	7673,1	4585,8	6859,3	4125,0	7061,8	3399,0	10678,5
2016	5084,0	3321,4	5353,7	5064,5	4558,0	4746,3	3454,8	11027,5	10338,9	4779,6	6806,8	4144,3	6144,2	4017,7	5010,0	3130,1	9081,0
Trimestrul I 2017	5218,9	3265,6	5276,5	4784,8	4713,4	4797,7	3495,2	11567,4	9821,9	4634,6	6908,5	4336,6	7197,4	4085,6	5066,8	3318,1	7039,6
Trimestrul II 2017	5636,7	3554,6	5812,6	5577,6	5047,8	5244,8	3680,1	12553,8	10503,2	5010,6	7448,0	4651,2	7258,2	4530,6	5718,6	3307,2	7406,0
Trimestrul III 2017	5809,1	4035,5	6112,6	5884,2	5304,7	5650,6	3965,9	12775,1	10763,9	5337,0	7413,5	5019,8	7272,2	4565,9	5517,3	3209,3	7547,7
Trimestrul IV 2017	6113,6	4254,2	6367,7	6225,1	5398,2	5881,1	4106,0	12875,5	13021,6	5475,8	7814,9	5012,5	7727,9	4663,9	6234,9	3460,2	8353,7
2017	5697,1	3798,0	5902,7	5649,8	5120,1	5389,6	3812,9	12443,7	11034,7	5107,2	7392,1	4752,3	7361,4	4459,0	5634,6	3323,9	7592,9
Trimestrul I 2018	5906,5	3713,3	5904,5	5597,8	5509,2	5470,0	4075,5	13089,4	11262,6	5188,5	7770,6	4944,5	8307,2	4679,5	5476,8	3685,1	6592,4
Trimestrul II 2018	6369,8	4154,6	6533,9	6413,0	5931,1	5943,0	4404,8	14026,3	11724,7	5596,8	8531,1	5201,7	8187,4	5142,0	6331,6	3734,8	7229,9
Trimestrul III 2018	6507,3	4530,5	6759,7	6682,2	6154,1	6227,0	4750,7	14228,4	11976,5	5583,0	8265,6	5327,8	8123,5	5263,1	6096,6	3529,7	7089,1
Trimestrul IV 2018	6987,5	4793,1	6946,9	6979,5	6436,2	6658,0	4063,0	15741,6	13723,0	5785,8	9262,8	5499,8	8971,6	5513,2	6999,9	4165,6	7809,8
2018	6446,4	4318,4	6544,7	6456,2	6009,7	6077,0	4544,0	14276,1	12181,8	5534,9	8447,7	5243,1	8397,8	5147,4	6228,0	3780,2	7182,1
Trimestrul I 2019	6923,0	4241,1	5480,8	6558,0	6241,6	6438,3	4702,2	15454,9	12502,5	5673,4	9421,0	5158,1	9404,2	6247,7	6469,1	5015,0	8188,3

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Notă: Informația cuprinde unitățile din sectorul real cu 4 și mai mulți salariați și toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați.

Perioada		INFRAȚIUNI																											
		Infrațiuni contra vieții și sănătății persoanei (cauze)				Infrațiuni privind viața sexuală (cauze)				Infrațiuni contra patrimoniului (cauze)								Infrațiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale (cauze)				Infrațiuni contra familiei și minorilor (cauze)				Infrațiuni economice (cauze)		Infrațiuni contra securității publice și a ordinii publice (cauze)	
		Total	Omor	Vătămare intenționată gravă	Total	Viol	Total	Furt	Tălhării	Jaf	Escrocherie	Pungășie	Șantaj	Total	Infrațiuni legate de droguri	Total	Trafic de copii	Total	Contrabanda	Fabricarea banilor falsi	Total	Huliganism							
2014	41786	1542	172	320	647	352	21875	16729	125	1127	2068	836	77	1439	1288	2423	24	1305	216	286	1804	1614							
2015	39782	1389	177	252	639	303	20588	15363	113	994	2077	1011	67	1362	1191	2058	38	1429	229	433	1752	1491							
2016	41921	1505	189	250	642	341	22440	16238	128	1082	2390	1598	92	1330	1153	1836	28	1132	240	216	1954	1699							
2017	35581	1250	154	196	592	301	17224	12154	98	846	2159	1217	69	1411	1269	1025	41	1060	212	194	1653	1447							
2018	32035	1218	170	208	611	266	15240	10411	85	762	2071	1081	99	1485	1351	1111	37	881	239	200	1539	1335							
Trimestrul I 2017	8287	n/d	41	48	n/d	59	n/d	2835	34	198	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	331							
Trimestrul II 2017	16778	n/d	76	89	n/d	136	n/d	5754	49	367	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	635							
Trimestrul III 2017	25818	n/d	113	137	n/d	215	n/d	8735	65	612	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	1052							
Trimestrul IV 2017	35581	1250	154	196	592	301	17224	12154	98	846	2159	1217	69	1411	1269	1025	41	1060	212	194	1653	1447							
Trimestrul I 2018	7402	n/d	49	51	n/d	58	n/d	2223	16	194	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	313							
Trimestrul II 2018	15041	n/d	89	91	n/d	114	n/d	4742	29	357	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	633							
Trimestrul III 2018	23265	n/d	126	144	n/d	199	n/d	7506	57	572	n/d	n/d	n/d	n/d	1011	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	965							
Trimestrul IV 2018	32035	n/d	170	208	n/d	266	n/d	10411	85	762	n/d	n/d	n/d	n/d	1351	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	1335							
Trimestrul I 2019	6722	n/d	44	46	n/d	79	n/d	1964	30	165	n/d	n/d	n/d	n/d	308	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	318							

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Redactor-șef CE: Iulita BÎRCĂ
Machetare computerizată: Cătălina GRAPĂ
Designer copertă: Valentin BÎRCĂ

Adresa redacției: Complexul Editorial, INCE, MD-2064,
or, Chișinău, str. I, Creangă, 45, tel.: (+373-22) 50-11-30, fax: (+373-22) 74-37-94
web: www.ince.md/complexul-editorial/; e-mail: bircaiulita@mail.ru

Bun de tipar: 26.06.2019, Tirajul 300 ex.
Coli de tipar 6,1. Coli editoriale 7,2. Com. 8.
Complexul-Editorial al INCE, 2019